

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
RADYO TELEVİZYON VE SİNEMA ANABİLİM DALI
RADYO TELEVİZYON VE SİNEMA BİLİM DALI

SİNEMA SAVAŞ İLİŞKİSİ VE TÜRK SİNEMASI'NDA KORE
SAVAŞI

Fatih SET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman

Prof. Dr. Meral SERARSLAN

Konya- 2019

T. C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Bilimsel Etik Sayfası

Adı Soyadı: Fatih SET

Numarası: 164223001007

Öğrencinin

Ana Bilim / Bilim Dalı

Radyo Televizyon ve Sinema- Radyo Televizyon ve Sinema

Programı

Tezli Yüksek Lisans

Doktora

Tezin Adı: Sinema Savaş İlişkisi ve Türk Sinemasında Kore Savaşı

Bu tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığımı bildiririm.

Öğrencinin imzası
(imza)

T. C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Yüksek Lisans Tezi Kabul Formu

Öğrencinin	Adı Soyadı	Fatih SET
	Numarası	164223001007
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Radyo Televizyon Ve Sinema Anabilim Dalı/Radyo Televizyon Ve Sinema Bilim Dalı
	Programı	Tezli Yüksek Lisans ☒ Doktora ☐
	Tez Danışmanı	Prof. Dr. Meral SERARSLAN
	Tezin Adı	Sinema Savaş İlişkisi ve Türk Sinemasında Kore Savaşı

Yukarıda adı geçen öğrenci tarafından hazırlanan Sinema Savaş İlişkisi ve Türk Sinemasında Kore Savaşı başlıklı bu çalışma 14/06/2019 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği/oyçokluğu ile başarılı bulunarak, jürimiz tarafından yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Ünvanı, Adı Soyadı	Danışman ve Üyeler	İmza
Prof. Dr. Meral SERARSLAN	Danışman	
Dr. Öğr. Üy. Nermin ORTA	Üye	
Dr. Öğr. Üy. Serhat KOCA	Üye	

ÖNSÖZ

Bu çalışma, 1950'li yıllarda meydana gelen Kore Savaşı'nın yaşandığı dönemde Türk sinemasında nasıl temsil edildiğini örneklem olarak seçilen filmler üzerinden araştırmaktadır. 1950-1960'lı yıllarda üretilen Kore Savaşı temalı birçok film incelenmiş ve bunlardan çalışmanın kapsamına en uygun olanları analiz edilmiştir. Çalışma kapsamında sinema ve savaş arasındaki ilişki incelenmiştir. Türk sinema tarihine baktığımızda savaflara paralel olarak savaş filmleri belirli dönemlerde popülerlik kazandığı ve savaş dönemlerinin koşulları sinemaya yansıtılmaya çalıştığı gözlemlenmiştir. Bu bağlamda Kore Savaşı filmlerinin savaşın yaşandığı dönemde Türk Sineması'nda kendine nasıl yer bulduğu ve toplumun Kore Savaşı'na bakış açısını, filmler üzerinden nasıl değerlendirildiği okuyucuya sunulmuştur.

Bu çalışmanın hazırlanmasında emeği geçen birçok insan var. Öncelikle hayatımın her alanında ve aldığım her kararda benimle olan, desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen sevgili anneme, babama ve kardeşlerime teşekkür ederim. Tanıdığım günden bu güne her zaman bana destek olan, değerli fikirlerini benimle paylaşan ve bu çalışmanın en iyi şekilde tamamlanmasını sağlayan tez danışmanım Prof. Dr. Meral Serarslan'a; üniversite hayatım boyunca kapısını her çaldığımda güler yüzlü ve ilgili tavrıyla bana yardımcı olan Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Bölüm Başkanı Prof. Dr. Aytekin Can'a; hazırladığım çalışma süresince her zaman yanımda olan ve kıymetli fikirlerini benimle paylaşan değerli hocalarım Dr. Öğr. Üyesi Nermin Orta ve Dr. Öğr. Üyesi Sinem Evren Yüksel'e; üniversite eğitimimin her anında beni cesaretlendiren ve değerli fikirleriyle bana yol gösteren Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Sekreteri Sayın Baki Kırışık'a; yaptığım ve yapacağım çalışmalarda beni cesaretlendiren ve destekleyen Doç. Dr. Erhan Set'e; bir ağabey şefkatiyle davranan ve yol gösteren Öğr. Gör. Dr. Mehmet Sefa Doğru'ya ve her zaman yanımda olan ve yardımlarını esirgemeyen Fazilet Lekesiz'e ve burada ismini zikredemediğim birçok kimseye teşekkür ederim.

T. C.

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Adı Soyadı	Fatih SET
Numarası	164223001007
Ana Bilim / Bilim Dalı-	Radyo Televizyon ve Sinema / Radyo Televizyon ve Sinem
Programı	Tezli Yüksek Lisans ☒ Doktora ☐
Tez Danışmanı	Prof. Dr. Meral SERARSLAN
Tezin Adı	Sinema Savaş İlişkisi ve Türk Sineması'nda Kore Savaşı

ÖZET

Savaş, insanlık tarihiyle birlikte var olmuş ve ona paralel olarak gelişmiştir. Bu gelişim savaş kavramının kapsamını ve yıkım gücünü artırmıştır. Savaşın büyüyen etkisi toplumsal konuları işleyen sinema sanatının da ilgisini çekmiş ve birçok savaş konulu film yapılmıştır. Bu filmler çoğunlukla dönemsel olarak artış göstermektedir. Dünya siyasi tarihine bakıldığında I. ve II. Dünya Savaşları, Kore Savaşı gibi geniş kapsamlı birçok savaş yaşanmıştır. Bu çalışmada Kore Savaşı'nın yaşandığı dönemde Türk Sinemasını nasıl etkilediği, yönetmenlerin bu konuyu nasıl ele aldığı incelenmiştir. Örneklem olarak seçilen filmler arasında ne gibi farklılıklar ve benzerlikler olduğu belirlenmeye çalışılmıştır. Bu kapsamda dört film, filmlerin öyküsü, karakterleri ve mekânları açısından incelenmiş ve analiz edilmiştir. Çekilen filmlerde dönemin iktidarının uyguladığı politikaların açık bir şekilde desteklendiği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Türk Sineması, Kore Savaşı, Birleşmiş Milletler, Kore Savaşı Konulu Türk Filmleri.

T. C.

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Adı Soyadı	Fatih SET
Numarası	164223001007
Ana Bilim / Bilim Dalı-	Radyo Televizyon ve Sinema / Radyo Televizyon ve Sinema
Programı	Tezli Yüksek Lisans ☒ Doktora ☐
Tez Danışmanı	Prof. Dr. Meral SERARSLAN
Tezin İngilizce Adı	Cinema and War Connection and Korean War In The Turkish Cinema

SUMMARY

War has come up with the history of humanity and developed in parallel with it. This development has increased the extent of war concept and destruction power of war. The increasing effect of war has drawn attention of cinema which deals with public matter and there have been produced many films about war. These films increase mostly as periodic. When examined the world history, there were fought many far reaching wars such as World War 1, World War 2 and Korean War. In this study, during Korean War, it has been analyzed how this war affected Turkish cinema and how directors dealt with this issue. It has been tried to decide what sorts of differences are among the chosen films as sample. In this context, four film have been examined and analyzed in terms of plot, characters and settings.

Keywords: Turkish Cinema, Korean War, United Nations, Turkish Movies on Korean War

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	iv
ÖZET.....	v
SUMMARY.....	vi
KISALTMALAR.....	x
GÖRSELLER LİSTESİ.....	xi
TABLO LİSTESİ.....	xiv
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM ÇATIŞMA VE SAVAŞ

1.1. Çatışma ve Savaş İlişkisi.....	3
1.2.Çatışma Nedir?.....	9
1.3. Savaş Nedir?.....	12
1.3.1.Devletlerarası Savaş.....	13
1.3.2.İç Savaş.....	13
1.3.3.Konvensiyonel Savaş.....	14
1.3.4.Topyekün Savaş.....	15
1.3.5.Hegemonik Savaş.....	16
1.3.6.Gerilla Savaşı.....	17
1.4. Birleşmiş Milletler, NATO ve Kore Savaşı.....	17
1.4.1.Birleşmiş Milletlerin Kuruluşu ve Misyonu.....	18
1.4.2.NATO'nun Kuruluşu ve Misyonu.....	19
1.4.3.Kore Savaşı.....	22
1.4.3.1. Kore Savaşı'nın Başlamasının Sebepleri.....	25
1.4.3.2. Kore Savaşı'nın Sonuçları.....	27
1.4.3.3. Türkiye'nin Kore Savaşına Katılmasının Sebepleri ve Sonuçları.....	29

İKİNCİ BÖLÜM

1950-1960 DÖNEMİ TÜRKİYE

2.1. 1950-1960 Dönemi Türkiye'sinin Genel Özellikleri	32
2.2. 1950-1960 Dönemi Ekonomik Koşulları.....	33
2.3. 1950-1960 Dönemi İstikrar Programı.....	35
2.4. Kore Savaşı'nın Türk Kamuoyundaki Yansıması.....	36
2.4.1. Muhafazakâr Yansımalar.....	37
2.4.2. Eleştirel Yansımalar.....	50

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRK SİNEMASINDA KORE SAVAŞI

3.1. 1950'li Yıllarda Türk Sinemasında Kore Savaşı Olgusu.....	54
3.2. Metodoloji.....	55
3.2.1. Problem.....	55
3.2.2. Amaç.....	55
3.2.3. Önem.....	55
3.2.4. Varsayımlar.....	55
3.2.5. Sınırlılıklar.....	55
3.2.6. Evren ve Örneklem.....	56
3.2.7. Yöntem.....	56
3.3. Bulgular ve Yorumlar.....	56
3.3.1. <i>Kore'de Türk Süngüsü</i> (1951) Filmi.....	56
3.3.1.1. Filmin Öyküsü.....	56

3.3.1.2. Filmin Karakterleri.....	57
3.3.1.3. Filmin Mekanları.....	58
3.3.1.4. Filmin Analizi.....	60
3.3.2. <i>Yurda Dönüş</i> (1952) Filmi.....	62
3.3.2.1. Filmin Öyküsü.....	62
3.3.2.2. Filmin Karakterleri.....	62
3.3.2.3. Filmin Mekanları.....	63
3.3.2.4. Filmin Analizi.....	63
3.3.3. <i>Zafer Güneşi</i> (1953) Filmi.....	65
3.3.3.1. Filmin Öyküsü.....	65
3.3.3.2. Filmin Karakterleri.....	65
3.3.3.3. Filmin Mekanları.....	66
3.3.3.4. Filmin Analizi.....	66
3.3.4. <i>Şimal Yıldızı</i> (1954) Filmi.....	67
3.3.4.1. Filmin Öyküsü.....	68
3.3.4.2. Filmin Karakterleri.....	68
3.3.4.3. Filmin Mekanları.....	70
3.3.4.4. Filmin Analizi.....	71
SONUÇ.....	73
EKLER.....	75
EK 1: Analiz Edilen Filmlerin Künyeleri.....	75
KAYNAKÇA.....	77
ÖZGEÇMİŞ.....	84

KISALTMALAR

ABD : Amerika Birleşik Devletleri

SSCB : Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti Birliği

NATO : Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü

TBMM : Türkiye Büyük Millet Meclisi

CHP : Cumhuriyet Halk Partisi

IMF : Uluslararası Para Fonu

DP : Demokrat Parti

Vd. : Ve Diğerleri

GÖRSELLER LİSTESİ

Resim-1. Maslow'un İhtiyaçlar Piramidi.....	10
Resim-2. Kore Yarımadası ve 38. Paralel.....	24
Resim-3. 26 Haziran 1950- Zafer Gazetesi.....	37
Resim-4. 28 Haziran 1950- Zafer Gazetesi.....	38
Resim-5. 29 Haziran 1950- Zafer Gazetesi.....	39
Resim-6. 26 Temmuz 1950- Zafer Gazetesi.....	40
Resim-7. 2 Ağustos 1950- Zafer Gazetesi.....	40
Resim-8. 1 Ekim 1950- Zafer Gazetesi.....	41
Resim-9. 22 Kasım 1950- Zafer Gazetesi.....	42
Resim-10. 25 Kasım 1950- Zafer Gazetesi.....	42
Resim-11. 29 Kasım 1950- Zafer Gazetesi.....	43
Resim-12. 20 Kasım 1950- Zafer Gazetesi.....	44
Resim-13. 30 Aralık 1950- Zafer Gazetesi.....	44
Resim-14. 26 Haziran 1950- Cumhuriyet Gazetesi.....	45
Resim-15. 26 Temmuz 1950- Cumhuriyet Gazetesi.....	46
Resim-16. 2 Aralık 1950- Cumhuriyet Gazetesi.....	46
Resim-17. 5 Aralık 1950- Cumhuriyet Gazetesi.....	47
Resim-18. 9 Aralık 1950- Cumhuriyet Gazetesi.....	47
Resim-19. 10 Aralık 1950- Cumhuriyet Gazetesi.....	48
Resim-20. 13 Aralık 1950- Cumhuriyet Gazetesi.....	49
Resim-21. 31 Aralık 1950- Cumhuriyet Gazetesi.....	49
Resim-22. 26 Temmuz 1950- Ulus Gazetesi.....	50
Resim-23. 28 Temmuz 1950- Ulus Gazetesi.....	51

Resim-24. 3 Ağustos 1950- Ulus Gazetesi.....	51
Resim-25. 5 Kasım 1950- Ulus Gazetesi.....	52
Resim-26. 27 Şubat 1953- Ulus Gazetesi.....	52
Resim-27. 1 Nisan 1953- Ulus Gazetesi.....	53
Resim-28. ‘Kore’de Türk Süngüsü’ Filminde Hüsmen Ağa.....	57
Resim-29. ‘Kore’de Türk Süngüsü’ Filminde Süleyman.....	57
Resim-30. ‘Kore’de Türk Süngüsü’ Filminde Bayan Fitnat ve Kızı.....	58
Resim-31. ‘Kore’de Türk Süngüsü’ Filminde Hüsmen Ağa’nın Torunu.....	58
Resim-32. ‘Kore’de Türk Süngüsü’ Filminde Kore Kentleri.....	58
Resim-33. ‘Kore’de Türk Süngüsü’ Filminde Tren Garı.....	59
Resim-34. ‘Kore’de Türk Süngüsü’ Filminde İskenderun Limanı.....	59
Resim-35. ‘Kore’de Türk Süngüsü’ Filminde Cami.....	59
Resim-36. ‘Kore’de Türk Süngüsü’ Filminde Cami İç Mekan.....	59
Resim-37. ‘Kore’de Türk Süngüsü’ Filminde Kore Haberleri.....	60
Resim-38. ‘Kore’de Türk Süngüsü’ Filminde Kore Haberleri.....	60
Resim-39. ‘Kore’de Türk Süngüsü’ Filminde Cami.....	61
Resim-40. ‘Kore’de Türk Süngüsü’ Filminde Türk Askeri.....	61
Resim-41. ‘Kore’de Türk Süngüsü’ Filminde Türk Bayrağını Öpen Türk Askerleri...	61
Resim-42. ‘Yurda Dönüş’ Filminde Osman.....	62
Resim-43. ‘Yurda Dönüş’ Filminde Güllü.....	62
Resim-44. ‘Yurda Dönüş’ Filminde Değirmenler.....	63
Resim-45. ‘Yurda Dönüş’ Filminde Köy Kahvesi.....	63
Resim-46. ‘Yurda Dönüş’ Filminde Köylü Kadınlar.....	64
Resim-47. ‘Yurda Dönüş’ Filminde Tarlada Çalışan İnsanlar.....	64

Resim-48. ‘Yurda Dönüş’ Filminde Kore Savaşı Görüntüleri.....	64
Resim-49. ‘Yurda Dönüş’ Filminde Köy Kahvesinde Radyo Dinleyen İnsanlar.....	64
Resim-50. ‘Zafer Güneşi’ Filminde Kemal.....	66
Resim-51. ‘Zafer Güneşi’ Filminde Kemal’in Annesi Leyla.....	66
Resim-52. ‘Zafer Güneşi’ Filminde Askerlerin Uğurlandığı Tren Garları.....	66
Resim-53. ‘Zafer Güneşi’ Filminde Kore’de Türk Askeri.....	66
Resim-54. ‘Zafer Güneşi’ Filminde Türk Askerinin İmha Ettiği Köprü.....	67
Resim-55. ‘Şimal Yıldızı’ Üsteğmen Kemal.....	68
Resim-56. ‘Şimal Yıldızı’ Filminde Yıldızhan.....	68
Resim-57. ‘Şimal Yıldızı’ Filminde General.....	69
Resim-58. ‘Şimal Yıldızı’ Filminde Amerikan Ajanı.....	69
Resim-59. ‘Şimal Yıldızı’ Filminde Can Bey.....	70
Resim-60. ‘Şimal Yıldızı’ Filminde Oğuzhan ve Yıldızhan.....	70
Resim-61. ‘Şimal Yıldızı’ Filminde Kore Sokakları.....	70
Resim-62. ‘Şimal Yıldızı’ Filminde Gene Şehir Görüntüsü.....	70
Resim-63. ‘Şimal Yıldızı’ Filminde Kore’de BM Bayrağı.....	71
Resim-64. ‘Şimal Yıldızı’ Filminde Kore’de Türk Birliği.....	71
Resim-65. ‘Şimal Yıldızı’ Filminde Karakol Baskını.....	72
Resim-66. ‘Şimal Yıldızı’ Filminde Türk Askerinin Eğlencesi.....	72

TABLO LİSTESİ

Tablo-1. Kore Savaşına Katılan Ülkeler, Askerler ve Kayıplar.....28

Tablo-2. Demokrat Parti Dönemi Gelirler, Giderler ve Bütçe Açıkları.....35

GİRİŞ

Savaşlar, insanlık tarihi boyunca var olmuş, birçok yıkıma ve milyonlarca insanın hayatını kaybetmesine sebebiyet vermiştir. Bunların yanı sıra toplumsal hareketlere, reform çalışmalarına, devrimlere ve teknolojik gelişmelere de kaynaklık etmiştir. İnsanlığı bu kadar derinden etkileyen savaşlar her alanın olduğu gibi sanat alanlarının da ilgisini çekmiş ve onlara ilham kaynağı olmuştur. İnsanlık tarihinin en büyük savaşlarından olan I. ve II. Dünya Savaşları 20. Yüzyılın en önemli sanat dallarından biri olan sinemayı önemli ölçüde etkilemiştir. II. Dünya Savaşından önce sinemada klasik anlatım tarzı benimsenmiştir ve neredeyse tüm filmler bu kalıp çerçevesinde oluşturulmuştur. Bu, gerek Western türü filmlerde gerekse o dönem için en yaygın tür olan müzikallerde de böyledir. Bu durum ABD kadar olmasa da Avrupa sinemasında da çok farklı değildir. Fakat 1945 yılından sonra her alanda olduğu gibi sinema alanında da birçok değişiklik yaşanmıştır (Baharçiçek, 2000: 272). II. Dünya Savaşının sona ermesiyle birlikte geride hayatını kaybeden milyonlarca insan ve her anlamda dibe vurmuş bir Avrupa kalmıştır. II. Dünya Savaşı'nın ardından ülkeler her alanda kendilerini hızlı bir toparlama sürecine girmiş ve bir atılım ivmesi yakalamaya çalışmıştır. Gelişen teknoloji ile birlikte insanlar birçok şeyi daha kısa sürede öğrenir olmuştur. Bunda en önemli etken gelişen radyo, televizyon yayınları ve sinema sanatıdır. Ülkeler, artık ideolojilerini bu teknolojik araçlar üzerinden yaymaya başlamıştır. Teknolojinin sağladığı temel kolaylık, çok uzak noktalara çok kısa sürede ulaşmasıdır. Ülkeler bu yollarla mesajlarını evrensel boyutlarda duyurabilmektedir. Bu konunun öncüsü olarak Nazi lideri Hitler örnek gösterilebilir. Nazi Almanya'sı teknolojinin propaganda gücünü fark etmiş ve bunu siyasi alanda aktif bir şekilde kullanmıştır.

Bu çalışmanın temel amacı, sinemanın toplum üzerindeki yansımalarının boyutlarını araştırmaktır. Sinema sanatı ilk ortaya çıktığı yıllarda görsel ve işitsel öykü anlatan, dış etkenlerden soyutlanmış salonlarda izleyicisine ulaşmaktadır. Fakat ilerleyen dönemlerde ülkeler sinemanın etkileme gücünü keşfetmiş ve bunu aktif bir şekilde kullanmıştır. 1950'li yıllarda yaşanan Kore Savaşı, Türk ve dünya basınında geniş yer bulmuş, ülkeler hem gazete, radyo, televizyon gibi kitle iletişim araçlarıyla insanları savaşla ilgili haberdar ederken hem de sinema üzerinden Kore Savaşı konulu filmlerle halkın orduya olan inancını artırıp cephe gerisinde karamsar bir havanın yaratılmasının önüne geçmeye çalışmışlardır. Bu duruma paralel olarak çok geçmeden Türk Sinemasında Kore Savaşı ile ilgili on adet film çekilmiştir.

Savaş konulu filmler sinemanın her dönem ilgisini çekmeyi başarmıştır. İnsanlar savaş filmlerindeki milliyetçi ve galeyana getirici söylemlerden her zaman etkilenmiş ve ilgi duymuştur. Ülkeler sinema sanatını ideolojilerini yaymak için bir araç olarak kullanmışlardır. 1950'lerde Türkiye, Birleşmiş Milletler ile birlikte Kore'ye asker göndermiş ve bu duruma ülke basınında geniş yer verilmiştir. Bu dönemde çekilen Kore Savaşı konulu filmler günümüzde de o dönem ile ilgili bir öngöründe bulunmamızın önünü açmaktadır. Filmlerin konusu, kostümleri, dekorları, yönetmenlerin filmlerinde Kore Savaşını işleyişi, dönemin Kore Savaşı'na bakışını yansıtmaktadır. Hazırlanan tezin birinci bölümünde çatışma ve savaş kavramı üzerinde durulmuş, savaşa zemin hazırlayan ve dünya tarihinde yaşanan savaşların geride bıraktığı etkiler incelenmiştir. İkinci bölümde Kore Savaşı'nın Türk basınında nasıl yankı bulduğu ve bunun sinemaya nasıl yansıdığı ele alınmıştır. Üçüncü bölümde ise Kore Savaşı temalı filmlerin içerik ve teknik anlamda incelemesine yer verilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

ÇATIŞMA VE SAVAŞ

1.1. Çatışma ve Savaş İlişkisi

İnsanlık tarihine dönüp bakıldığında devletler sık sık birbirleriyle savaş halinde olmuş ve neredeyse her yüz yılın seksen yedi yılını savaş halinde geçirmişlerdir. İnsanlar bireysel veya belli gruplar halinde ve belirli amaçlar doğrultusunda devamlı olarak birbirleriyle çatışmışlardır (Şahin, 2013: 32). Hatta aynı kişi ve gruplar, farklı zamanlarda ve durumlarda farklı tavırlar takınmış, yani bir vakitler övdüğü, iyi bulduğu bir şeyi, bir başka vakit yermiş, kötü bulmuştur. Anlaşmazlıklar, çatışmalar ve nihayetinde savaş işte bundan doğmuştur. Bu duruma biraz daha geniş bir perspektiften bakacak olursak devletler aralarında kurdukları ilişkileri, menfaatleri doğrultusunda dönem dönem üst seviyelere taşırken bazı durumlarda ise karşı karşıya gelmiş ve savaşmışlardır (Hobbes, 2007: 116). Aslında yaşanan bütün bu anlaşmazlıkların, çatışmaların ve savaşların temelinde taraflardan birinin istediği veya ihtiyaç duyduğu bir şeyin başka bir güç tarafından engellenmesi yatmaktadır. Bu engel, ister bir kişi olsun, ister milyonlarca kişiden oluşan devletler olsun, sorun çözülemezse çatışma ve savaş kaçınılmazdır (Walker, 2017: 11). Bu sebeptir ki yaşanan her savaş, öncesinde bir ön hazırlık ve çatışma sürecinden geçmiştir. İnsanlık tarihine paralel olarak çatışma günümüze kadar hep var olmuş ve yıkım gücünü gelişen teknolojiye paralel olarak artırmıştır. İnsanlar ilk çağlarda dahi yakaladıkları avı paylaşmak konusunda ya da birlikte yaşadıkları küçük kabilelere liderlik etme hususunda bile bir çatışma içerisine girmiş ve anlaşmazlıklar yaşamıştır. İnsanlık tarihinin derinliklerine bakacak olursak önceleri savaş küçük kabileler arasında yaşanan çatışmalardan ibaretken Orta Çağ'a geldiğinde şehir milislerince ve paralı askerlerden oluşan düzenli ordular tarafından dar alanlarda gerçekleştirilen küçük çaplı mücadeleler olarak karşımıza çıkmıştır. Bunu takiben Yeni Çağ'dan itibaren ulusal devlet yapısının kurulmasıyla birlikte, ülkelerin oluşturduğu milli orduların savaş tanımını, hükümdarların küçük alanlarda gerçekleşen mücadelelerinden, geniş kapsamlı ve daha yıkıcı olan milletlerin mücadelelerine dönüştürdüğü gözlemlenmiştir (Varlık, 2013: 117).

Yaşanılan her silahlı çatışma, savaş olarak kabul edilmez. Savaş olarak kabul edilmesi için belli başlı ayırıcı özellikleri barındırıyor olması gerekir. Çatışma kavramı oldukça geniş ve muğlaktır, tek bir tanım yapmak veya sınırlandırmak olası değildir. Özetle çatışma durumu devletlerin günlük ilişkilerinde de pek tabii yaşanabilir. Yani her çatışma

durumuna savaş demek doğru bir tanımlama olmaz. Savaş kavramını çatışmalardan ayırmak için belirli ölçütler vardır. Bu ölçütler, o çatışmada yer alan asker sayısı, savaş yaşanan alanın genişliği ya da savaşta verilen askerî kayıp olarak sınırlanabilir (Rummel, <https://www.hawaii.edu/powerkills/TCH.CHAP27.HTM>, Erişim Tarihi, 24, 05, 2018)

Cevizci'ye göre, çatışma ve savaş her şeyin babasıdır; varlık ya da oluşun tek ve en önemli koşuludur. Savaş olmazsa hiçbir şey var olmaz (2012: 47). Cevizci'nin de belirttiği üzere çatışma ve savaş, insanlık için zorunlu bir değişim ve gelişimin kaynağıdır. Medeniyetler, belirli dönemlerde savaşmış ve dünya haritasını değiştirmiştir. Birçok devlet kurulurken birçoğu da yıkılmış ve kaybolmuştur. Devletlerin ortaya çıkış temellerinde çatışma ve savaştan kaçmak yer alsa da bu, tarihe bakıldığında pek mümkün olmamıştır. Aksine devletlerin ortaya çıkışı kitlesel çatışmalar ve savaşlara sebep olmuştur. Devlet yapısının ortaya çıkmasının temelinde insanların doğuştan gelen yalnızlıktan kaçma ve gerek doğal şartlara gerekse de farklı topluluklara karşı korunma içgüdüleri yatmaktadır. Korunma, önceleri küçük göçebe kabileler şeklinde sağlanmaya çalışılsa da yerleşik düzene geçişle birlikte önce küçük şehir devletleri kurulmuş sonrasında ise büyük devletler şeklinde devam etmiştir. Devlet yapısı kendi içerisinde üç ana sınıfa ayrılmıştır. Bu sınıflar: aristokrat yöneticiler, nüfusun genelini oluşturan ve devamlılığı sağlayan işçiler ile devletlerin savunma gücünü oluşturan askerlerdir. Bu sınıflar arasında bir hiyerarşi bulunmaktadır. Yöneticiler devletle ilgili kararları alan, yönetim ve idareyi sağlayan aristokrat kesimdir. İşçiler de nüfusun çoğunluğunu oluşturan ve devamlılığı sağlayan bölümdür. Şehir devletlerinin oluşmaya başladığı dönemde sanayi gelişmediği için ülkenin temel geçim kaynağı tarım faaliyetleridir. Bu nedendir ki işçiler toplumun önemli bir sınıfıdır. Askerler ise devletin korunmasını ve güvenliğini sağlayan yaptırım gücüdür. Bu yapının oluşmasının temelinde insanların korunma ve yaşamlarını devam ettirebilme kaygısı yatmaktadır (Ay, H. Ve Uçar, Ö., 2015: 199).

Toplum, insanların birbirlerine ihtiyaç duymaları sonucunda meydana gelmiş bir yapıdır. İlk dönemlerde toplumlar kendi ihtiyaçlarına yetebilirken zamanla artan nüfus sebebiyle ihtiyaçlarını karşılayamaz duruma gelmiştir. İşte, yaşanan bu durum toplumları birbirleriyle çatışmaya ve nihayetinde savaşlara sürüklemiştir. Savaşta yer alan askerler yani koruyucular toplumları korumak ve güvenliğini sağlamakla mesuldür. Koruyucular çevik, güçlü her zaman savaşmaya hazır fakat aynı zamanda koruduğu halkına karşı da yumuşak ve hoşgörülü olmak zorundadır (Rousseau, 2012: 10).

Çatışma kavramını açıklayan başka bir tanım da güçlerin yüzleşmesi şeklindedir. Dünya siyasetine bakıldığında kutuplaşmış güçler ve bunların etkisi altından çıkamayan birçok güçsüz devlet dikkat çekmektedir. Bu güçler dünya siyasetini belirler ve kendi coğrafyalarından kilometrelerce uzaklarda dahi etkileri açık bir şekilde hissedilir. Bu sistem beraberinde savaşları da getirmektedir. Buna en iyi örnek I. Dünya Savaşı ve II. Dünya Savaşı'larıdır. Bu savaşlarda iki kutuplu bir güç sistemi oluşmuş ve gerisinde büyük yıkımlar bırakmıştır. Bu savaşlar birçok ülkeyi ekonomik, siyasi ve sosyal alanlarda etkilemiştir. Bu ülkelere Japonya ve Almanya örnek verilebilir (Rummel, Çatışma ve Savaş Anlayışı, <https://www.hawaii.edu/powerkills/TCH.CHAP27.HTM>, Erişim Tarihi, 24, 05, 2018). Çatışma kavramının etkisini görebilmek açısından yaşanan dünya savaşlarını biraz daha açmak faydalı olacaktır;

I. Dünya Savaşı, dünya tarihi açısından oldukça önemli bir savaş olarak kabul edilir. Öyle ki bu savaş, sivil nüfus ve sivil yaşam alanlarını daha önceki savaşlara göre çok daha yıkıcı bir şekilde etkilemesiyle total savaşın ilk örneği olarak kabul edilir. Savaş ayrıca Osmanlı Devleti'nin katılımıyla, yaşanan çatışmaların Avrupa'nın ötesine ve Orta Doğu'ya genişlemesiyle, kapsamını kıta dışına taşımıştır. Avrupa İmparatorluklarının oluşturdukları orduların ve Amerikan hükümetinin katılımı sebebiyle de kapsamını genişletmiş ve bir dünya savaşına dönüşmüştür. Milliyetçi faaliyetler yürüten bir oluşum olan (*Kara El*) tarafından, Avusturya İmparatoru'nun yeğeni Arşidük Franz Ferdinand'a karşı 1914 yılının Haziran ayında düzenlenen suikast I. Dünya Savaşı'na sebebiyet vermiştir. Yaşanılan olay oldukça gergin olan devletlerarası ilişkilerde bir kopma noktası oluşturmuş ve savaş resmen patlak vermiştir (Ünal, U. vd., 2013: 21-30). Böylece önceki yıllarda oluşturulan itilaf grubuyla İngiltere-Fransa-Rusya, İttifak grubu Almanya ve Avusturya-Macaristan arasında daha geniş kapsamlı bir mücadeleye sebep olmuştur. İttifak Devletleri tarafında Osmanlı İmparatorluğu ve Bulgaristan, İtilaf Devletleri tarafında ise Sırbistan, Belçika, Lüksemburg, Japonya 1914'te, İtalya 1915, Romanya, Portekiz 1916, Yunanistan ve en önemli devlet olan ve savaşın seyrini değiştiren ABD 1917 savaşa dâhil olmuşlardır (Emiroğlu, 2007: 65).

Her ne kadar I. Dünya Savaşı'nın başlamasında Franz Ferdinand'a yapılan suikast öne çıksa da asıl sebep sanayi devrimiyle beraber Avrupa'da ortaya çıkan hammadde ihtiyacıdır. Hammadde ihtiyacı beraberinde sömürgecilik faaliyetlerini getirmiştir. İngiltere ve Almanya arasındaki hammadde mücadelesi savaşı tetiklemiştir. Fransız İhtilali sonrası ortaya çıkan milliyetçilik akımı ve devletlerarası bloklaşma I. Dünya Savaşı'na zemin hazırlamıştır. 1914 ve 1918 yıllarında meydana gelen I. Dünya Savaşı 4 yıl sürmüş ve

oldukça kanlı sonuçlar doğurmuştur. Birçok cephede sürdürülen savaş, dünyada büyük etkiler bırakmış ve daha sonrasında II. Dünya Savaşı'nın başlamasına da sebep olmuştur (Ünal, U. vd., 2013: 21-30). Yukarıda da değinildiği gibi çatışma ve savaşların çıkışındaki temel noktalardan biri ekonomik kaygılardır. Sanayi devriminin beraberinde getirdiği sonuçlardan olan teknolojik gelişmeler ve bunun bir neticesi olarak ortaya çıkan hammadde ihtiyacı artmış, Avrupa devletlerini hammadde ve pazar arayışına sürüklemiştir. Bu noktada yaşanan çıkar çatışmaları devletleri gruplaştırmış ve savaşın başlamasına neden olmuştur. Yaşanan bu küresel çatışmaların temelinde her zaman birden çok sebep yatmaktadır. Toprak, iktidar, güvenlik, doğal kaynaklar gibi gerekçeler çatışma ve savaşın altını dolduran gerekçeler olmuştur (Walker, 2017: 11).

Antik dönemden günümüze devletler ve toplumlar arasında güç ve egemenlik alanını genişletme amaçlı savaşlara her dönemde rastlanmaktadır. Site devletlerinin oluşmasının temelinde eski çağlardaki akrabalık ilişkilerinin şehir örgütlenmesinin temelini oluşturuyor olması yatmaktadır. Aynı dil, kültür, ırk ve inanç yapısına sahip olmalarına karşın birbirinden bağımsız yaşayan küçük devletlere şehir devletleri denir. Tarihe bakıldığında medeniyetlere göre şehir devletlerine verilen isimler değişebilir. Örnek vermek gerekirse Sümerler 'site', Yunanlar 'polis' adını kullanmışlardır (Roberts, 2015: 52-53). Site devletleri, diğer adıyla polisler Yunan Yarımadasını, Anadolu'nun batı kıyılarını, Ege Adalarını ve Güney İtalya ile Sicilya'yı kapsayan Eski Yunan dünyasının egemenlik coğrafyasında var olan bir yönetim ve örgütleniş biçimidir. Site devletleri jeopolitik avantajları itibarıyla yüksek tepelere kurulmuşlardır. Bunun nedeni yaşanabilecek bir çatışma durumunda şehri savunmayı kolaylaştırmaktır. Site devlet yapısı ilk oluşmaya başladığında belirli bir alanı kapsayan bir tanımlamaydı. Fakat zamanla bu tanım kapsamını genişleterek önce tüm kenti, ardından da devleti kapsar bir hale geldi. Büyüyen bu yapı içerisinde belirli sınıfları barındırmaktaydı. V. yüzyılda Site devletleri üç sınıftan oluşmaktadır. Bunlardan Yurttaşlar (*Politai*) sınıfının mensupları şehir devletlerinde yaşayan yerli halkı kapsamaktadır. Yurttaşlık toprak sahibi olmakla eş bir anlama sahiptir. Dönem itibarıyla yurttaşlar toplum içinde azınlık konumunda olan zengin kesimdir. Sahip oldukları haklar ve toplum içindeki sınıfları itibarıyla burjuvaya benzemektedirler. Yurttaşlık ile ilgili bir başka önemli husus da kadınların hiçbir zaman yurttaş olarak kabul edilmemiş olması ve bu haklardan yararlanamamış olmasıdır (Ağaoğulları, 1994: 19). Site devlet yapısının ikinci sınıfını yabancılar oluşturmaktadır. Yabancılar (*Metoiikos*) şehir devletlerine sonradan yerleşmiş olan çoğunlukla zanaat ve ticaret ile uğraşmış bir toplumsal

sınıftır. Yabancılar özgür olarak kabul edilmelerine karşın hiçbir yurttaşlık hakkına sahip değillerdir. Şehir devlet yapısındaki üçüncü toplumsal sınıf olan köleler hiçbir özgürlük ve hakka sahip olmayan hatta insan olarak dahi kabul edilmeyen bir sınıftır. Kölelerin vazifesi üst sınıftaki insanların hizmetkârlığını yapmak ve onların emirlerini yerine getirmektir (Ağaoğulları, 1994: 20-22).

Avrupalı devletler teknolojik gelişmelerle beraber birçok ticaret yolu ve daha önce bilinmeyen kıtalar keşfetmiştir. Bu keşiflerin bir sonucu olarak yeni hammadde ve pazar alanları ortaya çıkmıştır. Avrupalılar bu yeni imkânları, ticaret, dini propaganda politikası, halkı asimile etmek ve sömürgeleştirmek gibi çeşitli amaçlarla kullanmışlardır (Ferro, 2002: 32).

Ülkelerin uyguladığı kolonici faaliyetlerin temelinde hammadde ve gelişen sanayi faaliyetlerinin doğurduğu pazar arayışı yatmaktadır. Dönemin gelişmiş Avrupa ülkeleri sanayi devrimi ile beraber teknoloji ve sanayi alanında büyük atılımlar yapmış ve buna ek olarak kullanacak hammadde ve bunu satacakları pazarlar aramaya başlamışlardır. Avrupalı devletler sürdürdükleri savaş durumunu, koloniler kurmak veya sömürgeler oluşturmak için gittikleri topraklarda da devam ettirmişler, zaman zaman İngiltere, zaman zaman da Fransa bu çatışma ve savaşlardan galip ayrılmış ve emperyalist yapılarını geliştirmişlerdir (Uygur ve Uygur, 2013: 274).

Şehir devletleri büyük imparatorlukların temellerini oluşturmuştur. Kendi içerisinde ekonomik yapısı ve toplumsal sınıfları vardır. Fakat kurulan her şehir diğerlerinden bağımsız hareket ettiği için bu durum siyasi birliğin sağlanmasını engellenmiştir. İlk Çağ uygarlıklarından olan Sümerler, İyonyalılar, Yunanlılar ve Fenikeliler bu şekilde örgütlenmişlerdir. Şehirler arasında alışveriş ve ticari faaliyetler artınca ekonomi farklı branşlara ayrılmış ve daha kapsamlı bir oluşum meydana gelmiştir (Roberts, 2015: 53).

Yaşanılan bu örgütlenme şehir devletleri arasında çatışmalara ve savaşlara sebebiyet vermiş ve siyasi istikrarın kurulmasının önüne geçmiştir. Yani “Bir yerde şehir devletleri yapılanması varsa orada siyasi birlik yoktur” kanısında bulunmak yerinde olacaktır. Bu durum siyasi istikrarın olmaması anlamına gelmektedir, bunun sonucu olarak sürekli bir çatışma ve savaş hali görülmektedir (Halliday, W.R., 2001: 54). Bununla birlikte şehir devletlerinin oluşturduğu bu yapılanmanın olumlu bir etkisi olarak İyonyalılar da özgür düşüncenin ve bilimsel çalışmaların gelişmesi gösterilebilir (Taş, S. Ve Günay, E., 2015: 143).

Orta Çağ'a bakıldığında çatışmaların büyük oranda dini temelli olduğu görülmektedir. Batı Roma İmparatorluğu'nun dağılmasından Rönesans'ın başlangıcına kadar olan bin yıllık dönem Orta Çağ olarak adlandırılmaktadır (Çıvgın, 2008: 1). Bu dönem, etkinliğini gitgide artıran Roma İmparatorluğu'nun halk üzerindeki etkilerini, feodal rejimi, Müslüman coğrafyasına düzenlenen Haçlı seferlerini, Avrupa'da ve Mezopotamya coğrafyasında yaşanan Hristiyan-Müslüman çatışmalarını, feodal rejimin Avrupa'daki etkisinin giderek zayıflamasını ve kent yaşamının yeniden ön plana çıkmasını kapsamaktadır. Buna ek olarak, Orta Çağ Avrupa'sında siyasal ve sosyal tüm yapıların temelinde feodalite ve sınırsız güce sahip Katolik kilisesi vardır. Kilise bu dönemde devletlerin tüm birimlerini ve toplumdaki tüm sınıfları kontrol edebilecek bir mekanizmadır. Orta Çağ Avrupa'sının daha önceki medeniyetlerden asıl ayrımı toplumsal, ekonomik ve siyasi bakımdan teokratik bir yönetim anlayışını benimsemesidir. Biraz daha açmak gerekirse merkezi bir iktidar anlayışının olmayışı, yönetim anlayışının yerellik ile sınırlı kalması ve toplumsal hayatın merkezinde Hristiyanlık ideolojilerinin hâkim olması dönemin belirgin özelliklerindedir (Tekin ve Sipahi, 2014: 190).

1618 ile 1648 tarihleri arasında yaşanan Otuz Yıl Savaşları Katolikler ile Protestanlar arasında bir din mücadelesi olarak ortaya çıkmıştır. Martin Luther'in önderliğinde yaşanan kilise karşıtı eleştiriler ve kilisenin etkisini kırma isteği sosyal ve siyasi platformda büyük bir etki yaratmıştır. Mücadelenin başlangıç fitilini ateşleyen Protestanların 1618 senesinde başlattıkları ayaklanmalardır. Bu ayaklanmalara karşı kilisenin tepkisi oldukça sert olmuştur. Protestan gruplar dönemin güçlü devletleri olan Hollanda, İngiltere ve Fransa'nın desteğini almıştır. Protestanlara karşı mücadele eden Katolik Almanlar da Roma İmparatorluğu'nun desteğini almışlardır. Ortaya çıkışı iki dini mezhep arasındaki mücadele olan Otuz Yıl Savaşları, ilerleyen dönemde kapsamını genişletmiş ve Alman iç savaşına dönüşmüştür. Bu durumun devamı olarak Roma İmparatorluğu'na bağlı olan birçok devletin de bağımsızlık mücadelesine girişmesiyle savaş tüm Avrupa'ya yayılmıştır. 1648 yılına dek süren bu savaşın kazananı Protestanlar olmuştur. Savaş Westphalia Barışı ile sonlanmıştır (Alganer ve Yılmaz, 2016: 98).

Westphalia Barışı'nın ardından "hâkimiyet" kavramı yeniden tartışılmış ve Roma-Vatikan merkezli birleşik Avrupa yerini ulus devletli bir yapıya bırakmıştır. Otuz Yıl Savaşları büyük yıkımlara ve milyonlarca insanın hayatını kaybetmesine neden olmuştur. Almanların bu savaşlarda nüfusunun yüzde 60'ını kaybetmesi yıkımın boyutları hakkında

fikir vermektedir. Bu kanlı mücadeleler Avrupa’da Fransa etkisinin arttığı bir döneme kapı açmıştır (Roberts, 2015: 347-348).

Savaş kavramını daha iyi anlayabilmek için çatışma olgusunu incelemek ve savaşa giden süreci ayrıntılı şekilde analiz etmek yerinde olacaktır.

1.2.Çatışma Nedir?

Çatışma kavramını oldukça geniş bir perspektifte değerlendirmek gereklidir. Çatışma ekonomi, sosyoloji, psikoloji, antropoloji ve yöntem bilimlerinin aktif şekilde ilgilendiği ve üzerine çalıştığı bir konudur. Çatışma olgusu üzerine net bir tanım yapmak zordur (Eroğlu, 1992:4). İnsanlık tarihi boyunca tüm canlılar varlıklarını devam ettirebilmek için sürekli bir çatışma içerisinde olmuşlardır. Canlılar fizyolojik bir ihtiyacı karşılamak istediği zaman veya bir engelle karşılaştığında bir çatışma yaşanmaktadır. İnsanlar açısından çatışma kavramı fizyolojik ve sosyo-psikolojik gereksinimlerin temin edilmesinde ortaya çıkan engeller ve bunun sonucunda oluşan gerginlik halidir (Tokat, 1999: 24).

Çatışma kavramının bir diğer tanımı da tarafların karşılıklı tavır ve davranışlarının anlaşma fikriyatından uzak olması ve taraflardan birinin diğeri üzerinde güç ve çıkar üstünlüğü kurma amacıyla rekabetin artması durumudur (Şahin, 2013: 33). Kültürel, ekonomik, etnik, dinsel, dilsel ve siyasi kaynaklı konularda ortaya çıkan anlaşmazlıklar ve bunun bürokratik bir zeminde çözülememesi sonucu çatışma kaçınılmazdır. Tarihe bakıldığında çatışmanın ortaya çıkmasındaki en önemli etken ekonomik kaygılar ve dini mücadeleler olarak karşımıza çıkmaktadır. Çatışma ve ekonomik gelişmeler arasındaki ilişkiyi beş teoride inceleyebiliriz. Darwinizm düşüncesinden etkilenen biyolojik teori, çatışma kavramını insanın doğasıyla bağdaştırmış ve insanın doğası gereği güç ve iktidarı arzuladığını savunmuştur. İnsanın doyumsuz birer varlık olduğunu ve hayatlarını devam ettirebilmesi için gerekli kaynaklara sahipliği üzerinden hayatta kalma çabasına yol açtığını ileri sürmektedir. Sözlük anlamı olarak Darwincilik, Charles Darwin tarafından ortaya atılan, canlıların doğuşu ve gelişimini en alt biçimlerden başlayarak yaşama savaşı ile açıklayan bilim ve felsefe öğretisi şeklinde tanımlanmaktadır (Akarsu, 1997: 48).

İngiliz toplum bilimci ve iktisatçı T. Robert Malthus, 1798 yılında kaleme aldığı *Nüfus İlkesi Üzerine Bir Deneme* isimli çalışmasında istikrarlı bir şekilde devam eden nüfus artışının ilerleyen dönemde yiyecek kıtlığı ve yetersiz beslenme gibi birçok soruna sebep olacağını belirtmiş, bu durumun da insanlar ve diğer canlılar için önemli bir sorun teşkil edeceğine vurgu yapmıştır. Burton ortaya attığı insan ihtiyaçları teorisiyle insanların

dünyanın her yerinde ihtiyaçlarını temin edemediğinde bu durumun çatışmaya yol açtığı görüşünü savunmuştur (Malthus, 2018: 211). Burton'a göre terörizm ve savaş gibi tüm toplumsal eylemlerin temelinde ihtiyaçları karşılama düşüncesi yatmaktadır. Temel insani ihtiyaç teorisi, Aristo'dan Marks'a, Freud'a kadar birçok düşünür ve bilim insanı tarafından ihtiyaç mahrumiyetinin insanlar arası ilişkilerdeki olumsuz etkilerinden bahsetmiştir. Ama insanların ihtiyaçlarının ve bu ihtiyaçlardan mahrum kalmanın meydana getireceği sonuçları sistemli bir yapı haline getiren de Abraham Maslow'dur. Maslow ihtiyaçlar hiyerarşisi kavramını ortaya atmıştır. Bu kavrama göre, insanın yaşamı boyunca motivasyonunu meydana getiren güdülerinin kendi içerisinde bir sistemi vardır. Bunlar da 5 başlıkta toplanmaktadır.

Resim-1. “Maslow’un İhtiyaçlar Piramidi”

Yukarıdaki piramitte de görüldüğü üzere sistemin en alt kısmında fizyolojik ihtiyaçlar gelir. Bunlar beslenme, cinsel güdüler, uyumak, nefes almak gibi karşı koyulamaz biyolojik ihtiyaçlardır. Fizyolojik ihtiyaçlar piramidin ilk ve en önemli basamağını oluşturur. Bu temel ve insani ihtiyaçlar doyurulmadığı sürece üst basamaklardaki ihtiyaçların karşılanması mümkün değildir. Bu hususla ilgili örnek vermek gerekirse aç kalan bir insan, bu ihtiyacını karşılamadan sevgi ya da aidiyet gibi bir ihtiyacı karşılamayı düşünemez. İnsanlar zaruri olan fizyolojik ihtiyaçlarını karşılanmasının ardından piramidin ikinci basamağı olan güvenlik ihtiyacına yönelir. Güvenlik ihtiyacı insanların kendilerini dış etkenlerden koruma ve güvende hissetme güdüsünden dolayı oluşur. İnsanlar kendilerini güvende hissetmedikleri durumlarda gelişimsel olarak olumsuz etkilenirler. Bunun nedeni olarak insanların risk almaktan korkmaları gösterilebilir. Piramidin üçüncü basamağı aitlik ve sevgi ihtiyacıdır. İnsanlar yalnızlıktan her zaman korkmuş ve kaçınmıştır. Toplumların ve devamında da devletlerin oluşmasındaki temel neden bu güdüdür. İnsanlar diğer insanlarla ilişkiler kurmak ve bir gruba dâhil olmayı isterler. İnsanlar bu sebeple arkadaş

edinir, evlenir ya da çocuk sahibi olur. Bu durum sosyal ihtiyaçların giderilmesine sebep olmaktadır. Kişi bu ihtiyaçlarını gidermezse önce yalnızlığa sonra da psikolojik bir bunalıma sürüklenebilir. Fizyolojik, güvenlik ve sevgi ihtiyaçlarını karşıladıktan sonra, kişi saygınlık kazanmak ve çevresindeki insanların ona güvenmesini ister. Bu kapsamda iki önemli aşama bulunur. Kişi hem kendisine güven duymak, hem de etrafı tarafından saygı duyulan biri olarak görülme ister. Bu durumun temel nedeni kişinin kendine duyduğu saygı ve benlik güdüsüdür. Piramidin son ve en üst basamağı kendini gerçekleştirme ihtiyacıdır. Bu ihtiyaç kişinin hayatında potansiyelini ve kapasitesini ortaya çıkarması ve bunları da hayata geçirdiği durumdur. İnsanlar tüm alt başlıkları sağlasa da bu aşamaya gelindiğinde hayatı sorgulamaya başlar ve buna cevaplar bulur (Maslow, 2001: 202-207).

Burton, konuya Maslow'dan farklı bir perspektiften bakmış ve insanların hayatları boyunca her zaman ve her yerde geçerli olan ihtiyaçları olduğunu savunmuştur. İnsanlar bu ihtiyaçlarını gidermediği takdirde çatışmanın engellenemez olduğunu belirtmişti (Burton, 1997: 9).

Malthusçu teori, düzenli bir şekilde artan dünya nüfusuna karşın doğal kaynakların azaldığını öne sürmüştür. Bu karşıt duruma paralel bir şekilde insanların bu kaynaklara daha çok sahip olmak için güç ve iktidar sahibi olmak isteyeceğine bu durumda devletlerarasında yayılcı ve sömürgeci politikaların kabul edileceğini savunmuştur (Bayram, vd., 2017: 2-3).

Marksist teoriye göre ise toplum ayrıcalıklı ve ayrıcalıksız olmak üzere kendi içerisinde sınıflara ayrılmıştır. Bu ayrımın temelinde mülkiyet kavramı yatmaktadır. Burjuva denilen üst sınıf mülkiyet sahibidir. Ayrıcalıklı sınıf olan burjuva ve halk arasında yaşanan bu eşitsizlik neticesinde çatışma kaçınılmazdır (Marx ve Engels, 2003: 14).

Son teori ise göreceli yoksunluk teorisidir. Bu teoriye göre; bir grubun toplum içerisinde olmayı istediği konumda olmaması ve olmak istedikleri konum ile aralarında engelleyici unsurlar olması neticesinde, bu gruplar kendini yoksun hisseder ve egemen grupların ayrıştırıcı politikaları sonucunda çatışma kaçınılmazdır (Gözübenli, ve Şahin, 2016: 22).

Çözümüne kavuşturulamayan her çatışma sonunda büyük savaşlara sebep olmuş ve insanlık tarihi yüzlerce kanlı savaşla yazılmıştır. Çalışmanın bu aşamasında savaşın tanımı ve kendi içerisinde ayrıldıkları türler ayrıntılı olarak ele alınmıştır.

1.3. Savaş Nedir?

Savaş özne bir kavram olduğu için tek ve yüzeysel bir tanım yapmak güçtür. Birçok bilim insanı, düşünür ve tarihçi savaşı çeşitli özelliklerini baz alarak tanımlama çabası içerisine girmişlerdir. Savaş devletlerin aralarındaki anlaşmazlıkları diplomatik yollarla çözememeleri sonucu başvurdukları askeri ve siyasi yaptırımlar olarak tanımlanabilir (Türk Dil Kurumu, 2011: 2043). Savaş üzerine başka bir tanım da bir toplumun başka bir topluma, isteklerini kabul ettirmek için tüm imkânları ve güçleriyle yaptıkları düzenli saldırı faaliyetleridir (Acıpayamlı, 1978: 146). Tek bir tanımda toparlamak güç olsa da savaş gelişen teknoloji ve siyasi konjonktürle birlikte kapsamını ve içeriğini değiştirmiştir. Günümüzde devletlerarası ilişkiler geçmiş dönemlerle mukayese edilemeyecek boyutlara ulaşmıştır. Ülkeler ekonomik ilişkiler, sosyal faaliyetler, siyasal ve bürokratik müzakereler, eğitim, sağlık ve spor gibi kültürel aktiviteler ile birçok alanda yoğun ilişkiler ağı kurmuştur. Bu alanlarla ilgili yaşanan uluslararası problemler çoğunlukla ikna, pazarlık, ödüllendirme gibi kuvvet gerektirmeyen yöntemlerle çözüme yoluna gidilmiştir. Zaman zaman devletler ortaya çıkan sorunların çözümü için tehdit, yıkıcı faaliyetler ve güç kullanma gibi yöntemlere başvurma gereği duymaktadır. Savaşlar, sadece yakın tarihe has bir kavram değildir, insanlığın ortaya çıktığı ilk yıllardan itibaren kullanılmış ve devletlerin sıkça kullandığı bir sorun çözme aracı olmuştur (Baharççek, 2000: 271-272).

Ülkelerin siyasi faaliyetlerinde savaş, tercih edilen bir yöntem olmasa da gereken durumlarda ülkeler sorun çözümü için kullanmaktan çekinmemiştir. Günümüze gelindiğinde savaşın etkileri ve kapsamı değişmiştir. Ülkeler günümüzde kendi sınırlarından kilometrelerce uzakta savaşmaktadır, bunun en önemli nedeni kendi politikalarını ve ideolojilerini istedikleri coğrafyada uygulayabilmek ve kendi ülke çıkarlarını korumaktır. Günümüzde değişen bir diğer unsur da artık savaşların cepheye değil, teknolojik platforma taşınmasıdır. 21. Yüzyılla birlikte dünya büyük bir teknolojik atılım yaşamış ve McLuhan'ın tanımıyla dünya küresel bir köy haline gelmiştir. İletişim teknolojilerinde yaşanan gelişme ile birlikte ülkeler politikalarını ve ideolojilerini radyo, televizyon, internet ve sinema gibi kitlesel iletişim araçlarıyla kolaylıkla yaymaktadır. Artık tek taraflı iletişim modeli yıkılmış ve insanlar aktif şekilde bu etkileşimin içerisine dâhil olmuştur (Tanrıöver Ve Kırılı, 2015: 138).

Clausewitz savaşı:

“Savaş büyük bir düellodan başka bir şey değildir... Düello yapan iki kişiden her biri, fiziksel gücüyle diğerine kendi iradesini kabul ettirmeye çalışır. Onun ilk amacı düşmanı mağlup etmek ve böylece daha sonra bir direnç gösteremeyeceği bir duruma sokmaktır. O halde savaş, düşmanı irademizi kabule zorlamak için girişilen bir kuvvet kullanma eylemidir” (2007: 30).

Yukarıda da değinildiği üzere savaşı tek bir tanım altında toparlamak güçtür. Bunun başlıca sebebi yeni üretim biçimleri ortaya çıktıkça ve savaş teknolojileri geliştikçe, savaşın yönteminin de değışikliğe uğramasıdır. Bu nedenle savaşa ilişkin yapılan tanımların sayısı artmıştır. Savaşlar devletin içinde, devletlerarasında ya da devletle başka bir siyasi birim arasında yaşanabileceğinden kendi içinde türlere ayrılmaya başlanmıştır. Bu sebeptir ki savaş kavramı altı alt başlığa ayrılmış ve gerek kapsam, gerekse de etkileri bakımından gruplandırılmıştır.

1.3.1. Devletlerarası Savaş

Devletlerarası savaş tanım olarak genel savaş tanımıyla benzerdir. Ülkelerin sıklıkla kullandığı bir caydırma yöntemi olan bu tür ülkelerin aralarındaki problemleri hukuki ve bürokratik platformda çözememeleri durumunda başvurdukları bir çözüm aracıdır. Yaşanılan her savaşta olduğu gibi devletlerarası savaşta hem toplumsal, hem de ekonomik alanda gerisinde büyük yıkımlar bırakır (Heywood, 2013: 292).

Devletlerarası savaşa en iyi örnek 1939 yılında başlayan II. Dünya Savaşı'dır. Bu savaşta yaklaşık kırk milyon insan hayatını kaybetmiştir. Bunlardan yaklaşık 21 milyonu SSCB vatandaşı, 4 milyonu Polonyalı, 4 milyon 300 bini Alman, 1 milyon 700 bini Yugoslav, 600 bini Fransız, 410 bini İtalyan 390 bini İngiliz ve sayıları kesin olarak bilinmemekle birlikte 6 milyon olarak tahmin edilen Yahudi, Çingene, Macar ve diğer halkların kayıpları da eklendiğinde ortaya yıkıcı bir sonuç çıkmaktadır (Erhan, 1996: 259).

Kısacası, devletlerarası savaş yıkım gücü en yüksek savaş türlerinden birisidir ve bürokrasinin tıkandığı durumlarda ülkelerin kullandığı bir çözüm aracıdır.

1.3.2. İç Savaş

İç savaş, aynı ülke toprakları içerisinde bulunan insanların politik, ekonomik, sosyal, siyasal, dinsel ve mezhepsel unsurlar gerekçe gösterilerek etnik gruplar arasında ülke yönetimine sahip olma ya da ülkenin parçalanmasına yönelik savaşlardır (Varlık, 2013: 123).

Savaşçı gruplar tarafından yürütülen faaliyetler iç savaş kapsamının içine girmez, çünkü bir iç çatışmanın iç savaş olarak kabul edilebilmesi için devletin, iktidarına karşı savaşan silahlı grupları tanıması ve onları bir tehdit olarak kabul etmesi gerekmektedir. Bunun yanı sıra iç savaşta diğer devletlerin de silahlı çatışmalara katılması koşulunun yerine gelmesi gerekmektedir (Güler, 2015: 47-48).

İç savaşta isyancılar ülkeyi yöneten iktidara meydan okur ve isyanın devletin bekası ve halk için gerekli olduğunu savunur. Eğer hedeflenen isyan faaliyetleri başarıya ulaşırsa, destek sağlayanlar yahut muhalif duranlar da tek bir rejim altında toplanmak zorundadır. Kolektif eylem teorisine göre, küçük bir grup içindeki ortak çıkarlar kamu yararı oluşturmak için yeterli değildir. İsyancılar genellikle küçük bir grup tarafından başlar ve daha sonra büyük ekonomik güce sahip olan gruplar tarafından desteklenir. İç savaşın başlangıç motivasyonu söylem çokluğuna dayanmaktadır. Her zaman isyancılar ortak çıkarlara hizmet eden bir motivasyon kaynağı bulurlar. Din, etnik kimlik, eşitlik gibi kavramlar insanları galeyana getirebilme gücüne sahiptir (Hoeffler, 2014: 2,3).

Anlaşılabileceği üzere iç savaşın en önemli özelliği devlet otoritesine karşı faaliyet yürüten her azınlık faaliyetinin iç savaş sayılmamasıdır. Sayılabilmesi için öncelikle devletin onları tanıması ve kabul etmesi gerekmektedir.

1.3.3. Konvansiyonel Savaş

Nizami savaş olarak da tanımlanan konvansiyonel savaş, geleneksel savaş hukuku anlaşmalarının “konvansiyon” öznesi olan kuvvetleri kapsayan bir savaş biçimidir. Konvansiyonel güç terimi; nükleer silah sayılmayan silahlardan ve düzenli ordu birliklerinden oluşan kuvvetleri ifade eder. Bu savaş türünde kimyasal ve nükleer silah kullanımı insan hakları kurallarınca yasaktır (Varlık, 2013: 124).

Yöntemi bakımından modern savaşın ilk türünün konvansiyonel savaş (*geleneksel savaş, düzenli savaş*) olduğu kabul edilebilir. Hatta kapsamına ve içeriğine bakıldığında zaman zaman modern savaş kavramının eş anlamlısı olduğu kanısına varılabilir. Ancak kullanılan araçların içeriğini belirtmek için modern savaş yerine konvansiyonel savaş kavramının kullanıldığı görülmektedir. Konvansiyonel savaş, ulus devletin hazır bulunan, standardize edilmiş, teknolojik olarak yapılandırılmış devlet bazlı çatışma biçimidir. En anlaşılır tanımıyla konvansiyonel savaş mücadele eden iki devletin normal silahlı kuvvetlerini kullanmak suretiyle yürüttüğü mücadelelerdir. Burada temel olan husus nükleer güç olarak kabul edilmeyen silahların kullanılmasıdır. Bu savaş türünde ordularda üçlü hizmet yapısı (*kara*

orduları, donanma filoları, hava kuvvetleri) işlevsel uzmanlaşma, lojistik, muhabere ve dönemin savaş kapsamına uygun olarak teknolojik standartları yüksek altyapılar oluşturulmaktadır (Akgül, 2013: 31-32).

Konvansiyonel savaş düzensiz ve rastgele saldırılardan ziyade ülkelerin kendilerince oluşturdukları bir plan ve sistem doğrultusunda, silahlarla donatılmış eğitimli askerler tarafından yürütülür (Öztürk, 2015: 25). Konvansiyonel savaş tanımlanırken nükleer güç kullanımı konusunda yasaklamalar getirilse de tarihe bakıldığında bu hususa çokta dikkat edilmemiştir. Buna en iyi örnek ABD'nin II. Dünya Savaşı sırasında önce 6 Ağustos 1945'te Hiroşima'ya, bundan üç gün sonra da Nagazaki şehrine tamamıyla sivil vatandaşlara yönelik nükleer saldırılarda bulunmasıdır. Yaşanılan bu olay sınırlı savaş kavramını gündeme getirmiştir. Yukarıda da değinildiği gibi savaşın yalnızca cephede ve düzenli ordular arasında yaşanmasını öngörmüştür (Varlık, 2013: 125).

1.3.4. Topyekûn Savaş

Topyekûn savaş, 19. yüzyılın son dönemlerinde, savaşla ilgili kaynaklarda ana hatlarıyla tasvir edilmeye başlanmıştır. Topyekûn savaş büyük orduların savaştığı, endüstriyel toplumların ve ekonomilerin tam manasıyla savaşa dâhil olduğu, düzenli ve disiplinli örgütlenen sivil halkın da en az savaştan askerler kadar savaşa katıldığı bir çatışma biçimidir. Bazı kaynaklar topyekûn savaş terimini; halkların savaşı, endüstrileşmiş savaş, vatandaşların savaşı veya modern savaş gibi farklı isimlerle de adlandırmaktadır. Topyekûn savaşın en önemli belirleyicisi, sadece orduların değil aynı zamanda halkların, ekonomilerin de doğrudan mobilize hale geldiği ve kayıp sayısının sınırlı savaşla kıyaslandığında çok ciddi boyutlara ulaştığı silahlı çatışma biçimidir (Akgül, 2013: 28-29).

Topyekûn savaş, üç ana disiplin üzerinde oluşturulmuştur. Bu disiplin, bir yandan gelişen ve büyük bir endüstri haline gelen savaş ile ilgili teknolojik gelişmeler ve düzenli askerlik uygulaması, bir yandan da merkezden yönetilen devlet yapılarıyla eş zamanlı hareket eden kitle ordularının ortaya çıkışını içermektedir. Bu bağlamda, 19. yüzyıl ortalarına doğru Avrupa'da ortaya çıkan bir nitel değişimden söz edebilmek mümkündür. Napolyon Savaşları'nı (1803-1815) ilk topyekûn savaş olarak kabul edebiliriz. Avrupa'da Fransa-Prusya Savaşı (1870-1871) gelişen ve sanayi üretimine dayanan ekonomilerin savaşın yıkım gücünü devasa boyutlara taşıdığı ve savaşın toplumsal boyutunun artık askeri boyutuyla birleştiğini gösteren bir örnektir. Bu değişime, dört yıl boyunca ABD'nin insan ve ekonomik kaynaklarını savaş için seferber ettiren ABD İç Savaşı'da (1861-1865) örnek

gösterilebilir. ABD İç Savaşı, yaşandığı coğrafi büyüklük ve süresinin yanında, sivil vatandaşların savaşta insan gücü olarak kullanılmasının yanı sıra savaşın doğrudan hedefi olmaları açısından da topyekûn savaş kavramına karşılık gelmektedir (Beşikçi, 2010: 2-3). Toparlayacak olursak topyekûn savaş kavramı içinde bir ülkenin tüm sivil bireylerinin, askerlerin ve tüm ülke kaynaklarının bulunduğu bir savaş türüdür. Kuşkusuz bu duruma en uygun örnek Türk ulusunun 19 Mayıs 1919 yılında başlattığı Kurtuluş Savaşı'dır. Yaklaşık dört yıl süren Kurtuluş Savaşı esnasında ülkenin tüm bireyleri ve tüm kaynakları ordunun hizmetine sunulmuştur. 20. Yüzyıldaki birkaç istisna dışında diğer tüm savaşlar sınırlıdır. Topyekûn savaş tek taraflı, iki taraflı veya birçok devletin katılımıyla olabilir (Bicheno, 2001: 1-2).

Topyekûn savaş, askeri ve sivil tüm hedeflerin tamamen imha edilerek karşı tarafın koşulsuz teslim olmasını sağlama amacı taşımaktadır.

1.3.5. Hegemonik Savaş

Hegemonik savaşın en önemli özelliği, tarih sahnesinde dönüm noktalarının yaşanmasına sebebiyet vermesidir. Bu savaşlar neticesinde yeni bir düzen kurulmuş, siyasal rakipler arasında hegemonik mücadeleler yaşanmıştır. Bu savaşlar farklı coğrafyalarda birçok büyük devleti ve onların müttefiklerini de savaşın içine dâhil ettiğinden, yarattığı etki sistemin tüm üyelerini etkilemektedir. Bu savaşın sonucunda doğacak hegemonyanın değerlerinin ve ideallerin kabul edileceği varsayılmakta ve bu yeni sistemin ne tür ilişkilerle devam ettirileceği üzerinde durulmaktadır (Akgül, 2013: 39).

Hegemonik savaş dünyanın genelini etkileyerek, istenilen bölgedeki siyasi, askeri ve ekonomik kontrolü ele almayı amaçlar. Hegemonik savaş ayrıca dünya savaşı, global savaş, genel harp ve sistematik savaş olarak da isimlendirilir (Clausewitz, 2003: 87-88). Dünya üzerinde hegemonik savaş olarak ele alabileceğimiz son savaş II. Dünya Savaşıdır. Bu savaş yirmi üç ülkenin ve yaklaşık yüz milyon askerin katılımıyla gerçekleşmiştir ve sonucunda milyonlarca insan hayatını kaybetmiştir (Hart, 2015: 3-6-7). Hegemonik savaşın esasında uluslararası sistemdeki değişiklikler belirleyicidir. Hegemonik savaşlar dünya siyasetine yön veren güçlü devletlerinin menfaatlerine ters düşen bir durum olduğunda yaşanır. Toparlayacak olursak hegemonik savaş diğer savaş türlerinden belirli hususlarda ayrılmaktadır. Hegemonik savaşın etkileri geniş bir coğrafyayı kapsar. Yaşandığı dönemde ülkelerin ekonomik, siyasal ve kamusal alandaki tüm yapılanmaları üzerinde etkilidir (Gilpin, 1988: 591-952).

Bu savaş türünde bir ülkeden ziyade birçok ülke aktif şekilde faaliyet gösterir ve etkileri çok uzun yıllar devam eder.

1.3.6. Gerilla Savaşı

Gerilla kelimesinin sözlük anlamı küçük gruplar halinde savaşan topluluktur. Gerillalar mensubu oldukları halkların haklarını korumak için savaşır. Gerilla savaşı baskıcı rejimlere karşı bütün halkın mücadelesi ve savaşıdır. Gerilla hareketi onların silahlı öncüsüdür, gerilla ordusu bir bölgenin veya ülkenin bütün halkını kapsar. Gerilla askerlerinin karşılarında profesyonel askeri birlikler olduğundan, onlarla mücadele edebilmek için üstün askeri özellikleri barındırmak zorundadırlar (Pomeroy, 2005: 245-246). Gerilla savaşları, insanlık tarihi boyunca birçok kez dünyanın farklı coğrafyalarında uygulanmış bir savaş türüdür. Feodal düzene karşı yönetimi ele geçirmek amacıyla, Asya, Afrika ve Güney Amerika gibi yerlerde gerilla savaşlarına sıklıkla rastlamak mümkündür (Guevara, 2011: 1).

Gerilla mücadelesine en yakın örnek gezici Yankee'lere karşı Nikaragua Segovia'sında mücadele eden Cesar Augusto Sandino'nun girişimi gösterilebilir. Ve yine Küba'daki devrimci savaş bu mücadeleye örnek olarak verilebilir. Küba Savaşı'nın üç önemli sonucu vardır. Birincisi düzenli askeri birliklere karşı halkın mücadelesinin galip gelmesidir. İkinci olarak her zaman devrim yapmak için uygun koşul beklenmez, ayaklanmanın yönetimi bu koşulları kendisi yaratır. Son olarak da Latin Amerika gibi az gelişmiş ülkelerde mücadele çoğunlukla kırsal alanlarda yaşanmalıdır. Bu çıkarımlar gerilla mücadelesinin gelişmesine zemin hazırlamaktadır (Guevara, Gerilla Savaşı: Bir Yöntem, <https://www.marxists.org/turkce/guevara/1963/0001.htm>, Erişim Tarihi, 02,05,2019).

Çatışma kavramı ve çözüme ulaştırılmazsa devamında ortaya çıkacak olan savaş ve savaşın kendi içerisinde ayrıldığı türlerini inceledikten sonra çalışmanın bu aşamasında dünya tarihi açısından önemli hususlar olan Birleşmiş Milletlerin kuruluşu, NATO'nun Kuruluşu ve Kore Savaşı ayrıntılı olarak ele alınmıştır.

1.4. Birleşmiş Milletler, NATO ve Kore Savaşı

Kronolojik şekilde sıralamak gerekirse Birleşmiş Milletler, NATO ve Kore Savaşı birbirleri ile doğrudan bir ilişki içerisindedirler. Bu bölümde Birleşmiş Milletlerin neden kurulduğu ve misyonu, NATO'nun ortaya çıkışı ve son olarak da Kore Savaşı'nın değerlendirmesi yapılacaktır.

1.4.1. Birleşmiş Milletlerin Kuruluşu ve Misyonu

Gelişen teknoloji, beraberinde savaşların yıkım gücünü ve kapsadığı alanı artırmıştır. Bu sebeple ülkeler savaşın uygun bir politika aracı olmadığı fikrini kabul etmişlerdir. Bu duruma paralel olarak I. Dünya Savaşı'nın ardından ülkeler kendi aralarında küresel bir örgütlenme ihtiyacı duymuştur ve ABD Başkanı Woodrow Wilson 1919 yılında Paris Barış Konferansında Milletler Cemiyeti sözleşmesini açıklamıştır. Fakat bu sözleşme Amerikan Senatosu'nun onayından geçmemiştir. Ayrıca I. Dünya Savaşı'nın ardından imzalanan barış anlaşmasının ilk 26 maddesinin cemiyet sözleşmesini oluşturan maddelerden oluşması Milletler Cemiyeti'nin oluşumunda saygınlık kaybı yaşamasına neden olmuştur (Birdişli, 2010: 173).

Büyük yıkımlara sebep olan I. Dünya Savaşı hem kazanan hem de kaybeden devletler açısından önemli sonuçlar doğurmuştur. Bu nedenle I. Dünya Savaşı'nın ardından barış ve güvenliği yeniden sağlamak için 14 Ağustos 1941 senesinde Franklin Roosevelt ve İngiltere Başbakanı Wilson Churchill tarafından Birleşmiş Milletler Örgütünün hazırlığı yapılmıştır (Armaoğlu, 2005: 382). Yapılan hazırlıklar neticesinde 25 Nisan 1945 tarihinde San Francisco'da SSCB, İngiltere, ABD ve Çin öncülüğünde evrensel barışın yeniden sağlanması ve korunması amacıyla aralarında Türkiye'nin de bulunduğu 52 ülkenin desteğini alarak Birleşmiş Milletleri kurmuş ve 111 maddeden meydana gelen anlaşmayı imzalamışlardır (Birdişli, 2010: 173).

Birleşmiş Milletler Anlaşması üç temel prensip üzerine kurulmuştur:

“Temelinde halkların hak eşitliği ve kendi kaderlerini kendileri belirlemesi ilkelerine saygı olan, devletlerarasındaki dostça ilişkileri geliştirmek ve dünya barışını sağlamak.

Sosyal, ekonomik, kültürel veya insancıl karakterdeki uluslararası problemlerin çözümünde ve insan haklarına saygının teşvik edilmesinde, geliştirilmesinde ve yükseltilmesinde uluslararası işbirliğini sağlamak.

Bütün bu ortak amaçlara ulaşılması için, milletlerin eylemlerinin uyumlu hale getirilmesinde bir merkez yapı olmak” (Birleşmiş Milletler Maddeleri, Madde1-3).

Birleşmiş Milletler Anlaşmasının 1. Maddesinde açıklandığı üzere dünya barışını tehdit edecek bir anlaşmazlık durumunda bu durumun düzeltilebilmesi için barışçıl yollara başvurulması ve uluslararası hukukun temel ilkelerine göre karar verilmesi

kararlaştırılmıştır. Ayrıca, Birleşmiş Milletler ve üye devletler söz konusu amaçlara ulaşmak için, Birleşmiş Milletler Anlaşmasında sayılan ilkelere uygun hareket etmek zorundadır. Bu ilkeler:

Üye devletler antlaşmadan doğan yükümlölüklerini iyi niyetle yerine getirilmelidir. Uluslararası uyuşmazlıklar barışçıl yollarla çözümlenmelidir. Üye devletler, gerek diğer devletlerin ülke bütünlüğüne ve siyasal bağımsızlığına karşı, gerekse Birleşmiş Milletler'in amaçları ile bağdaşmayacak şekilde kuvvet kullanma tehdidine ya da kuvvet kullanılmasına başvurmamalıdır. Üye devletler, Birleşmiş Milletler şartı'na uygun olarak alınacak her türlü örgüt eylem ve kararına yardımcı olmakla ve yükümlüdürler. Birleşmiş Milletler üyesi olmayan devletlerin de olabildiğince uluslararası barış ve güvenliğin korunmasına katılması sağlanmalıdır. Birleşmiş Milletler, üye devletlerin ulusal yetkisine giren konulara karışmamalıdır" (Birleşmiş Milletler Maddeleri, Madde 2).

1.4.2.NATO'nun Kuruluşu ve Misyonu

NATO 4 Nisan 1949'da kurulmuştur. NATO kelimesinin açılımı North Atlantic Treaty Organization'dır (TGRT HABER, <http://www.tgrthaber.com.tr/dunya/-12460>, Erişim Tarihi, 30, 07, 2018). Birleşmiş Milletlere üye devletler 1949 yılında Sovyetler Birliği tehdidine karşı yeni bir siyasi ve askeri bir örgütlenmeye gitmişlerdir. Bu örgüt ABD başta olmak üzere birçok Avrupa ülkesinin bir araya gelmesi sorunu kurulmuştur. Örgüt üye ülkelerin güvenliği ve savunması amacıyla kurulmuş bir yapıdır. NATO'ya dâhil olan ülkelere herhangi birine saldırıldığında diğer devletler bu saldırıya karşı bir araya gelmeyi kabul etmiştir. NATO'nun nihai amacı; barışı korumak ve devamlılığını sağlamak, uluslararası güvenliği, üye ulusların özgürlüğünü korumak olarak açıklanabilir (Sander, 1996: 238).

II. Dünya Savaşı esnasında ve devamında Sovyetlerin sergilediği emperyalist ve saldırgan politikalar ile iki dünya savaşından edinilen deneyim, Avrupa'da barış ve güvenliğin ancak kolektif güvenliğin sağlanmasıyla gerçekleştirilebileceğini göstermiştir. ABD ve Avrupa devletleri, Sovyetler Birliği liderliğindeki Doğu Bloğu nedeniyle ortak bir dışman yaratmaya ihtiyaç duymamaktaydı (Güzel, 2009: 13). NATO'nun oluşum sürecine giden yolda ABD ve diğer Avrupalı devletler arasındaki müzakerelerde Batı Avrupa ülkeleri ABD'den kayıtsız şartsız bir savunma teminatı talep etmiştir. Fakat ABD teminat vermektense ziyade oluşturulacak iş birliğinin yeterli olacağını düşünmektedir. Taraflar arasındaki anlaşmazlık, üye devletlere karşı yapılacak bir saldırıda ittifak üyesi tüm devletlerin saldırıya

uğrayan devlete yardım etmesi şartıyla çözülmüştür. Yapılan müzakereler sonucunda ortak bir karar verilmiş ve NATO'nun kuruluşuna ilişkin sözleşme 4 Nisan 1949'da ABD'nin başkenti Washington'da imzalanmıştır. İki Kuzey Amerika'dan "ABD ve Kanada" onu Avrupa'dan "Norveç, Danimarka, Hollanda, Belçika, Lüksemburg, İngiltere, Fransa, Portekiz, İzlanda ve İtalya" olmak üzere on iki ülkenin onayladığı anlaşma 24 Ağustos 1949'da uygulamaya sokulmuştur (Güzel, 2009: 14). NATO'nun teşkilat yapısını dört dönem içinde incelemek mümkündür; 1949-1962, 1963-1969, 1970-1984 ve 1985-1999 dönemleri.

1949-1962 dönemi ABD ve SSCB arasındaki gerginlik dönemidir. Kore Savaşı ortaya koymuştur ki, ülkeler için tehdit sadece siyasi değil aynı zamanda askeri kaynaklıdır. Bu sebeple NATO'ya üye ülkeler Kuzey Atlantik Antlaşmasını, Kuzey Atlantik Örgütü haline getirmişler ve muhtemel saldırılara karşı maksimum mücadeleyi kabul etmişlerdir. 1963-1969 dönemi ise, iki kutup arasındaki kısmi yumuşamanın yaşandığı dönemdir. Küba krizi, ABD-SSCB arasında nükleer bir savaşın muhtemel olduğunu ve yaşanacak bu savaşın II. Dünya Savaşı'ndakiyle mukayese edilemeyecek ölçüde büyük bir yıkıma sebep olacağını göstermiştir. Bu sebeple NATO, bir yandan yumuşamayı amaç olarak kabul ederken, öte yandan da esnek mukabele stratejisini kabul ederek araçlarında da değişime gitmiştir. Bu dönemde beliren yumuşama gelişerek kendini üçüncü dönemde hissettirmiş ve 1975 yılında Helsinki Nihai Senedi'nin imzalanmasıyla Avrupa güvenlik rejimi doğmuştur. İki kutup arasında Avrupa'da güç kullanılmaması anlayışını benimseyen ve Avrupa'da bölünmüşlüğü tanıyan bu rejim, 1970-1984 yılları arasında NATO'da örgütsel statükonun korunmasına sebep olmuştur. 1985-1999 yılları arasında ise, SSCB'nin dağılması ve böylece iki kutuplu sistemin ortadan kalkması ve Avrupa güvenlik rejiminin değişmesiyle NATO hem amaç hem de araçlarında köklü değişikliklere gitmiştir (Doğan, 2005: 71).

ABD öncülüğünde kurulan NATO'ya karşı SSCB ve birçok Doğu Avrupa ülkesi Varşova Paktı'nı kurmuşlardır. Bu paktın oluşmasındaki sebep tüm dünyayı etkileyen ve gerisinde büyük yıkımlar bırakan II. Dünya Savaşı (1939-1945) ve ardından yaşanan Kore Savaşı (1950-1953) tüm ülkeleri olduğu gibi Orta ve Doğu Avrupa ülkelerini de kendilerini koruyacakları bir örgütsel oluşuma zorlamıştır. Bu sebeptendir ki 14 Mayıs 1955'te bir askeri güvenlik ve dostluk anlaşması olan Varşova Paktı'nı imzalamışlardır. NATO ülkelerinin olası saldırılarına karşı kendilerini korumak için oluşturdukları bu pakta Orta ve Doğu Avrupa Ülkeleri (*Arnavutluk, Romanya, Çekoslovakya, Sovyetler Birliği, Macaristan, Polonya, Demokratik Almanya Cumhuriyeti*) ülkeleri dâhil olmuştur. Sovyetler Birliği,

Varşova Paktı sayesinde etkinliğini artırmıştır. Bu anlaşma Sosyalist ülkeler arasında imzalanan karşılıklı dostluk ve askeri yardım özelliği taşıyan çok taraflı bir birliktir (Karaosmanoğlu, 2014: 6).

SSCB öncülüğünde kurulan Varşova Paktı karşılıklı işbirliği ve yardımlaşma amacı taşır. Paktın temel işlevi olası saldırılara karşı üye ülkeleri korumaktır. Varşova Paktı'nın temel amacı, NATO'ya bağlı ülkelerin oluşturabileceği yeni bir savaş tehdidi durumunda Birleşmiş Milletler Anlaşmasının 51 ve 52. Maddelerine dayanarak tehdit durumunda kendini savunma hakkını kullanmak üzere bu ülkelerin bir araya gelmesidir (Gazigil, 2012: 24-25).

Bu hususla ilgili Birleşmiş Milletler Anlaşması'nın 51. ve 52. maddeleri Birleşmiş Milletlere üye olan ülkelere herhangi birisi bir saldırının hedefi olursa, örgütün güvenlik konseyi uluslararası barışı ve güvenliği yeniden sağlamak için gerekli önlemleri alana kadar ülkeler kendi güvenliklerini sağlamak için kendi kararlarıyla hareket etmesine izin verilmiştir (Birleşmiş Milletler Anlaşması 51. Madde).

Birleşmiş Milletler Anlaşmasının bir diğer maddesinde ise, bu anlaşmanın ülkeler tarafından kurulacak yeni barış ve güvenlik anlaşmalarının önünü kapamadığı sadece kurulacak bu kuruluşların Birleşmiş Milletler'in amaç ve ilkeleri ile uyumu gerektiği vurgulanmıştır (Birleşmiş Milletler 52. Madde).

Paktın kurulmasındaki esas amaç NATO güçlerine karşı üye devletlerin birbirine destek olarak herhangi bir pakt üyesine yapılacak olası bir saldırıda paktın diğer üyelerinin yardımda bulunmasını garanti etmektir. Toparlayacak olursak Varşova Paktı dostluk ve askeri birlik anlaşmasıdır. NATO ve Varşova Paktı dünyanın iki süper gücü arasında uzun sürecek soğuk savaşın temelini atmıştır (Sander, 2013: 114).

Varşova paktı Sovyetler Birliğinin bölgesindeki hâkimiyetini artırmasında etkili olmuştur. 1990'lı yıllara gelindiğinde ABD ve SSCB arasında yaşanan çekişmenin simgesi olan Berlin Duvarı yıkılmış, Almanya birleşmiştir. Buna paralel olarak SSCB içindeki karışıklıklar artmış, bu durum beraberinde SSCB'nin dağılmasına neden olmuştur. Özellikle üye ülkeler sosyalist rejimden uzaklaşmış ve çok partili rejime geçmeye başlamıştır. Bu kaos ortamı 1991 yılına gelindiğinde Varşova Paktı'nın yıkılmasına sebep olmuştur. (DW Gazetesi, <https://www.dw.com/tr/tarih-natoya-kar%C5%9F%C4%B1-var%C5%9Fova-pakt%C4%B1/a-2524916>, Erişim Tarihi, 02,08,2018).

1.4.3.Kore Savaşı 1950-1953

Bulunduğu konum itibariyle Asya kıtasında yer alan Kore Yarımadası, Kuzeyinde Çin ve Rusya ile kara bağlantısına sahiptir. Yarımada kuzeyden güneye yaklaşık 1000 km. uzunluğa, doğudan batıya da yaklaşık 300 km. genişliğe sahip olup, Kore'ye ait adalarla birlikte 222.154 km²'lik bir yüzölçümüne sahiptir (*Güney Kore 99.392 km², Kuzey Kore 122.762 km²*) (Gökmen, 2008: 19). Tarihin her döneminde Kore, Asya kıtası ve Japon adaları arasında geçiş için bir köprü olmuştur. Kore yarımadası, Asya kıtasının savunmasında en önemli bölge konumunda olmakla beraber, Japonya'dan Asya'ya, Asya'dan Japonya'ya geçiş için de önemli bir güzergâhdır (Durak, 2015: 323).

Tarihin ilk çağlarından günümüze kadar geçen süre boyunca birçok devlet gibi Kore'de çeşitli çatışmalara ve savaflara tanıklık etmiştir. Fakat bunlar içerisinde en önemlisi kuşkusuz 1950-1953 yılları arasında yaşanan Kore Savaşı'dır (Pala, 2017: 8). Dünya siyasi tarihinde önemli bir yeri olan II. Dünya Savaşı'nın ardından uluslararası siyasi konjonktür değişmiş, dünya siyasetine ABD ve SSCB gibi iki kutup devletin mücadelesi damga vurmuştur. Komünizme karşı çıkan devletler Sovyet yayılcılığına karşı bir mücadele içine girmişlerdir. Dünya siyasetinin çizgisi genişlemiş, Çin ve Hindistan gibi nüfus bakımından oldukça büyük ülkelerin ortaya çıkışı ve Japonya'nın Asya kıtasında ekonomik gücü ile yeniden yükselmesi Asya coğrafyasını bir cazibe noktası haline getirmiştir (Armaoğlu, 1993: 420).

Kore, çevresinde bulunan Çin, Sovyetler Birliği ve Japonya gibi önemli devletlerle olan coğrafi konumu sebebiyle stratejik açıdan her zaman oldukça önemli bir noktadır. Kore'de kurulacak bir hâkimiyetin o coğrafyadaki Japonya, Çin gibi birçok devleti etkisi altına alabilecek olması ABD ve Sovyetler Birliği gibi dönemin iki büyük gücünün de dikkatini çekmiştir (Doğan, 2004: 5). Bunun başlıca sebebi yukarıda da bahsedildiği gibi Kore'nin coğrafi konumudur. Bölgedeki egemenliğini artırmak isteyen Japonya önce 1894'te Çin ile savaşmış ve Çinlileri mağlup ederek bölgedeki en önemli güç olmuştur. Bu savaşın ardından 1904 yılında cereyan eden Japonya ve Rusya arasındaki savaşta Rusya'yı yenen Japonlar, bölgedeki güçlerini ve hâkimiyetlerini pekiştirmişlerdir. Bu durum neticesinde Japonya'nın bir eyaleti haline gelen Kore, yaklaşık 40 yıl kadar Japon hâkimiyetinde yaşamıştır (Yazıcı, 1963: 7). Kore ile Japonya arasında imzalanan İlhak Anlaşması'nın 22 Ağustos 1910 yılında Kore Yarımadası'ndaki son hanedan olan Choson Devletinin resmî olarak sona erdirmesinin ardından başlayan Japon sömürge dönemi, 15

Ağustos 1945'de Japon İmparatoru Hirohito'nun Japonya'nın II. Dünya Savaşı'nda mağlubiyetini ilan etmesine kadar sürmüştür (Gökmen, 2014: 60). Japonya'nın Kore'de yürüttüğü sömürgecilik anlayışı Japonların II. Dünya Savaşı'nı kaybetmelerinden önce savaşa taraf olan ABD, SSCB, İngiltere ile Çin tarafından çok tartışılmış ve savaşın bitmesinden sonraki Kore'nin olası senaryoları yazılmıştır. Bu süreçte Kore'nin akıbeti 1 Aralık 1943'te Kahire Konferansı'nda, dönemin dünya siyasetinin güçlü devletleri ABD, İngiltere ve Çin tarafından değerlendirilmiştir. 4 Şubat 1945'de yapılan Yalta Konferansı'nda Japonları Kore Yarımadasından tamamen çıkarma vazifesi ABD ve SSCB'ye bırakılmıştır. Bunun üzerine 8 Ağustos 1945'te SSCB Japonya'ya savaş ilan etmiştir. Yaşanılan bu durumun ardından Amerika Savunma Birliği, Kore'nin güneyinin Amerikalılar tarafından işgaline karar vermiş, 12 Ağustos 1945 yılında SSCB Kuzey Kore'ye, Amerikalılar da 8 Eylülde Güney Kore'ye saldırmıştır. SSCB Kore'nin 38. Paralel kuzeyini ABD'ye kapatmıştır (Doğan, 2004: 19).

Sovyetler Birliği ve ABD geçici bir süreliğine Kore'yi aralarında ikiye bölmüştür. Kuzeyi Sovyetler Birliği, güneyi de ABD işgal etmiştir. Ülkede istikrar sağlanınca kuzey ve güney yeniden tek bir çatı altında toplanacaktır. Fakat bu fikir hiçbir zaman sonuca ulaştırılmamış ve Kore yarımadası halen iki ayrı devlet olarak kalmıştır (Sander, 1996: 199).

Resim-2. Kore yarımadası ve 38. Paralel

Planlama aşamasında geçici süreliğine güvenliği sağlamak amacıyla kuzey ve güney olmak üzere ikiye ayrılrsa da Rusya hâkimiyeti altına aldığı yarımadanın kuzeyini yabancı bir toprak haline getirmiş, güneyle irtibatını bütünüyle koparmıştır. 38. Paralel boyunca sınırda oluşturduğu kontrol, bir anlamda, iki tarafın ilişkilerini kopartarak savaş ortamını andıran bir durum meydana getirmiştir (Gökmen, 2014: 63-64).

Sovyetler Birliği yönetimi Komünist Parti'nin bölge yönetimden aldığı onayla tek muhatap olarak müzakere edilecek taraf olduğu iddiasını ortaya atmıştır. Bu gelişme ABD'li yetkililerce kabul görmemiştir. ABD hükümeti bu iddiayı reddetmiş ve Ruslar bu durumu fırsat olarak görüp aralarındaki anlaşmayı ihlal etmeye başlamıştır. ABD, Japonya'da ve Güney Kore'de asker bulundurmıştır. Fakat Rusya, Çin hükümetinin desteğini aldıktan sonra ABD'yi Japonya ve Kore'den atma çabası içine girmiştir. İşte bu nedenleri gerekçe göstererek Rus yönetimi, 25 Haziran 1950 sabahından itibaren Kuzey Kore'deki

kuvvetlerine Güney Kore sınırlarını işgal etmeleri ve saldırıya geçmeleri talimatını vermiştir (Amerika Bülteni, <http://amerikabulteni.com/2018/06/25/kore-savasi-ne-zaman-ve-nasil-basladi/>, Erişim Tarihi, 12,08,2018).

Böylece, Rus yönetiminin benimsemiş olduğu işgalci tutum ve bölgedeki asıl güç olma isteği, Kuzey Kore ve Güney Kore arasında Türkiye'nin de aralarında bulunduğu yirmiye yakın devletin karıştığı bir savaşın fitilini ateşlemiştir.

1.4.3.1. Kore Savaşı'nın Başlamasının Sebepleri

25 Haziran 1950'de Kuzey Kore, Güney Kore'ye resmen saldırmış ve savaş başlamıştır. Kuzey Kore tarafı savaş başlamadan önce Güney Kore'ye verdiği ultimatomla Kore Yarımadası'nda Komünist rejimin kabul edilmesini, Kore'nin yeniden birleşip tek bir devlet ve ordusunun olmasını ve Birleşmiş Milletler'in Kore'de bulunan askeri ve siyasi varlığının sona ermesini istemiştir. Kuzey Kore'nin ultimatomu Güney Kore tarafından reddedilmiştir ve savaş başlamıştır (Yazıcı, 1963: 22).

Yaşanan çatışmaların ardından Birleşmiş Milletler, savaşın tarafları olan Kuzey ve Güney Kore hükümetlerine saldırılarını durdurması çağrısında bulunmuştur. Bu süreçte Birleşmiş Milletler yetkilileri, yaşanan çatışmaya dair bir rapor oluşturup Birleşmiş Milletler genel sekreterliğine sunmuştur. Rapora binaen Kuzey Kore'nin yaptığı saldırıların gerçek bir savaş gerekçesi olduğu kanaatine varılmış ve bu durumun uluslararası güvenliği tehdit ettiği görüşünde birleşilmiştir (Armaoğlu, 1993: 454-455). Birleşmiş Milletlerin yaşanan çatışmayı barışçıl yollarla çözüme çabasını Kuzey Kore tarafı yok saymış ve Seul'ü işgal etmiştir. Bunun devamında tüm Kore'yi kontrolü altına almayı amaçlayan Kuzey yönetiminin tavrı Birleşmiş Milletlere üye ülkeleri Güney Kore'ye yardım etme kararı almaya itmıştır (Yücel, 2005: 21).

Objektif bir perspektiften bakıldığında Kore Savaşı iki önemli sebep üzerine kurulmuştur. Birincisi politik çıkarlar diğeri ise ideolojik sebeplerdir. Savaşın politik sebeplerine bakılacak olursa kökeninde ABD ve SSCB arasındaki kutuplaşmış siyasi faaliyetler gösterilebilir. Sovyet yönetimi Kore coğrafyasının kendi denetimi altında olması için Kuzey ve Güney Kore arasındaki çatışmada Kuzey Kore yönetimini kendi safına çekmiş ve her anlamda destek sağlamıştır. Dönemin siyasi konjonktüründe karşıt kutbu oluşturan ABD ve Birleşmiş Milletlerde SSCB ile aynı çıkar politikası doğrultusunda Güney Kore'yi desteklemişlerdir (Malkasian, 2001: 12-13).

Amerikan hükümeti Kore'nin içinde bulunduğu durumun endişe verici olduğunu, Birleşmiş Milletlerin temellerini sarstığını ve bu saldırının Birleşmiş Milletler tarafından kurulmuş küçük bir devlete karşı yapıldığını açıklayarak şu teklifte bulunmuştur:

- a) Kuzey Kore kuvvetlerinin çatışmayı durdurması,
- b) Kuvvetlerini 38. paralelin kuzeyine çekilmesi,
- c) Bu çekilmenin Birleşmiş Milletler Kore Komisyonu'nca kontrolü,
- d) Bu teklife BM üyelerinin katılmaları,
- e) BM'ye dâhil hükümetlerin Kuzey Kore'ye bir yardımda bulunmamaları (Yazıcı, 1963: 24).

Birleşmiş Milletler'in aldığı bu kararların ardından üye ülkelerin katkılarını istemiş ve karara ilk destek veren devletler ABD ve Türkiye olmuştur. ABD Başkanı Truman, Birleşmiş Milletler'in 25 Haziran 1950 tarihli kararına uyarak ABD'nin Uzak Doğu Komutanı Mc Arthur'a önce taarruza uğrayan Güney Kore'ye ikmal maddeleri verilmesi için yetki vermiş, 27 Haziran 1950'de Amerikan hava ve deniz kuvvetleri ile yardım edilmesini emretmiş ve bunun hakkında Birleşmiş Milletler Konseyi'ne bilgi vermiştir (Yücel, 2005: 21).

Seul'un kontrolünü ele geçiren Kuzey Kore hükümeti, zayıf Güney Kore savunma hatlarını geçerek Han Nehrini ve Suvon, Pyenytek ve Chanon'u ele geçirmiştir. Amerikan kuvvetlerinin 4 Temmuz 1950 tarihinde Pyonytek'te Kuzey Kore askerlerine karşı verdiği başarılı direnç, Güney tarafının moralini düzeltmiştir. Mc Arthur'un kumandası altındaki savaşa Kore Cumhuriyeti ve Amerikan kara, deniz ve hava kuvvetlerinden başka Avustralya ve İngiltere deniz ve hava kuvvetleri, Yeni Zelanda, Fransa ve Kanada savaş gemileri de dâhil olmuştur. 10 Temmuz tarihinden itibaren Birleşmiş Milletler ordusu ilk günlerdeki panik havasından kurtulmuş, koordineli ve istikrarlı bir direnişle Kuzey Kore'nin saldırılarının önünü kesmeyi başarmıştır (Doğan, 2004: 16-17).

Ulus Gazetesi yazarı Nihat Erim, Birleşmiş Milletler bayrağı altında bir ordu kurulması hakkında şunları yazmıştır:

“Birleşmiş Milletler bayrağı, Birleşmiş Milletler ve insanlık tarihinde ilk defadır ki, bir harp karargâhına dikilmektedir. Birleşmiş Milletler kurulduğundan beri ilk defa silahlı bir sefer açılmıştır. Bu bakımdan Kore Savaşı

insanlık tarihinde çok mühim bir dönüm noktası teşkil edecektir” (18 Temmuz 1950, Ulus Gazetesi).

Erim'in vurguladığı gibi Birleşmiş Milletler ilk defa bürokrasi unsurunu devre dışı bırakıp Kore'de sulh ortamını yeniden sağlayabilmek için fiili olarak savaş meydanına inmiştir. Cereyan eden bu savaş hali Birleşmiş Milletler üyelerini yeni bir askeri ortaklığa itmiştir.

1.4.3.2. Kore Savaşı'nın Sonuçları

Uzun süre yaşanan çatışmalar ve gerisinde bıraktığı ağır yıkımların neticesinde iki taraf da kayda değer bir kazanç elde edememiştir. Bu durum iki tarafı da uzlaşma yoluna itmiştir. 1951 yılının nisan ayında taraflar arasında başlayan barış görüşmeleri ancak 1953 yılında nihayete erdirilmiş ve 1953 Temmuz'unda taraflar arasında Ateşkes yapılmıştır. Sürenin bu denli uzamasının temel sebebi Birleşmiş Milletler ordusunun Koesong'a saldıracağı endişesiyle Kuzey Kore tarafının görüşmeleri kesmesidir. Lakin iki taraf da savaşın ağır külfetini taşıyamayacağından 25 Ekim tarihinde iki tarafın isteğiyle Panmunjon'da barış görüşmeleri tekrar başlamıştır. Uzun süren müzakereler neticesinde dört önemli hususta uzlaşmaya varılmıştır. Bunlar: Kore'de askerden arındırılmış bölge oluşturulması ve savaşın durması, Kuzey Kore'deki hava üslerinin kontrolü, Kore'de bulunan diğer ülkelere ait birlikler meselesi ve Birleşmiş Milletler tarafından Kore'de kullanılacak limanlar (Haşimi, 2014: 64).

Kore yarımadasını ikiye ayıran ve çatışmaların başlangıç noktası konumundaki 38. paralel olarak bilinen bölge her iki tarafın uzlaşması neticesinde silahsız bölge olarak tanımlanmış ve iki devletin resmi sınırı olarak kabul edilmiştir. Yapılan anlaşmadan sonra Kuzey tarafı baskıcı ve despot bir yönetim anlayışı belirlemiş ve kendisini dünyaya kapatmıştır. Güney Kore ise bunun tam tersi her alanda atılımlar yaparak sanayi ve ticari alanlarda kendisini geliştirmiş ve bölgede aktif bir rol oynamıştır. Yaşayış ve yönetim anlayışı açısından birbirinin zıttı bu iki devlet günümüzde de birbirleri ile siyasi ve diplomatik ilişkiler açısından oldukça durağan bir politika gütmektedirler. Kuzey Kore Kim Hanedanlığı tarafından yönetilmekte ve kabul edilmesi zor bir demokrasi anlayışını benimsemektedir. Her beş yılda bir yapılan seçimlerde pusulada tek bir aday gösterilmektedir ve halk sadece o adaya oy verebilmektedir. Güney Kore ise demokratik seçimlere tabi bir yönetim anlayışını benimsemiştir. (Virginia History SOL

Standards,<https://www.lcps.org/cms/lib/VA01000195/Centricity/Domain/10599/Korean%20War.pdf>, Erişim Tarihi, 26,08,2018).

Yapılan ateşkesin neticesinde Kuzey Kore, Çin ile Batı bloğu ülkeler için bir tarafsız bölge vazifesi üstlenmiştir. Üç yıl süren kanlı çatışmaların sonucunda en büyük zararı Kore halkı görmüştür. Savaş süresince toplam 3 milyon insan hayatını kaybetmiştir. (Haber Türk Gazetesi, <https://www.haberturk.com/haber/haber/974279-kore-savasi>, Erişim Tarihi, 26,08,2018). Kore Savaşı bölgesel bir çatışma olarak başlamış olsa dahi SSCB, ABD ve Birleşmiş Milletler gibi birçok ulus ve uluslararası kuruluşun dâhil olması sebebiyle evrensel bir boyut kazanmıştır. Bu savaşa katılan ülkeler, asker sayısı ve kayıp rakamları aşağıda listelenmiştir:

Ülkeler	Gönderilen asker sayısı	Kayıplar	Savaşa katılma ve ayrılma tarihleri
Türkiye	62262	724	17.10.1950-1957
ABD	2091482	36940	27.06.1950-1957
İngiltere	70198	1078	29.06.1950-1957
Kanada	31833	321	26.07.1950-1957
Avusturya	10689	339	29.06.1950-1957
Yeni Zelanda	5183	23	30.07.1950-1955
Filipinler	8820	112	19.09.1950-1955
Fransa	4540	262	29.07.1950-1965
Tayland	7620	129	16.07.1950-1955
Yunanistan	5362	192	01.12.1950-1955
Etiyopya	4789	121	06.05.1951-1965
Kolombiya	6168	163	08.05.1951-1955
Belçika	4398	99	31.01.1951-1955
Hollanda	6141	120	16.07.1951-1955
Lüksemburg	3838	2	31.01.1951-1953
G. Afrika	1652	34	16.11.1950-1963

Tablo-1. Kore Savaşı'na Katılan Ülkeler, Askerler ve Kayıplar (Ruscuklu, 2012: 391-392).

1.4.3.3. Türkiye'nin Kore Savaşına Katılmasının Sebepleri ve Sonuçları

1939-1945 yılları arasında Avrupa ve beraberinde bütün dünyayı kapsayan ve büyük yıkımlara sebep olan II. Dünya Savaşı'nın bitmesinin ardından dünya iki kutuplu bir siyasi yapıya bürünmüştür. Batıda ABD, doğuda ise SSCB tehdidi ve mücadelesi hız kesmeden devam etmiştir. Türkiye bu konjonktürde ABD'nin yanında yer almıştır. Dönemin iktidar partisi olan CHP yönetimi tarafından hedeflenen NATO'ya üyelik girişimleri 1950'de iktidarı devralan Demokrat Parti tarafından da sürdürülmüştür. Bu amaç çerçevesinde 1950 yılında patlak veren Kore Savaşı ile birlikte Türkiye, ABD'nin isteği doğrultusunda Kore'ye asker göndermiş ve fiili olarak savaşa katılmıştır. Bununla birlikte Türkiye, Cumhuriyet tarihinde ilk kez kendi coğrafyası dışında kalan bir bölgede savaşa katılmıştır. Bakıldığında Kore ile Türkiye arasında hiçbir tarihi, kültürel, dini ve etnik bir bağ bulunmamaktadır. Tüm bunlara rağmen Türk hükümeti tarafından yapılan bu stratejik hamle ile Türkiye'nin NATO'ya üyeliğinin önü açılmıştır (Akkaya, 2012: 1-2).

Türkiye'nin Kore Savaşı'na katılması belirli kesimlerce gayri resmi kabul edilmiştir. Savaşa katılma kararı alınabilmesi için TBMM'nin onayı gerekmektedir. Türk askeri TBMM'nin onayı dışında savaşa katılmıştır. 18 Temmuz 1950 tarihinde hükümet Cumhurbaşkanı öncülüğünde toplanan Bakanlar Kurulu oturumunda TBMM'nin onayı dışında bir kararla Kore'ye asker göndermeyi kararlaştırmıştır. Bu durumun anayasaya aykırı olduğu yönünde eleştiriler gelse de Adnan Menderes Hükümeti kararın, Birleşmiş Milletler'in çağrısı sonucu alındığını ve anayasaya aykırı bir durumun söz konusu olmadığını bildirmiştir. Kore Savaşı'na katılım kararının, tartışmaya sunulmadan alınmasının temelinde SSCB tehdidine karşı ABD'nin yanında durmak ve NATO'ya dâhil olma isteği yatmaktadır.

Tuğgeneral Tahsin Yazıcı emrindeki 259 subay, 18 askeri memur, 395 astsubay, 4 bin 414 erbaş ve erden oluşan 1. Türk Tugayı, 17 Eylül 1950 tarihinde Hatay'ın İskenderun limanından yola çıkmış ve 12 Ekim 1950'de ilk ekip Pusan Limanı'na ulaşmıştır. 17 Ekim 1950 tarihinde de ana ekip limana ulaşmıştır, 17 Ekim 1950'de tüm ekip yola çıkmış ve 20 Ekim 1950'de Taedu'ya ulaşmıştır. 1. Türk Tugayı Taedu'da ABD silahları ile donatılmış ve savaşa dâhil olmaya başlamıştır. İlerleyen süreçte Türk askerleri Birleşmiş Milletler ordusuna katılmıştır (Milliyet Gazetesi, <http://www.milliyet.com.tr/kore-savasi-nedenleri-nedir--kore-savasi-na-turkiye-neden-katildi--molatik-8851/>, Erişim Tarihi, 29,12,2018).

Cumhuriyet Gazetesi yazarı Nadir Nadi 27 Haziran 1950 tarihli köşe yazısında ABD'nin kendisi için stratejik öneme sahip olan Kore yarımadasını kaybetmeyi istemeyeceğine değinmiştir. ABD Başkanı Harry Truman'ın 29 Haziran tarihinde verdiği röportaja da *“Birleşmiş Milletler Anayasası prensiplerini korumak için elimizden gelen her şeyi yapmamız lazımdır”* söyleminden ABD'nin fikri ve misyonu hakkında öngörülerde bulunulmuştur. ABD'nin komünizm karşıtı devletleri yanına çekmeyi amaçladığını bu sebeple de ekonomik ve askeri destekler sunacağına altını çizmiştir (Gül, 2014: 873-874). Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Trygve Lie, Güvenlik Konseyi'nin aldığı kararı Türkiye Dışişleri Bakanlığına bildirmiş ve Türkiye'nin de desteğini istemiştir. Bu talep Türkiye tarafından gerek NATO'ya üyelik gerekse de Avrupa'nın ve ABD'nin desteğini alma açısından yararlı görülmüştür. Dönemin Dışişleri Bakanı Fuat Köprülü, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Trygve Lie'ye aldıkları kararı bildirmiştir. Bu karar: *“Türkiye Cumhuriyeti'nin Birleşmiş Milletler Kurulunda bir üye olmak sıfatıyla deruhte etmiş olduğu taahhütleri, antlaşma hükümleri dâhilinde ve azami samimiyetle yerine getirmeye amade olduğunu bildiririm”* (Ruşuklu, 2014: 76-77). Bu karar dış politikaya bir dinamizm kazandırmıştır. Türk kamuoyundaki genel intiba ise, Kore kurtulursa Türkiye ve Birleşmiş Milletlerin yanında yer alan devletlerin de kurtulacağı, kaybedilirse de İran, Türkiye, Yunanistan gibi devletlerin de sonunun Kore gibi olacağı yönündedir (Yaman, 2005: 235-236).

Bu konjonktürde Türk dış siyasetini belirleyen etken; SSCB tehdidi ve bu tehdiye karşı ülke güvenliğini garanti altına alabileceği bir siyasi ve askeri ortaklıktır. Bu sebeple Türkiye Cumhuriyeti'nin amacı batılı devletler tarafından kurulan siyasi ve askeri tüm ittifaklara dâhil olmayı amaç edinmiştir. Bu amaç doğrultusunda Türkiye, önce Birleşmiş Milletlere katılmış, Truman Doktrini ve Marshall Planı'ndan destek almıştır. Tüm bu yardımlara rağmen Türkiye NATO'ya kurucu üye olarak kabul edilmemiştir (Akkaya, 2012: 6-11).

Kore Savaşına katılan ilk devletlerden olan Türkiye, savaş esnasında gösterdiği başarılarla kendisini ispat etmiş ve birçok cephede, güçlü ve yenilmesi zor görülen Çin'e karşı zaferler kazanmıştır. Bu zaferler Kore'den çekilmeyi düşünen Birleşmiş Milletler ordularının inancını artırmış ve mücadeleye devam etmelerine sebep olmuştur. Ayrıca Türk ordusunun başkent Seul'un korunması esnasında gösterdiği mukavemet Kuzey Kore'nin ilerleyişine engel olmuştur. Türk birliklerinin Vegas Muharebesinde sergilediği başarı Çin ordusunun hedeflediği başarıya ulaşmasını engellemiş ve barış görüşmelerinin yeniden

başlamasını sağlamıştır. Görüşmeler neticesinde 27 Temmuz 1953'te Panmunjom Ateşkes Anlaşması imzalanmıştır (Ruşçuklu, 2014: 81).

Kore Savaşı süresinde Türk birliğinin verdiği zayıat yaklaşık olarak 721 şehit, 2147 yaralı, 234 esir, 175 kayıp olarak kayıtlara geçmiştir. 1950-1953 yılları boyunca süren savaşta en çok kaybı veren taraflar Kuzey ve Güney Kore olmuştur. Tahmini olarak Kuzey Kore tarafının kaybı 1.500.000 civarında, Güney Kore'nin kaybı ise 1.220.000 civarındadır. Yaşanılan büyük kayıplara rağmen Türk Hükümeti'nin Birleşmiş Milletler'in yanında yer alması NATO'ya üyelik ve askeri, ekonomik yardımlar alma hususunda olumlu bir etki sağlamıştır. Türk ordusunun sahip olduğu askeri tecrübeler neticesinde Kore Savaşı'nda önemli başarılar kazanılmış ve müttefik devletlerin takdiri kazanılmıştır (Durak, 2015: 333-334). Kore Savaşı sona erip antlaşma zemini oluştuğunda savaşın ağır bilançosu gözler önüne serilmiştir. Kore savaş sona erdiğinde doğu ve batı bloğu arasında bir tampon bölge oluşturulmuştur. Savaş süresince 3 milyondan fazla insan yaşamını kaybetmiştir (Haber Türk Gazetesi, <https://www.haberturk.com/haber/haber/974279-kore-savasi>, Erişim Tarihi, 01, 02, 2019).

Çalışmanın bu bölümünde çatışma kavramından ve engellenmezse devamında oluşacak savaş durumundan bahsedilmiştir. Savaş kavramı etkisine ve amacına göre alt başlıklara ayrılmış ve ayrıntılı bir şekilde incelenmiştir. Devamında ise Kore Savaşı'ndan ve Türkiye'nin Kore Savaşı'na katılmasına ve savaşın sonuçlarına ayrıntılı şekilde değinilmiştir.

Çalışmanın ikinci bölümünde 1950-1960 döneminin sosyal, siyasal, ekonomik koşulları değerlendirilip, Türkiye'nin Kore Savaşı'na katılmasının Türk basınında nasıl yankı bulduğu, muhafazakâr ve eleştirel yayın politikasına sahip gazeteler üzerinden incelenmiştir.

İKİNCİ BÖLÜM

1950-1960 DÖNEMİ TÜRKİYE

2.1. 1950-1960 Dönemi Türkiye'sinin Genel Özellikleri

Demokrat Parti, ülkenin içinde bulunduğu baskıcı yönetimden ve kötü giden siyasi idareden yararlanarak 1950 yılındaki seçimlerde yüzde 53,5'lik oy oranıyla iktidara gelmiştir. Demokrat Parti iktidara gelmeden önce demokratikleşme adına atılımlar yapma vaatlerinde bulunmuştur. On yıllık Demokrat Parti dönemi vaat edildiği gibi olmamış, özgürlükler ve haklar açısından oldukça kısır geçmiştir. Demokrat Parti her mahallede bir milyoner yaratarak küçük Amerika olma vaadinde bulunmuştur (Ahmad, 2012: 133). Fakat iktidara geldikten sonra bu vaatleri unutup tüm enerjisini kalkınma hamlelerine vermiştir. Bu dönemde yaşanan Kore Savaşı sebebiyle dünyada hammadde ve tarım ürünlerinin fiyatı artmıştır. Bu durum Türkiye'nin işine gelmiş ve tarımsal ürün ihracatında büyük artış yakalanmıştır (Akşin, 2007: 281).

Demokrat Parti döneminde Cumhuriyet Halk Fırkasının yürüttüğü politikalar terkedilmiş, tarım alanında büyük yenilikler yapılmıştır. Tarımda makineleşmeye önem verilmiş ve Avrupa'dan ithal traktörler, tarımsal makineler getirilmiştir. Yine bu dönemde üreticilere uzun vadeli tarım kredileri verilmiş, dış ticarete yönelik sınırlamalar kaldırılıp, özel girişimlerin önü açılmıştır. Ayrıca Demokrat Parti döneminde işçilerin haklarını korumaya yönelik olarak koruma kanunları çıkartılıp, sendikalaşma faaliyetleri ön plana çıkmıştır. Bu dönemde yürütülen politikaların temelinde; devletçi politikadan liberal ekonomik politikaya geçiş vardır. Demokrat Parti iktidarının belirlediği büyüme politikası; devletin ekonomideki etkisini azaltıp, özel girişimi desteklemeye yöneliktir (Kanca, 2012: 48). 1950'li yıllarda Demokrat Parti ülkenin siyasi konjonktüründe önemli bir etkiye sahip olmuştur. Demokrat Parti yönetimi iktidara geldiği andan itibaren yönünü batıya dönmüş ve politikalarını bu doğrultuda belirlemiştir. Bunun ilk örneğini 1950'de meydana gelen Kore Savaşı'na ABD ile birlikte birlik göndererek vermiştir. Yapılan bu hamlelerden sonra Türkiye, Batı ve ABD ile sürekli bir ilişki içerisinde olmuştur (Duman & Birsal, 2012: 300). Kore Savaşı'na katılmasının ardından Türkiye 1952 yılında NATO'ya kabul edilmiştir ve bu durum Demokrat Parti adına önemli bir başarı olarak değerlendirilmiştir. Bu gelişme bir dönem dünya siyasetinde yalnızlaşan Türkiye için oldukça pozitif bir hamle olmuştur (Akşin, 2007: 282).

Demokrat parti dönemi kendi içerisinde üç ana başlıkta değerlendirilebilir. Belirli kesimlerce bu dönem tek parti anlayışına karşı bir direniş olarak kabul edilir ve desteklenirken bazı kesimlerce de ülkeyi kapitalist ve emperyalist bloka teslim ettiği düşüncesiyle eleştirilir. Bu iki görüş kendi içerisinde kısmen haklılık barındırır da bu dönemde Türkiye Cumhuriyeti belirli bir gelişim ivmesi yakalamıştır. Bu dönemde dokuma, çimento, kâğıt vb. birçok fabrika açılmış, üretim ve tarımsal verimlilik artmış, kişi başına düşen milli gelir yükselmiş, ülke genelindeki okuryazar nüfus oranı artmıştır. Bu dönemde Türkiye İşçi Sendikası kurulmuştur. 1958’de IMF’den borç alınmış; tarım ve sanayi yatırımlarında kullanılmıştır. Ülkede istihdamın artırılması için yabancı sermayeyi teşvik yasası çıkarılmıştır. Petrol kanunu çıkarılmış, yerli ve yabancı şirketlerin petrol aramasına izin verilmiştir. Bu dönemde karayolu yapımına öncelik verilmiş ve 1950’li yıllarda 1960 km olan sert yol kısa sürede 5400 km’ye çıkarılmıştır. Marshall yardımı ile tarımda makineleşme süreci hızlanmış ve bu durum da beraberinde tarım alanlarının artmasına sebep olmuştur. Tarımda makineleşme ve buna paralel olarak ekilebilir alanların artması ülke ekonomisinde yüzde 13’lük bir büyüme sağlamıştır. Yine bu dönemde sağlığa ayrılan bütçe artmıştır (Albayrak, M., 2014: 300,309).

Demokrat Parti iktidarı döneminde yapılan bu yatırımlar neticesinde ülkede genel bir dönüşüm yaşanmıştır. Bu dönüşümün en önemli basamağı ekonomi alanında yaşanmıştır. Çalışmanın bu bölümünde 1950’li yıllardaki ekonomik faaliyetler incelenmiştir.

2.2. 1950-1960 Dönemi Ekonomik Koşulları

1950 yılında iktidara gelen Demokrat Parti, ekonomi alanındaki konularına önem vermiş ve radikal kararlar almıştır. Demokrat Parti liberal politik anlayışı benimsemiş ve bunu da iktidara geldikten sonra ülkede uygulamaya başlamıştır. Ekonomide liberalizm anlayışının benimsenmesinin temelinde 1952 yılında yaşanan enflasyon ve kur artışı yatmaktadır. Demokrat Parti’nin benimsediği anlayış yalnızca özel sektörü değil devletin de ekonomide etkin olmasını kapsamaktadır. Demokrat Parti bir yandan ihmal edilen ve teknolojinin gerisinde kalmış tarım politikalarına yeniden önem vermiş, diğer yandan da sanayi alanında atılımlar yapmıştır.

Hükümetin yaptığı yatırımlar neticesinde 1954-1957 yılları arasında özel sektörün sanayiye yatırımı 635 milyon, gayrimenkule yatırımı ise 1,5 milyon lira seviyelerine yükselmiştir. Devlet ticareti artırmak ve geliştirmek için uzun vadeli krediler vermiştir (Biro, A., 1995: 7-8).

Demokrat Parti döneminde yaşanan bu gelişmelerin yanı sıra, artan nüfusa paralel olarak özellikle büyük şehirlerde yoğun bir gecekondulaşma, işsizlik ve alt yapı sorunları ortaya çıkmıştır. Tarımda yaşanan makineleşmeye paralel olarak insan gücüne duyulan ihtiyacın azalması, ekonomik sorunlar ve eğitim gibi gerekçeler insanları büyük şehirlere göç etmeye zorlamış, bu durum ekonomik ve sosyal açıdan sorunların yaşanmasına neden olmuştur. Köylerden büyük kentlere göç eden insanlar şehir yaşantısına ayak uydurmakta zorlanmış ve ekonomik sorunlarla karşılaşmışlardır. Bu sebeptendir ki hayatlarını devam ettirebilmek için günü birlik işler yapmışlar ve işportacılık gibi yollara başvurmuşlardır (Boratav, K., 2016: 13,16).

Hükümet tarımsal üretimi arttırmak ve köylerden kente göçün önüne geçebilmek için asfalt yol yapımına önem vermiş, tarımsal verimliliği arttırmak amacıyla su kanalları yaptırmıştır. Ayrıca tarımda modernleşme açısından elzem bir öneme sahip olan ithal traktörler satın almak için Marshall yardımı almıştır. Yapılan bu yatırımlar neticesinde 1950’li yıllarda tarımsal üretimde büyük artış yaşanmış ve bunun bir sonucu olarak da tarım ürünleri ihracatında büyük bir patlama meydana gelmiştir. Yaşanan bu artışa paralel olarak 1950-1953 yılları arasında yaşanan Kore Savaşı sebebiyle ordunun ana besin kaynağını oluşturan buğday fiyatları artmış, dünyanın buğday üretiminin büyük çoğunluğunu elinde bulunduran ABD ürettiği buğdayı piyasaya sürmeyip depolamış, ortaya çıkan bu pazar boşluğunu Türkiye iyi değerlendirmiş ve dünyaya Türk buğdayını ihraç etmiştir. Demokrat Parti döneminin ilk yarısında kişi başına düşen milli gelirden yüzde 28 gibi hatırı sayılır bir artış sağlanmıştır (Tunçay ve Koçak, 1989: 181,184).

Yaşanan tüm bu pozitif ivmeye rağmen 1950’lerin ikinci yarısından itibaren ekonomik büyüme yavaşlamıştır. Bu durumun nedeni Kore Savaşı boyunca ABD’nin piyasaya sürmediği buğdayı, savaştan sonra tekrar piyasaya sürmesi ve bunun bir sonucu olarak da Türk buğdayına olan talebin düşmesidir. Ekonomideki durgunluk Türkiye’nin dış borçlarını ödemesinde büyük sıkıntılara sebebiyet vermiştir. Bu durum beraberinde ülkede döviz sıkıntısı yaşanmasına yol açmıştır. Demokrat Parti’nin tarım ağırlıklı politikaları şehirde yaşayan insanları zor durumda bırakmış, enflasyon artmış, yatırımlar azalmış ve karaborsa ortaya çıkmıştır. Yaşanan bu durgunluk hükümeti ekonomi alanında tedbirler almaya itmiştir. 1950’li yılların ikinci yarısından itibaren ülkede ithal ürün kısıtlaması getirilmiştir. Devlet ithal ürünlerin yerli alternatiflerini üretmeye teşvik etmiştir. Bu kapsamda yerli sanayiciler devlet tarafından desteklenmiştir. Bu süreçte yaşanan ekonomik buhranın

beraberinde ülkede siyasal ve toplumsal kaos baş göstermiş, bu durum da beraberinde 1960 darbesini getirmiştir (İnan, S., 2008: 128,131).

Demokrat Parti döneminde ilk büyük bütçe açığı verilmiş ve 1960'lara kadar da yükselerek devam etmiştir. Bu dönemde yaşanan bütçe açığını incelemek gerekirse;

Yıllar	Harcamalar	Gelirler	Açık	Vergi Gelirleri
1950	1495,6	1448,8	-46,8	1242,1
1951	1626,3	1683,8	57,6	1271,5
1952	2302,3	2293,7	-9,1	1588,3
1953	2354,3	2337,0	-17,3	1853,3
1954	2637,7	2468,8	-168,9	2094,8
1955	3394,3	3288,7	-105,6	2481,7
1956	3577,4	3398,0	-182,2	2815,5
1957	4256,2	4060,0	-196,2	3271,4
1958	5087,2	4932,3	-154,9	3868,7
1959	6914,2	6572,3	-341,9	5376,2
1960	7128,6	6701,9	-426,7	5876,9

Tablo-2. Demokrat Parti dönemi gelirler, giderler ve bütçe açıkları (Coşar, N., 2005: 30-53).

Demokrat Parti iktidarı döneminde gelirler istikrarlı bir şekilde artmasına rağmen bütçe açığı büyük oranda artmıştır. Artan gelir kaleminin temel kaynağı vergilerdir. Fakat harcamalar arttığı için vergilerdeki bu artış bütçe açığını önleyememiştir.

2.3. 1950-1960 Döneminin İstikrar Programı

Demokrat Parti döneminin ikinci yarısında kendisini hissettiren ekonomik sorunlar, tarım politikalarından kısa vadede alınan başarının devamlılığının sağlanamaması, yükselen şehir nüfusuna paralel olarak artan kamu giderleri ve tüm bunların bir sonucu olarak karşımıza çıkan dış ticaret açığı Demokrat Parti hükümetini yeni bir istikrar paketi oluşturmaya itmiştir. 1958 yılında hazırlanan istikrar programı kapsamında dolar Türk Lirası

karşısında 2,2 kat değer kazanmıştır. Bu dönemde 400 milyon dolara yakın yeni dış borç alınmıştır. Yürütülen bu politikalar ülkeyi İMF kontrolüne sokmuştur. 1958 yılında yaşanan yüzde 68 oranındaki devalüasyonla 1 dolar 2.80 TL'den 9 TL'ye yükselmiştir. Yine bu dönemde uygulanan Milli Koruma Kanunu durdurulmuş ve Merkez Bankası kredilerinin sınırlandırılması kararlaştırılmıştır. Tüm bunlara rağmen 1956-1961 yılları arasında, kamu açığı gayrisafi milli hasılanın yüzde 3'ü kadarken, fiyat artışları da sürmüştür. 1958 yılındaki istikrar tedbirleri ve dış krediler neticesinde ithalat artmış ve ekonomi canlılık kazanmıştır. Bu hareketlilik ihracatı da tetiklemiş ve dış ticaret hacmi yeniden genişlemiştir. Fakat ithalat, ihracattan daha fazla olduğu için dış ticaret açığı büyümüştür (Kazgan, G., 2002: 90).

2.4. Kore Savaşı'nın Türk Kamuoyundaki Yansıması

1950-1953 yıllarında yaşanan Kore Savaşı Türk siyasi tarihi açısından oldukça önemlidir. Türk hükümetinin Kore Savaşı'na katılma kararı, savaşın eksileri-artıları uzunca bir dönem basının gündemini meşgul etmiştir. 1950'li yıllarda ülke basını yerel ve ulusal çaptaki gazeteler ve haber ajansları oluşturmaktadır. Demokrat Parti döneminde Zafer, Vatan, Yeni Sabah, Hürriyet, Ulus, Cumhuriyet ve Son Posta ulusal çapta yayın yapan bazı önemli gazetelerdir. Yine bu dönemde yayın yapan iki büyük haber ajansı vardır. Bunlar devletin kontrolünde olan Anadolu Ajansı ve ilk özel ajans olan Türk Haber Ajansıdır (Analı, 2014: 36).

Çalışanın bu bölümünde Zafer Gazetesi, Cumhuriyet Gazetesi ve Ulus Gazetesinin Türkiye'nin Kore Savaşı'na katılma kararını nasıl değerlendirdiği, olaya hangi yönlerden baktığı incelenmiştir. Çalışma kapsamında gazeteler eleştirel bakış açısı ve muhafazakâr bakış açısı olmak üzere iki gruba ayrılmıştır.

Çalışma kapsamında incelenen haber örneklerine geçmeden önce incelenen gazeteler hakkında bir değerlendirme yapmak yerinde olacaktır.

Zafer Gazetesi yayın hayatına 1949 senesinde başkent Ankara'da başlamıştır. Yayın hayatını Demokrat Parti'nin yayın politikalarına paralel olarak planlayan gazetede dönemin Demokrat Parti milletvekilleri Osman Kıvrak, Rıfat Özden, Salamon Addato, Rıfkı Salim Burçak, İsmail Berkok, Zeki Örs ve Şükrü Kerimzade gibi birçok isim Kore Savaşı hakkında birçok köşe yazısı yazmıştır. Demokrat Parti'ye yakın duruşunun önemli bir sebebi de mali anlamda fazlaca destek almasıdır (Analı, 2014: 37).

Muhafazakâr görüşe sahip bir diğer gazete de Cumhuriyet Gazetesi'dir. Gazete yayını hayatına 7 Mayıs 1924 senesinde Atatürk'ün destekleri ile Yunus Nadi Abaloğlu'nun öncülüğünde başlamıştır. Gazetenin ilk dönemlerindeki yayın politikası Atatürk'ün yaptığı faaliyetlerin halka aktarımını sağlamaktır. Atatürk'ün vefatının ardından ülke yönetiminin sahibi olan İsmet İnönü döneminde ise olayları objektif ve kontrollü bir şekilde takip etmiştir. Değişen siyasi konjonktürde kendini Demokrat Parti politikalarına paralel bir konumda konuşturmuştur (Kaya, 2009: 2-3).

Çalışma kapsamında değerlendirilen eleştirel bakış açısına sahip gazete ise Ulus Gazetesi'dir. Ulus Gazetesi yayını hayatına "Hâkimiyeti Milliye" adıyla başlamıştır. Yayınlanma amacı Kuva-yi Milliye'nin düşüncelerini ve icraatlarını halkla paylaşmaktır. Gazeteye bu ismi Mustafa Kemal Atatürk vermiştir. 1934 senesinde yaşanan dil devrimi ile beraber "Ulus Gazetesi" olarak basılmaya devam etmiştir. 1950 genel seçimlerinin ardından ülkede yaşanan iktidar değişimi ile beraber Ulus Gazetesi devletin yayını organı olma statüsünü kaybetmiş ve muhalefet partisi konumuna düşen CHP'nin yayını organı olmuştur. Yaşanılan bu değişimle beraber Ulus Gazetesi muhalefetin fikirlerini savunan ve bunu halka ulaştırmayı amaç edinen bir yayını organı olmuştur (Analı, 2014: 46).

2.4.1. Muhafazakâr Yansımalar

Türkiye'nin Kore Savaşı'na katılması konusu Zafer Gazetesi tarafından manşetten verilmiş ve üzerine birçok haber yapılmıştır. Çalışmanın bu aşamasında Zafer Gazetesinin Kore Savaşı haber başlıkları incelenmiştir.

Resim-3. 26 Haziran 1950 Zafer Gazetesi

26 Haziran 1950 tarihli Zafer Gazetesi Kore Savaşı'nı “*Bir üçüncü dünya harbi mi?*” başlığı ile duyurmuş ve Kore Savaşı'nın başlamasını kaygı ile karşılamıştır. Haberin alt başlığında ise “*Kore’de harp başladı!*” söylemi ile savaşın resmen başladığını ve ABD’nin, Rusya’ya karşı Kore’ye silah yardımıyla bulunacağından bahsedilmiştir. Gazete ayrıca haberde askerlerin Kore’deki faaliyetlerini gösteren iki fotoğraf kullanmıştır. Fotoğrafların altında “*Cenup ve Şimal Kore arasındaki hudut bölgesinde Cenup Koreli askerler ve hudut bölgesinde tetkiklerde bulunan Birleşmiş Milletler heyeti*” ibaresi yer almıştır. Zafer Gazetesi attığı başlıklarda ve kullandığı fotoğraflarda Kore Savaşı hakkındaki genel soruları gündeme getirmeye çalışmış ve büyük bir savaşın haberini okuyucularına ulaştırmıştır.

Gazeteci Faruk Fenik’in 26 Haziran tarihli köşe yazısında Kore’de çatışmaların başladığını ve giderek şiddetlendiğini belirtmiştir. Savaşta ABD ve birçok Avrupa devleti Güney Kore’nin yanında yer alırken, Kuzey Kore’de Sovyet Rusya’nın desteğini almıştır. Yani bu savaş doğrudan veya dolaylı yollardan da olsa dünyanın iki süper gücünü karşı karşıya getirecektir. Faruk Fenik’te yazısında bu kaygılarını kaleme almıştır.

Resim-4. 28 Haziran 1950 Zafer Gazetesi

Zafer Gazetesi 28 Haziran 1950 tarihli yayınında Kore Savaşı haberini “*Amerika Kore Harbine Karıştı*” başlığı ile duyurmuştur. Haberin alt başlığında “*Kızıl tecavüz karşısında kalan Cenubi Kore’yi Amerikan deniz ve hava kuvvetleri himaye ve takviye edecek*” şeklinde okuyucuya sunulmuştur. Haberde verilmek istenilen mesaj ABD’nin savaşa girmesiyle Rusların saldırılarının durdurulacağı ve savaşın gidişatının değişeceği kanısındır. Gazete’nin Kuzey Kore’nin Savaş açmasını “kızıl tecavüz” olarak değerlendirmesi, ABD yanlısı bir tutum takındığını göstermektedir.

Bu düşünceyi haberde verilen fotoğraf da desteklemektedir. Verilen fotoğraf silahlarla donatılmış ABD'ye ait bir uçak gemisidir. Haberin içeriğinde Amerikan savaş uçaklarının Ruslara ait 4 uçağı düşürdüğü belirtilmiş ve haberde verilen bu ayrıntılarla savaşın seyrinin değişeceği izlenimi okuyuculara verilmeye çalışılmıştır.

Resim-5. 29 Haziran 1950 Zafer Gazetesi

29 Haziran 1950 tarihli Zafer Gazetesi, Kore Savaşı ile ilgili haberleri manşetten vermiş ve savaşın gidişatını gözler önüne sermiştir. “Kore Harbi Genişliyor” başlığı ile verilen haberde Avusturya’nın da katılımıyla savaşın ekseninin genişlediğine vurgu yapılmıştır. Haberin alt başlığı “İngiltere donanması Amerika emrinde” şeklinde verilmiş ve ABD’nin bölgede etkinliğini arttırdığı belirtilmiştir.

Ayrıca haberde Amerikan Hava Kuvvetlerine ait uçakların fotoğrafı kullanılmış ve güçlü bir ABD profili çizilmeye çalışılmıştır. Bu dönem gazetelerinde sıklıkla harita üzerinden anlatım yapılmıştır. Bu durumun sebebi olarak savaşın Türkiye’den uzak ve bilinmedik bir coğrafyada yaşanıyor olması ve bu durumun okuyuculara izahının kolaylaştırılması amacı güdülmektedir.

Resim-6. 26 Temmuz 1950 Zafer Gazetesi

26 Temmuz 1950'deki Zafer Gazetesi'nde Türkiye'nin savaşa katılacağı "Kore'ye 4500 asker veriyoruz" başlığıyla duyurulmuştur. Haber "Cumhurbaşkanı, Başbakan ve yardımcısı dün İstanbul'dan avdet ettiler. Bakanlar Kurulu da derhal toplanarak Kore işini görüştü" şeklinde verilmiştir. Zafer Gazetesi haberde bakanlar kurulunun olduğu bir fotoğraf kullanmıştır. Zafer Gazetesi Türkiye'nin savaşa katılma kararı almasından önce bunun alt yapısını oluşturmuştur.

Zafer Gazetesi adına Kore haberleri yapan Faruk Fenik "Türkiye'ye yapılacak yardımlar" başlıklı yazısında ABD'nin Türkiye'ye yapacağı yardımlardan bahsederek Senatör Cain hakkında övgü dolu söylemlerde bulunmuştur. Habere göre Senatör Cain'in, ABD Kongresinde Türkiye'nin NATO'ya alınması için yoğun bir çaba harcadığı belirtilmiştir. Görüldüğü üzere basın kullandığı ifadelerle, senatörü Türk halkı nezdinde değerli ve güvenilir hale getirmiştir. Bu ise senatörün Türkiye adına göstereceği çabalar için halk nezdinde inanılır olmasına yardımcı olmuştur.

Resim-7. 2 Ağustos 1950 Zafer Gazetesi

Zafer Gazetesi'nin 2 Ağustos 1950 tarihli haberinde "Kore'ye yardım etmeyen devletlere yapılan iktisadi yardım kesiliyor" haberini manşetten vermiştir. Haberde Türkiye'nin savaşa katılmaması durumunda aldığı yardımların kesileceğine ve daha zor günlerin ülkeyi beklediğine vurgu yapılmaya çalışılmış ve hükümetin savaşa katılma kararının haklılığı ön plana çıkarılmaya çalışılmıştır. Ayrıca haberin devamında ABD'nin yanında savaşa dâhil olmayan ülkelerin komünist damgası yiyeceği belirtilmiştir.

Tam bir Akdeniz paktına doğru

Mümtaz Faik FENİK

Atlantik Paktı Askeri Komitesiyle, Türkiye arasında temas temini için hükümetimize bir müracaat yapıldığı hakkındaki haberler neyral etmektedir. Sınıfsız sınıfsız müracaatın mevali mevcut değildir. Fakat her halde bu husustaki cevabımız Vestiglon'a vasi olmaktadır. Bu müracaatın derhal hükümetimize tahmin edilebilir. Eğer gelen haberler doğru ise sınıfsızlık mahallin olan müracaatı sudur. Bu müracaatın Birleşik Amerika, İngiltere, Fransa ve İtalya ile birlikte, Türkiye'ne ve Akdeniz bölgesinin her hangi bir savaşa karşı müdafaaıyla alakadarlık ve bütün Akdeniz'e sınıfsız bir paktın başlangıcı sayılabilir.

Ajans Mesajlarından şöyle yazıyor ki. Üçler, Türkiye'nin Atlantik Paktına girmesi hususunda Atlantik Paktı Komitesinin gündemine alınacağı karar verdikten sonra, Türkiye'nin müdafaa için, daha fazla ve daha azı neticesi alınabilecek bir tedbir çerçevesinde düşünceler ve nihayet Atlantik Komitesi tarafından, müracaatınca bu şekilde bir teklif yapılmıştır.

İçin dikkate değer olan faktör, bu teklifin şimdi doğruya doğruya Atlantik Paktı Komitesinden gelmiş olmasıdır. Başka bu hususta yapılacak müzakereler neticesinde, Türkiye, Birleşik Amerika, İngiltere, Fransa, ve İtalya ile birlikte, Atlantik Paktına müracaat olarak bir Akdeniz bloku şeklinde gelecek ve buna çok yakın olan müracaat Yunanistanın alınması da derin olmaktadır.

Harika mevlüdür ki, bütün

Müşterek deniz manevrası

Malta'da 52 Amerikan gemisi toplandı

Çağları, 30 (a.s.) (Ağır) Doğu Atlantik Amerikan deniz kuvvetleri başkomutanı Amiral Connally, Akdeniz İngiliz deniz kuvvetleri başkomutanı amiral Bolles, Akdeniz Fransız filosu başkomutanı Amiral Edchets, İtalyan deniz kuvvetleri başkomutanı amiral Polbrun Oliva ve diğer desibel yüksek deniz

(Sona Sa. 4 Sü. 4 tel)

"Kayıtsız ve şartsız teslim olmalısınız,"

General Mac Arthur'un sulh şartları bugün öğle üzeri ilân edilecek

Bir kızıl Koreli esir, yakalandığı sırada üzerindeki silah sakladığı için, ihyafî bir tedbir olarak şifalı çiptak soyulmuş vaziyette, muhafaza altında kampa götürülürken

Tokyo, 30 a.s. (United Press) Teslim şartlarının pazar günü General Mac Arthur, Kuzey öğle vakti radyo ile yayımlanmış teslim şartlarını muas mübtemeldir

(Sona Sa. 4 Sü. 5 de)

Resim-8. 1 Ekim 1950 Zafer Gazetesi

1 Ekim 1950 tarihli Zafer Gazetesi'nde Faruk Fenik tarafından yayınlanan "Tam bir Akdeniz Paktı'na doğru" başlıklı köşe yazısında, Türkiye'nin Akdeniz Paktı'na çağırılmasını, iktidarın yürüttüğü doğru politikaların bir sonucu olarak yorumlanmıştır. Haberde halkı Kore Savaşı'na katılma kararının haklılığına inandırma çabası vardır. Yazıda ayrıca Türkiye'nin Akdeniz Paktı'na üye olmasının ülke güvenliği açısından oldukça önemli olduğu vurgulanmıştır.

Resim-9. 22 Kasım 1950 Zafer Gazetesi

Zafer Gazetesi'nin 22 Kasım 1950 tarihli "Tugayımızın Kore'de yeni başarıları" başlığıyla verilen haberde Türk tugayının başarılarından bahsedilmiştir. Türkiye'nin savaşa girmesinin haklılığı ve gösterdiği başarılar ön plana çıkartılarak, muhalefetin haksızlığına gönderme yapılmıştır. Haberin devamında büyük zorluklara rağmen Türk birliğinin, düşman saldırılarını boşa çıkardığı ve bununla da yetinmeyip düşmana zayıf verdiğine vurgu yapılmıştır. Haberde kullanılan görselde Türk sancağını taşıyan askerler okuyucuya sunulmuş ve Türk askerinin güçlü duruşu gösterilmeye çalışılmıştır.

Resim-10. 25 Kasım 1950 Zafer Gazetesi

Zafer Gazetesi 25 Kasım 1950 tarihli haberi “Kore’de umumi taarruz başladı” şeklinde okuyucuya sunulmuştur. Haberin alt başlığında “Kahraman tugayımız merkez kesiminde taarruza katıldı” başlığına yer verilmiştir. Türk tugayı savaşa dahil olduktan sonra yapılan haberlerde ağırlık, Türk birliklerinin başarılarını ön plana çıkarmak olmuştur.

Haberin devamında şehit olan askerlerin ailelerine devlet tarafından maaş bağlandığına değinilmiştir. Zafer Gazetesi muhafazakâr görüşe ait bir yayın politikası benimsediği için devletin savaşa katılan askerler ve aileleriyle yakından ilgili olduğunu kamuoyuna anlatmaya çalışmıştır.

ZAFER
DEMOKRASININDIR

Kore’de günün tek zaferini Tugayımız kazandı

Türk Tugayı süngü hücumu ile kızıl Çin çemberini parçaladı

Dün tam mevcudu ile savaşa giren birliğimiz kızıl Çinliler tarafından çevrildi, Amerikan karargâhı ümît kesmişken süngü ile muhasarayı yararak kurtuldu, 200 çinli öldürdü, 200 esir aldı

Cephede vaziyet çok nazik

Mac Arthur genî talimat ve salî hüyet istedi

KORE RAPORTAJIARI

Kızıl Korede süngü korkusu Tugayımıza

Kore cephesinden siyasi cepheye..

Gensuru tavrı D. P. Grupunda

Resim-11. 29 Kasım 1950 Zafer Gazetesi

29 Kasım 1950 tarihli Zafer’de “Türk Tugayı süngü hücumu ile kızıl Çin çemberini parçaladı” başlığı ile verilen haberde Türk tugayının Çin’e karşı kazandığı başarılar verilmiştir. Türk tugayının 200 Çinli’yi öldürüp, 200 Çinli’yi de esir almasına vurgu yapılmıştır. Mümtaz Faik Fenik 29 Kasım 1950 tarihli köşe yazısında, Cenubi Kore’nin (Güney Kore), Şimali Kore (Kuzey Kore)’yi malup ettiğine değinmiştir. Fakat bu sefer de Çin tehditinin ortaya çıktığına vurgu yapmıştır. Haberde taarruz halindeki Türk askerleri okuyucuya gösterilmiştir.

Resim-12. 30 Kasım 1950 Zafer Gazetesi

Zafer'in 30 Kasım 1950 tarihli baskısında Türk ordusunun üstün başarıları "Beş misli üstün düşmana karşı bir adım gerilemeden savaşıyoruz" başlığı ile verilmiştir. Haberin alt başlığında "Kızılların her çember hareketi parçalandı" şeklinde verilen haberde Türk tugayının başarıları verilerek cephe gerisindeki halkın zafere olan inancını yüksek tutmak amaçlanmıştır.

Haberin devamında "Düşmanın müthiş tazyikine ve topçu ateşine rağmen geçidi tutuyoruz" denmiş ve Türk askerinin gösterdiği üstün başarılarla değinilmiştir.

Resim-13. 30 Aralık 1950 Zafer Gazetesi

30 aralık 1950 tarihli Zafer Gazetesinde Kore'de savaşan Türk birliğinin başarılarının anlatıldığı uzun bir habere yer verilmiştir. Yabancı basın kaynak gösterilerek hazırlanan haberde güçlü düşman kuvvetlerine rağmen askerlerimizin göstermiş oldukları

kahramanlıklar okuyucularla paylaşılmıştır. Haberde her bir Türk askerine beş kızılın düştüğüne vurgu yapılmıştır. Ayrıca haberin devamında Türk askerinin, rehin düşen Amerikalı albayı nasıl kurtartığı okuyucuya verilmiştir.

Değerlendirmeye alınan 26 Haziran 1950- 31 Aralık 1950 tarihleri arasındaki 189 günlük dönemde, Zafer Gazetesi'nde Kore Savaşı ile ilgili 562 haber yayınlanmıştır. Bu haberlerin tamamına yakını manşetten verilmiştir. Zafer Gazetesi'nin haber söylemleri incelendiğinde iktidarın lehine kamuoyu oluşturmak için yoğun bir çaba gösterdiği anlaşılmaktadır.

İktidarın Kore politikasını destekleyen bir diğer gazete de Cumhuriyet Gazetesi'dir. Çalışmanın bu bölümünde Cumhuriyet Gazetesi'nin Kore Savaşı'na bakış açısı değerlendirilmiştir. Bu dönemde Cumhuriyet Gazetesi Kore Savaşına özel ek sayılar çıkarmış ve halka savaşı tüm yönleriyle göstermeye çalışmıştır.

Cumhuriyet Gazetesi'nin sahibi Nadir Nadi'nin 1950 seçimlerinde Demokrat Parti listesinden bağımsız milletvekili seçilmesiyle gazete Demokrat Parti'nin propaganda aracı olmuştur (Analı, 2014: 6).

Resim-14. 26 Haziran 1950 Cumhuriyet Gazetesi

26 Haziran 1950 tarihli Cumhuriyet Gazetesi'nde savaşın resmen başladığını manşetten "Kore'de dün sabah harb başladı" başlığıyla duyurmuştur. Haberin devamında "Mac Arthur'e Güney Kore'ye derhal askeri yardımda bulunulması emredildi" denilmiştir. Kısa vadedeki ilk amacı NATO'ya girmek olan Türkiye Arthur'e ilk destek veren ülkelerden olmuştur.

Resim-15. 26 Temmuz 1950 Cumhuriyet Gazetesi

26 Temmuz 1950 tarihli Cumhuriyet Gazetesi ilk sayfasında “Kore’de hizmet etmek üzere Birleşmiş Milletler emrine asker veriyoruz” başlığıyla Türkiye’nin savaşa katıldığını kamuoyuna duyurmuştur. Hükümet tarafından alınan asker gönderme kararı TBMM onayı olmadan alındığı için muhalefet tarafından sert bir dille eleştirilmiştir. Haberin içeriğinde Bakanlar Kurulu tarafından alınan bu kararın ehemmiyetine değinilmiş ve 4500 askerin Kore’ye gideceği bildirilmiştir.

Katılma kararının alınmasında NATO’ya üyelik hususunun etkili olduğu “Atlantik Paktı’na alınma ihtimalimiz var” başlıklı haberde görülmektedir. Cumhuriyet Gazetesi, muhalefet tarafından eleştirilen Kore Savaşı’na katılma konusunda hükümete açık destek vererek, savaş süresince sürekli Kore ile ilgili haberler, köşe yazıları, ek bültenler ve fotoğraflarla kamuoyu oluşturmaya çalışmıştır.

Resim-16. 2 Aralık 1950 Cumhuriyet Gazetesi

2 Aralık 1950 tarihli Cumhuriyet Gazetesi Türk birliğinin gösterdiği başarıları “Birliğimizin Gösterdiği Kahramanlık Bütün Dünyada Heyecan Yarattı” başlığı ile duyurmuştur. Türk birliğinin 10 bin düşman askerine karşı 2 bin kişi ile verdiği mücadele destansı bir üslupla anlatılmış ve iktidarın savaşa katılma kararının haklılığı pekiştirilmeye çalışılmıştır. Haberde Türk askerinin olduğu bir görsel de kullanılmıştır.

Resim-17. 5 Aralık 1950 Cumhuriyet Gazetesi

Gazete 5 Aralık 1950 tarihli yayınında da Türk birliğinin başarılarını ön plana çıkarmıştır. Haberde “Dünya gazeteleri ve radyoları hâlâ birliğimizin efsanevi başarılarını övmekle meşgul” denilmiştir. Cumhuriyet Gazetesi sürekli Türk birliğinin başarılarını ve diğer ülke basını tarafından yapılan övgüleri haberleştirerek Kore Savaşını gündemde tutmaya ve bu karar lehinde bir kamuoyu oluşturmaya çalışmıştır.

Resim-18. 9 Aralık 1950 Cumhuriyet Gazetesi

Cumhuriyet'in 9 Aralık tarihindeki yayınında Türk birliğinin başarıları yine gündeme getirilmiş ve “Türk tugayımızın destanları Kongre zabıtlarına geçti” başlığı ile

okuyuculara duyurulmuştur. Gazetenin üçüncü sayfası tam sayfa Kore Savaşı'na ayrılmıştır. Faruk Fenik, Zafer Gazetesi'ne olduğu gibi Cumhuriyet Gazetesi'ne de yazılar yazmış ve savaş ile ilgili insanları bilgilendirmiştir. Faruk Fenik'in yazısında Türk askerinin başarıları ayrıntılı bir şekilde okuyucuyla buluşmuştur. Cumhuriyet'in uyguladığı bu politika Demokrat Parti tarafından takdirle karşılanmış ve desteklenmiştir.

Resim-19. 10 Aralık 1950 Cumhuriyet Gazetesi

Cumhuriyet Gazetesi Kore Savaşı başladıktan sonra gazete ile birlikte Kore Savaşı eki vermiştir. Bu ekte savaşla ilgili birçok haber, fotoğraf ve mektuplar yer almaktadır. 10 Aralık tarihli Kore ilavesinde Türk askerinin arzusu ve motivasyonu anlatılmış ve askerlerin cephedeki fotoğrafları verilmiştir. Cumhuriyet Gazetesi'nin Kore muhabiri Faruk Fenik, Türk askerinin motivasyonunu "*Manevrada Bile Bu Kadar Neşeli Subaylar Görmedim*" başlığı ile haberleştirmiş ve savaşın ağır koşullarına rağmen Türk askerinin arzusunun diğer milletlere örnek teşkil ettiği vurgulanmıştır.

Resim-20. 13 Aralık 1950 Cumhuriyet Gazetesi

13 Aralık 1950 tarihli Cumhuriyet'te manşetten verilen "*Kahraman Tugayımız Seul'u Müdafaa Edecek*" haberi Türk birliğinin savaşta aktif rol oynadığına ve önemli başarılar kazandığına vurgu yapmıştır. Savaş muhabiri Fenik, "*Türkler gibi dövüştüler*" sözünün Kore'de yaygın şekilde diğer milletler tarafından kullanıldığını belirterek Türk birliğinin başarılarını ön plana çıkarmıştır.

Resim-21. 31 Aralık 1950 Cumhuriyet Gazetesi

Cumhuriyet'in yayınladığı 31 Aralık 1950 tarihli Kore ilavesinde "*Kore hükümet erkânı Türk karargahında*" başlıklı haberde, Kore hükümetinin Türk askerlerine minnettarlığı belirtilmiştir. Kore Dışişleri Bakanı'nın "*Akıttığınız kanı ve Türk askerinin*

kahramanlığını hiçbir zaman unutmayacağız” söylemi de bu görüşü destekleyici niteliktedir. Haberde kullanılan fotoğrafın altında da “Kore’de yol kenarına mecburi iniş yapan teyyaremiz ve kahramanlardan bir grup” notu düşülerek Türk askerine övgü yapılmıştır.

2.4.2. Eleştirel Yansımalar

1950’li yıllarda siyasi partiler kendi ideolojilerini yaymak ve kendi lehlerine kamuoyu oluşturmak için dönemin en etkin iletişim aracı olan gazetelerden yararlanmışlardır. Ulus Gazetesi yayın politikasını CHP’nin ideolojileri ve menfaatleri doğrultusunda şekillendirmiş ve muhalefetin yayın organı olmuştur.

Resim-22. 26 Temmuz 1950 Ulus Gazetesi

26 Temmuz 1950 tarihli Ulus Gazetesi’nde Bakanlar Kurulu’nun aldığı karar “Kore cephesine asker gönderiyoruz” başlığı ile büyük puntolarla duyurulmuştur. Haberde önemi yüksek bu kararın acele ile alındığı vurgulanmıştır. Haberin içeriğinde alt başlık olarak “4500 kişilik savaş birliği gidecek” vurgusu yapılmıştır. Ulus Gazetesi savaşa katılma kararının ardından yayınladığı sayılarda, diğer gazetelerden farklı olarak “Kore cephesi” veya “savaş birliği” gibi ifadeler kullanarak kamuoyuna giden askerlerin devam eden bir harbe katılmak üzere Kore’ye gittiklerini anlatmaya çalışmıştır.

Resim-23. 28 Temmuz 1950 Ulus Gazetesi

Ulus, 28 Temmuz tarihli baskısında “*Hükümet son kararı ile anayasayı ihlal etmiştir*” başlığı ile verdiği haberde, hükümetin aldığı karara tepki göstermiştir. Türkiye ilk defa kendi topraklarından uzak bir coğrafyaya asker gönderme kararı almıştır. Hükümetin bu kararı muhalefetle tartışmadan ve meclisten geçirmeden alması anayasaya aykırı bir hamle olarak değerlendirilmiş ve muhalefet tarafından sert bir dille eleştirilmiştir. Gazetede bu konuyu destekleyen Hukuk Profesörü Nihat Erim’in “*Anayasa karşısında hükümetin kararı*” başlıklı yazısı yayınlanmıştır. Erim, yazısında özetle Birleşmiş Milletler’in anayasası ile Türk anayasasını karşılaştırarak, harp ilan etme yetkisinin Meclis’te olduğunu belirtmiş ve hükümetin aldığı kararın anayasaya aykırı olduğunu savunmuştur. Yine aynı tarihte Feridun Osman Menteşoğlu “*Bir olupbittiden sonra*” başlıklı köşe yazısında kullandığı “*Türk milleti için tam bir emrivaki şekilde tecelli etmiş...*” şeklindeki ifadelerle böylesine önemli bir kararın Meclis’ten geçirilmemiş olmasını benzer cümlelerle eleştirmiştir.

Resim-24. 3 Ağustos 1950 Ulus Gazetesi

3 Ağustos tarihli Ulus Gazetesi “Anayasaya göre karar yetkisi Meclise aittir” başlığı ile manşetten verdiği haberde hükümetin aldığı kararı eleştirmiştir. Prof. Bülent Nuri Esen de bu görüşü desteklemiş ve “Böyle yapılmayacak olursa mevcut anayasa sistemimize göre prensiplerin amir bulunduğu icaplar laikiyle karşılanmamış olur” demiştir.

Resim-25. 5 Kasım 1950 Ulus Gazetesi

Ulus Gazetesi'nde yer alan “Rus notasına cevabımız bir hafta içinde hazırlanacak” başlıklı haberde, Türkiye'nin NATO'ya üyeliği ve NATO ülkeleri ile ileri seviyede ilişkiler kurması Rusları rahatsız etmiş ve Türkiye'ye muhtıra göndermiştir. Bu durum Türk-Rus ilişkilerini germiştir ve Türkiye'yi daha da çok ABD güdümüne sokmuştur.

Resim-26. 27 Şubat 1953 Ulus Gazetesi

Ulus Gazetesi'nin 27 Şubat 1953 tarihli baskısında, Kore Savaşı esnasında yaşanan çatışmalar "Kore'de deniz ve kara harekâtı" başlığı ile duyurulmuştur. Haberin içeriğinde harekâtla ilgili ayrıntılı bilgiler verilmiştir.

Resim-27. 1 Nisan 1953 Ulus Gazetesi

Savaşın son dönemlerinde artık gazeteler barış müzakereleri ile ilgili haberlere yer vermeye başlamışlardır. Ulus Gazetesi de 1 Nisan 1953 tarihinde "Kore'de barış ümidi belirdi" başlıklı haberinde savaşın etkisini kaybettiği ve Kızıl Çin'in ağır savaş yükümlülüklerini daha fazla karşılamamak için Birleşmiş Milletlere barış teklifinde bulunduğu belirtilmiştir. Haberde içeriği desteklemek için savaşa ait görseller kullanılmıştır.

Yukarıda da değinildiği üzere dönemin en önemli yayın organı olan gazeteler savaş sürecini oldukça yakından takip etmişlerdir. Gazeteler dönemin siyasi perspektifine göre haberler yapmış ve destekledikleri siyasi ideolojiyle benzer söylemleri dile getirmiştir. Çalışma kapsamında değerlendirilen gazeteler muhafazakâr ve eleştirel olmak üzere iki grupta değerlendirilmiştir. Değerlendirilen gazeteler dönemin koşulları neticesinde halkı Kore Savaşı ile ilgili haberdar etmeye çalışmıştır. Benzer içeriklerde haberler yapmalarına karşın özellikle muhafazakâr gazetelerde Türk askerinin kahramanlıkları ön plana çıkarılmış ve destansı bir üslupla okuyucularına sunulmuştur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRK SİNEMASI'NDA KORE SAVAŞI

3.1. 1950'li Yıllarda Türk Sineması'nda Kore Savaşı Olgusu

Tarih boyunca savaşlar hep var olmuş, tarihi şekillendiren önemli olgular olarak yer etmişlerdir. Savaşların yaratmış olduğu şiddet, katliam, zaman zaman insanları coşturan görkem bunun bir şekilde yansıtılması ve tasvirini zorunlu hale getirmiştir. Sonraki kuşaklara aktarılması açısından savaşın yansıtılmasının misyonunu çeşitli dallarıyla sanat üstlenmiştir. İlk çağlardan itibaren güzel sanatların tüm kolları savaşı tasvir etmiş ve yansıtmıştır. Bu açıdan bakıldığında antik çağda, steller üzerinde başlayan kabartma rölyeflerin olduğu bir dönemden, halılara işlenen savaş tasvirleri, sonrasında resme, müziğe ve heykele yansıyan savaş objelerinin temsili savaşlar ve sanatlar arasında ki ilişkinin çarpıcı örneğidir. Sonraki aşamada edebiyata, müziğe ve modern sanatlara da yansıyan savaş ve sanat ilişkisi son olarak 20. Yüzyılla birlikte 7. Sanat olarak tanımlanan sinemada da büyük oranda kendine yer bulmuştur. Sinema diğer tüm sanat dallarını içinde barındırma özelliği açısından ve kitlelere ulaşma gücü açısından diğer sanatlar dışında muazzam bir yeteneği bulunmasından dolayı hem bir sanat işlevi görmüş ama aynı zamanda içeriğinde bolca propaganda barındırarak savaşı ve onun dünyasını tasvir etmiştir (Ferro, 1995: 181-182).

25 Haziran 1950'de başlayan Kore Savaşı Türk kamuoyunda büyük bir ilgi görmüştür. İktidar cephede verdiği mücadelenin yanı sıra cephe gerisinde de savaşa katılmasını meşrulaştırmak ve muhalefetin baskısını kırmak için gazete ve radyo gibi kitle iletişim araçlarını aktif bir şekilde kullanmıştır. Kore Savaşı'nın ülke gündemini böylesine meşgul etmesi sinemacıların dikkatinden kaçmamış ve 1950-1960 döneminde birçok Kore Savaşı konulu film çekilmiştir¹ Hazırlanan çalışma kapsamında *Kore'de Türk Süngüsü* (Seyfi Havaeri-1951), *Yurda Dönüş* (Nedim Otyam-1952), *Zafer Güneşi* (Seyfi Havaeri-1953) ve *Şimal Yıldızı* (Atıf Yılmaz Batıbeki-1954) filmleri incelenmiştir.

¹ *Kore'de Türk Kahramanları* (Seyfi Havaeri-1951), *Kore'den Geliyorum* (Nurullah Tilgen-1951), *Kore Gazileri* (Seyfi Havaeri-1951), *Kore'de Türk Süngüsü* (Vedat Örfi Bengü-1951), *Dokunulmaz Bu Aslana* (Vedat Örfi Bengü-1952), *Yurda Dönüş* (Nedim Otyam-1952), *Zafer Güneşi* (Seyfi Havaeri-1953), *Şimal Yıldızı* (Atıf Yılmaz Batıbeki-1954), *Ağlayan Gelin* (Orhan Elmas-1957), *Sonbahar Yaprakları* (Nejat Saydam-1961), *Ezo Gelin* (Fevzi Tuna-1973), *Esir* (Rahmi Kafadar-1983) ve güncel bir örnek olarak da Can Ulay'ın 2017 yapımı *Ayla* filmidir.

3.2 Metodoloji

3.2.1. Problem

Kore Savaşı'nın yaşandığı 1950'li yıllarda Türk Sineması'nda çekilen Kore Savaşı konulu filmlerin Türkiye'nin savaşa katılmasını nasıl ele aldığı çalışmanın ana problemini teşkil etmektedir. Çalışma savaş filmlerinin ortaya çıkışının tesadüfi olup olmadığını ortaya koymayı problem edinmiştir.

3.2.2. Amaç

Türk sinema tarihine baktığımızda savaflara paralel olarak savaş filmleri belirli dönemlerde popülerlik kazanmış ve savaş dönemlerinin koşulları sinemaya yansıtılmaya çalışılmıştır. Bu bağlamda Kore Savaşı filmlerinin 1950-1960 döneminde Türk Sineması'nda kendine nasıl yer bulduğunu ve toplumun Kore Savaşı'na bakış açısını, filmler üzerinden değerlendirmek çalışmanın amacını teşkil etmektedir.

3.2.3. Önem

Ülkemizde Kore Savaşı ve Türk Sineması etkileri üzerine yapılan kapsamlı bir çalışma bulunmamaktadır. Yapılacak olan bu çalışmanın alana katkı sağlamasının yanı sıra Kore Savaşı'nın Türk yönetmenler tarafından nasıl ele alındığı ve Türkiye'de Kore Savaşı'nın tanınmasına da yardımcı olacağı düşünülmektedir. Bu çalışma kapsamında Kore Savaşı'nı anlatan filmlerin çekildikleri dönem hakkındaki sosyolojik, kültürel ve ekonomik bulguları izleyiciye nasıl yansıttığı da büyük önem taşımaktadır. Ayrıca Kore Savaşı filmlerinin, ülkedeki savaş ortamına nasıl bir perspektiften baktığı da ayrı bir önem taşımaktadır.

3.2.4. Varsayımlar

Sinema içinde yaşadığı toplumun bir ürünüdür ve içinde yaşadığı toplumdan beslenir. Bu çalışma sinema sanatının toplumdan bağımsız değerlendirilmesinin mümkün olmadığı ön kabulüyle hareket etmektedir.

3.2.5. Sınırlılıklar

Bu çalışmanın içeriğini; savaş ve sinema ilişkisini açıklamak için yapılan nicel-nitel bulgular ve Türk Sineması'ndaki Kore Savaşı konulu filmler oluşturmaktadır. Bu filmler 1950'li yıllarda çekilen filmler olarak sınırlandırılmıştır.

3.2.6. Evren ve Örneklem

Hazırlanan çalışmanın evrenini, 1950'li yıllarda Türk Sineması'nda üretilen filmlerde Kore Savaşı olgusunu ele alan filmler oluşturmaktadır. Çalışmanın örnekleme şu dört filmidir: *Kore'de Türk Süngüsü*, *Yurda Dönüş*, *Zafer Güneşi* ve *Şimal Yıldızı*'dir. Örneklem olarak bu filmlerin seçilmesinin sebebi 1950-1953 yılları arasında yaşanan Kore Savaşı'nın yoğun çatışmalarla geçen birinci ve ikinci yıllarında, Türk Sineması'nın tutumunu incelemektir.² 1953 yapımı *Zafer Güneşi* filmi savaşın en yoğun olduğu dönemde yönetmenin olaya bakış açısını görmemizi sağlamaktadır. Bu sebeple yönetmenin Kore Savaşı'na savaş sonrası bakış açısı gözlemlenmiştir. Değerlendirmeye alınan son film olan 1954 yapımı *Şimal Yıldızı* filmi ise Kore Savaşı sona erdikten hemen sonra yapılmıştır. Geçen sürenin savaşa bakış açısındaki etkisini incelemek açısından film çalışma kapsamında değerlendirmeye alınmıştır.

3.2.7. Yöntem

Bu çalışmada araştırmanın teorik çerçevesini ortaya koyabilmek amacıyla ayrıntılı bir literatür taraması yapılmıştır. Kuramsal temeller sağlandıktan sonra konu ile ilgili filmleri nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizi yöntemi ile çalışma kapsamında değerlendirmeye alınan gazete ve filmlerin neden seçildiği ve buna sebep olan etmenlerin neler olduğu ortaya koyulmuştur.

3.3. Bulgular ve Yorumlar

3.3.1. *Kore'de Türk Süngüsü (1951) Film*

Kore'de Türk Süngüsü filmi Vedat Örfi Bengü tarafından 1951 yılında çekilmiştir. Yapımcılığını Sabahattin Tulgar'ın üstlendiği film Türk Tugayı'nın Kore'de gösterdiği kahramanlıkları anlatan bir yapımdır.

3.3.1.1. Filmin Öyküsü

Kore'de Türk Süngüsü filmi Türk askerinin Kore Savaşında gösterdiği mücadeleyi ve kahramanlıkları anlatmaktadır. Film yaklaşık bir saat sürmektedir ve bu sürenin ilk yarım saatinde Kore Savaşı'na ait görüntüler kullanılmıştır. Filmin devamında ise ülkedeki insanların Türk askerinin kahramanlıklarını anlattığı sahnelere yer verilir. Film Türk

² 1951 yapımı *Kore'de Türk Süngüsü* ve 1952 yapımı *Yurda Dönüş* filmleri.

askerlerinin Kore'ye gidiş yolcuğu ve oradaki yaşamı üzerine odaklanmıştır ve bir kurmacadan çok belgesel türündeki filmlere benzemektedir.

3.3.1.2. Filmin Karakterleri

Filmin anlatı yapısı, Çanakkale Savaşına katılmış yaşlı bir askerin hatıraları üzerine temellendirilmiştir. Filmde Çanakkale Gazisi Hüsmen Ağa (Hulki Jönt), onu dinleyen ve eşlik eden Süleyman (Osman Varol), hikâyenin merkezindeki karakterlerdir. Hüsmen Ağa yaşlı ve görmüş geçirmiş bir karakter olarak konumlandırılmış, uzun aksakalları olan ve çevresindeki insanlar tarafından değer verilen bir karakterdir. Süleyman ise orta yaşlarda sakallı ve giyim tarzı olarak daha gariban duran bir karakterdir. Oğlunu Kore Savaşında şehit veren Bayan Fitnat (Ayşe Güzel) ve Hüsmen Ağa'nın torunu filmdeki yan karakterler olarak konumlandırılmıştır. Filmde Çanakkale Savaşına katılan ve gazi olan Hüsmen Ağa, Kore Savaşı haberlerini okuyan Süleyman'a savaşta yaşadıklarını anlatmakta ve Türk askerinin yüceliğinden ve kahramanlıklarından bahsetmektedir. Süleyman vatansever bir kişidir ve sohbet ederken Türk askerlerinin tarihin her döneminde ne kadar başarılı ve güçlü olduğunu destansı bir üslupla anlatır.

Filmde Hüsmen Ağa vatanına ve milletine bağlı bir karakterdir. Oldukça yaşlı olan Hüsmen Ağa insanlara Türk askerinin Kore Savaşına katılmasının haklılığını kendi tecrübeleri üzerinden anlatmaktadır.

Resim-28 Kore'de Türk Süngüsü- Hüsmen Ağa

Resim-29 Kore'de Türk Süngüsü- Süleyman

Hüsmen Ağa ve Süleyman bir namaz çıkışı Fitnat ve küçük kızı ile karşılaşır ve Fitnat'ın şehit olan oğlunun ne kadar kahraman bir asker olduğunu dile getirirler.

Filmde Hüsmen Ağa, Türk askerlerinin Kore’deki kahramanlıklarından bahsederken torunu da askere gitmek istediğini söyler ve ağlar. Bu sahnede Hüsmen Ağa, torununa “*sen de gideceksin evladım ama büyüdüğün zaman, lakin icap ederse sen de ben de gideriz*” diyerek savaşa bakış açısını göstermiştir.

Resim-30 Kore’de Türk Süngüsü- Bayan Fitnat ve Kızı

Resim-31 Kore’de Türk Süngüsü- Hüsmen Ağanın Torunu

Fitnat oğlunu şehit vermesine rağmen güçlü durmaya çalışan ve vatani için her şeyi göze alabilecek bir kadındır. Fitnat, Hüsmen Ağa ve Süleyman’ın taziyelerini kabul ederken “*bir şehit annesi olarak seviniyorum ama bir anne olarak da gözyaşı dökmemi mazur görün*” diyerek güçlü bir Türk kadını profili çizmektedir.

3.3.1.3 Filmin Mekânları

Kore’de Türk Süngüsü filminde konusu gereği Kore Savaşına ait cepheler, mevziler, Kore kentlerinin savaş yüzünden harabeye dönmüş binaları ve Türk halkının Kore’ye giden Türk askerleri için dua ettiği cami filmin temel mekânsal görüntüsünü oluşturmaktadır. Bu görüntüler Kore Savaşı muhabirlerinin edindiği arşiv görüntüleridir.

Resim-32 Kore’de Türk Süngüsü- Kore Kentleri (Arşiv Görüntüsü)

Filmde insanların askerleri uğurladığı tren garı ve İskenderun Limanı da önemli mekânlardır. Halk burada askerleri büyük bir coşku ve sevinçle Kore'ye uğurlamaktadır. Askerler büyük bir mutluluk içinde önce tren garından trene biner, ardından da İskenderun Limanı'ndan Kore'ye doğru yola çıkarlar. Bu görüntülerle Türk halkının, söz konusu vatan ve asker olunca, nasıl coşkulu ve istekli olduğu vurgulanmıştır.

Resim- 33 Kore'de Türk Süngüsü- Tren Garı

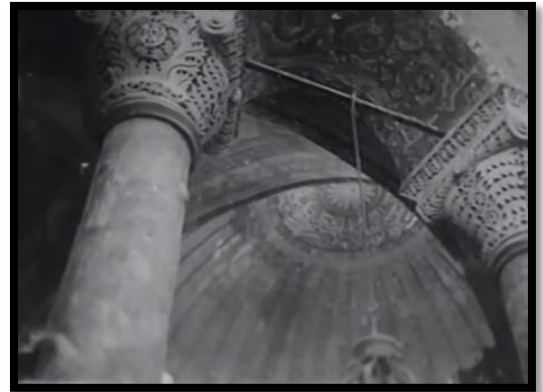

Resim-34 Kore'de Türk Süngüsü- İskenderun Limanı

Filmde kullanılan bir başka önemli mekân da camiidir. İnsanlar Kore'de savaşan Türk askerleri için dua etmek için camilerde toplanmaktadır. İnsanların din olgusu üzerinden milliyetçilik duygularına hitap edilmiştir. Türk bayrağı önünde Kur'an okuyan insanlar camii çıkışlarında Kore Savaşı ile ilgili haberleri tartışıp yorumlamaktadır. Filmdeki karakterlerin söylemlerinde milliyetçilik ve vatanseverlik duygusu ön plandadır. Bu durumda yönetmenlerin Kore Savaşı'na bakış açısını yansıtmaktadır. Bu mekân Türk toplum yapısını yansıtmaya amacını desteklemektedir. Türk insanının dinine ve vatanına bağlılığı, dolayısıyla görevine yüklediği kutsallık vurgulanarak, Kore Savaşı'na katılmanın vatanseverlik ve dindarlıkla ilişkisi kurulmaktadır.

Resim-35 Kore'de Türk Süngüsü-Cami

Resim-36 Kore'de Türk Süngüsü- Cami İç Mekân

Filmin büyük bir çoğunluğunda Kore Savaşı'na ait çatışma ve saldırı görüntüleri kullanıldığı için net bir mekân belirtmek oldukça güçtür. Az sayıda kullanılan mekânlar da tamamıyla filmin ideolojisini destekleme amacı gütmektedir.

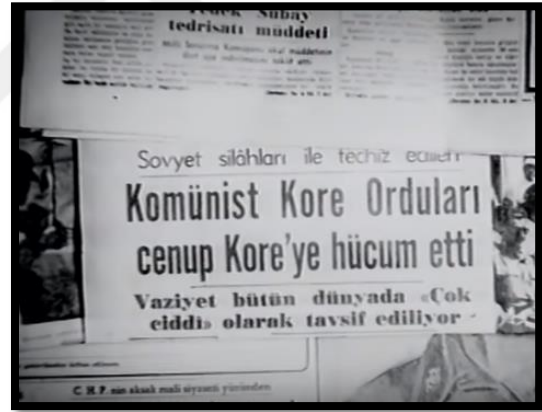
3.3.1.4. Filmin Analizi

Kore'de Türk Süngüsü filminde, Kore Savaşına katılan Türk askerlerinin gösterdiği üstün başarılar ve Türk halkının savaşa bakışı Hüsmen Ağanın Çanakkale anıları üzerinden izleyiciye yansıtılmıştır. Filmin girişinde anlatıcıdan duyulan “*seyredeceğiniz bu film, doğduğu günden beri şeref destanları yaratan, kahramanlık örnekleri yaşatan bir milletin şanlı tarihinden bir yapraktır. Bunu Türk çocuklarının kalbindeki iman ve ruhundaki asil kudret yarattı*” sözleri³, Türkiye'nin savaşa katılması konusundaki destekleyici bakış açısını ortaya koymuştur.

Filmde sık sık Türk basınında Kore Savaşı ile ilgili haberlerin olduğu kesitler kullanılmıştır.

Resim-37 Kore'de Türk Süngüsü- Kore Haberleri

Resim-38 Kore'de Türk Süngüsü- Kore Haberleri

Filmin anlatısında Türkiye'nin Birleşmiş Milletlerin bir parçası olarak savaşa katılması vurgulanmaktadır. Kullanılan gazete haberleri ile bu durum izleyiciye sunulmuştur. Filmde Birleşmiş Milletler ordularının Kızıl Çin'e karşı kazandığı başarılarla geniş yer verilmiştir. 1950'li yıllarda Kore Savaşı ile ilgili birçok film yapılmıştır fakat *Kore'de Türk Süngüsü* filmi kullandığı savaşa ait gerçek görüntüler ve anlatı tarzı itibarıyla kurmaca bir filmde çok belgesel türündeki filmlere daha yakındır. Bu yöntem, izleyicilere izledikleri filmle ilgili kurgudan ziyade gerçekmiş hissi verir. Ayrıca filmde kullanılan camii

³ Dış ses kullanımı o dönem Yeşilçam filmlerinde bir gelenektir. Her filmde, başlangıç noktasından önceki hikâyeyi bir dış ses anlatır.

ve askerler için Kur'an okuma sahneleri yönetmenin olaya manevi bir bakış açısı ile yaklaştığını ortaya koyar.

Resim-39 Kore'de Türk Süngüsü- Cami

Filmde Türk askerinin Kore yolculuğuna ait görüntüler kullanılmış ve Türk askerine övgüler düzülmüştür. Aynı şekilde Kore'ye gelip savaşa katılan Türk askerlerinin yaptığı talimlere ve mücadeleye yer verilmiştir. Filmde Türk askerlerinin Kore'de eğitimler ve çatışmalardan arta kalan zamanda cümbüş eşliğinde şarkılar söyleyip eğlenmesi yine Türk halkının askerlik ve savaş konusundaki rahat ve istekli bakış açısını destekler mahiyettedir. Bu sahnelerle Türk askerinin savaş ortamında ne kadar rahat ve kendine güvendiğine vurgu yapılmaktadır.

Resim-40 Kore'de Türk Süngüsü- Türk Askeri

Resim-41 Kore'de Türk Süngüsü-Türk Bayrağını Öpen Türk Askerleri

Türk askerlerinin kahramanlık ve başarılarının dünya tarafından takdirle karşılandığı film boyunca sık sık tekrarlanmıştır. Kore'de savaşan Türk askerlerinin Türk bayrağını öpmesi milliyetçi söylemleri desteklemektedir.

3.3.2. *Yurda Dönüş* (1952) Filmi

Yurda Dönüş filmi Nedim Otyam yönetmenliğinde 1952 yılında yapılmış uzun metrajlı bir filmidir. Film taşrada yaşayan Osman'ın Kore Savaşı'na katılmasıyla başına gelenleri anlatır. Filmin olay örgüsü bu dönemde çekilen birçok filmle benzerlik göstermektedir. Filmin merkezinde savaşa giden eş veya nişanlı ve arkasından diğer erkeklerin hedefi haline gelen kadın figürü vardır.

3.3.2.1. Filmin Öyküsü

Film yukarıda da değinildiği üzere Osman'ın (Sedat Ergin) Kore Savaşı'na katılmasıyla köyde bıraktığı nişanlısı Güllü'nün (Nevin Aypar) yaşadıklarını anlatır. Osman askere gitmeden önce sevdiği Güllü ile nişan yapar fakat Osman askerdeyken radyodan şehit olduğu haberi duyulur. Bir anda herşey değişir ve Güllü'yü köyün varlıklı ailelerinden birinin oğlu olan Recep'e verirler. Tam düğün olacağı gün Osman köye döner ve Güllü sevmediği bir adamla evlenmekten kurtulur. Filmde taşrada eşini veya nişanlısını kaybeden kadınların diğer erkekler tarafından hedef olmasına vurgu yapılmıştır.

3.3.2.2. Filmin Karakterleri

Filmdeki ana karakterler Osman ve Güllü'dür. Osman karakteri genç ve yakışıklı bir delikanlıdır. Tarım işleriyle mesgul olan Osman'ın tek amacı Güllü'nün gönlünü kazanıp onunla evlenmektir. Tarlada çalışırken Güllü'ye açılır ve ondan da karşılık görür.

Güllü ise köyün en güzel kızıdır. Tek dileği Osman'la evlenip mutlu bir yuva kurmaktır. Kore Savaşı başladığında Osman askere alınır. Gitmeden nişanlıları fakat Osman'ın şehit haberi geldikten sonra Güllü içine kapanır ve sürekli ağlar. Bu olayların üzerinden çok geçmeden Güllü'nün babası onu Recep'e verir.

Resim-42 *Yurda Dönüş*- Osman

Resim-43 *Yurda Dönüş*- Güllü

Yukarıda bahsedilen karakterler dışında Recep karakteri ön plandadır. Recep Güllü'yü çok sevmektedir. Osman'ın şehit haberi gelince hemen Güllü'yü istemeye gider. Osman'ın ölmediğini radyodaki haberin yanlış olduğunu öğrenmesine rağmen Güllü ile evlenebilmek için bunu saklar. Fakat sonrasında bunu itiraf eder ve Güllü ile Osman'ın arasından çekilir.

3.3.2.3. Filmin Mekanları

Film Anadolu'da bir köyde geçmektedir. Filmde köy yaşantısında karşılaşılabileceğimiz tüm mekanlar kullanılmıştır. Bunlara, kahvehane, eski köy evleri, tarım arazileri, değirmen gibi taşra yaşantısında görülen mekanlar örnek verilebilir. Bu mekanlar dönemin yaşantısı hakkında fikir vermektedir.

Resim-44 Yurda Dönüş- Değirmen

Resim-45 Yurda Dönüş- Köy Kahvesi

3.3.2.4. Filmin Analizi

Yurda Dönüş filmi Anadolu'da bir taşrada yaşayan Osman ve sevdiği Güllü'nün başından geçenleri anlatmaktadır. Filmin hemen girişinde Türk askerine övgüler düzen bir türkü verilmiştir.

Filmde köylü insanların günlük yaşantılarından kesitler sunulmuştur. Örneğin köy çeşmesinde çamaşır yıkayan, evlerine su taşıyan köylü kızları veya tarlada saban süren insanlar gösterilerek insanlara dönemin günlük hayatı hakkında ipuçları verilmiştir.

Resim- 46 Yurda Dönüş- Köylü Kadınların
Çamaşır Yıkaması

Resim- 47 Yurda Dönüş- Tarla Süren İnsanlar

Osman ve Güllü birbirini sever ve gizli gizli buluşup gelecekleri ile ilgili hayaller kurarlar. Bu sırada başlayan Kore Savaşı sebebiyle birçok genç askere çağırılır ve Osman da gitmek zorundadır. Osman gitmeden Güllü ile nişanlanır ve askere gider. Askerden ailesine ve Güllü'ye mektup ve fotoğraflar gönderir. İnsanlar köy kahvesinde Osman'ın ve diğer Türk askerlerinin kahramanlıklarını birbirlerine anlatıp gururlanırlar.

Bir gün kahvede insanlar Ankara Radyo'sunu dinlerken Türk askerinin Kore'deki başarıları destansı bir üslupla anlatılır ve ardından şehit olanların ismi okunur. Osman da aralarında. Haberi öğrenen ailesi ve Güllü yıkılır. Osman'ın babası bu heberin üzerine "*Osman'ımın da benim de canım Birleşmiş Milletler'in hürriyeti için feda olsun*" der. Köyde insanlar toplanıp şehit olan Osman için dualar etmiştir. Haberin üzerinden çok geçmeden Güllü ile evlenmek için insanlar ailesine haber gönderir. Bu durum bir çok savaş konulu filmde benzer şekilde işlenmiştir. Eşini veya sevdiğini savaşta kaybeden kadın bulunduğu çevrenin hedefi haline gelir.

Resim-48 Yurda Dönüş- Kore Savaşı'ndan Görüntüler

Resim-49 Yurda Dönüş- Köy Kahvesinde Radyo Dinleyenler

Film içerisinde çalışma kapsamında değerlendirilen diğer filmlerde olduğu gibi Kore Savaşı'na ait görüntüler kullanılmıştır. İnsanlar bu dönemde Kore Savaşı'na ilişkin haberleri sadece radyolardan ve gazetelerden edinebilmektedir. 1950'li yılların Türkiye'sinde teknoloji gelişmediği için telefon ve televizyon gibi iletişim araçları bulunmamaktadır. Bu sebeple insanlar haberlere anlık ve sağlıklı bir şekilde ulaşamaz. Bu durumdan kaynaklı olarak gerçekte şehit olmadıkları halde şehit haberleri radyolardan yayınlanır ve bu durum birçok felakete sebep olur. Filmde Osman'ın ölmediği, yaralı olarak kurtulduğu ve gazi olduğu ortaya çıkar. Osman'ın köye gelmesi ile Güllü sevmediği başka biriyle evlenmekten kurtulur.

3.3.3. Zafer Güneşi (1953) Filmi

Zafer Güneşi filmi, Seyfi Havaeri 'nin 1953 yılında çektiği uzun metrajlı bir filmidir. Film Türk askerinin Kore Savaşı'ndaki kahramanlıklarını destansı bir üslupla izleyiciye sunmak amacı ile çekilmiştir. Filmde yer yer Türk milliyetçiliğine ve Birleşmiş Milletler'e övgüler düzülmüştür. Filmin genelinde Kemal'in (Seyfi Havaeri) Kore'deki kahramanlıkları anlatılmıştır.

3.3.3.1. Filmin Öyküsü

Film Birleşmiş Milletler askerleri ile Kore'ye giden Türk askeri Kemal'in gösterdiği cesareti ve geride bıraktığı ailesinin başından geçenleri anlatır. Film başlar başlamaz çatışma sahneleri verilerek gerçekçiliği artırma çabası vardır. Film boyunca Türk askerinin Birleşmiş Milletler bünyesinde savaşa girmesi vurgulanmış ve bundan övgü ile bahsedilmiştir.

3.3.3.2. Filmin Karakterleri

Filmin anlatı yapısında Kemal karakteri ana karakter durumundadır. Kahraman bir Türk askeri olan Kemal, Kore'ye gitmiş ve burada büyük başarılar göstermiştir. Vatansever bir adam olan Kemal uzun boylu ve yakışıklı bir adamdır.

Filmin bir diğer önemli karakteri de Kemal'in annesi Leyla'dır. Leyla oldukça vatansever ve cefakar bir kadındır. Oğlunun arkasından sürekli ağlar ve Türk askeri için dua eder. Yeri geldiğinde kendisinin dahi savaşa gidebileceğini vurgulayarak Türk halkının savaşa bakışını ortaya koymaktadır.

Resim- 50 Zafer Güneşi- Kemal

Resim-51 Zafer Güneşi- Kemal'in Annesi Leyla

3.3.3.3. Filmin Mekânları

Filmde kullanılan askeri karargâhlar, cepheler ve savaşın etkisiyle yıkılmış şehirler ana mekânları oluşturur. Çalışmada değerlendirilen diğer filmlerde olduğu gibi savaşın yaşandığı coğrafyanın da özelliklerini barındırır. Yer yer geniş bozkırlar, akarsular da izleyiciye sunulur. Filmin hemen girişinde kullanılan Kore'ye askerlerin gittiği tren garları da önemli mekânlardandır.

Resim-52 Zafer Güneşi- Askerlerin Uğurlandığı Tren Garları

Resim-53 Zafer Güneşi- Kore'de Türk Askeri

3.3.3.4. Filmin Analizi

Zafer Güneşi filmi Birleşmiş Milletler askerleri ile birlikte Kore'de savaşmaya giden Türk askeri Kemal'in gösterdiği kahramanlıkları anlatır. Filmin hemen başında Birleşmiş Milletlere övgü sözleri verilir. Burada amaç izleyicilerin Türkiye'nin Birleşmiş Milletler ile birlikte savaşa katılmasının haklılığına inanması ve milliyetçi ideolojinin ön plana çıkartılmasıdır.

Film, Kemal karakterinin Kore Savaşı esnasında gösterdiği mücadele ve başarılar üzerine kurulmuştur. Kemal gittikten sonra geride kalan ailesi onun için endişelenir fakat yine de onunla gurur duyar. Burada Türk halkının savaşa bakış açısı gösterilmeye çalışılmıştır.

Film içerisinde Kore’de savaşan Türk askerlerinin Kuzey Kore ordusu için çok önemli olan bir köprüyü başarı ile imha etmesi üzerinden yine kahramanlık vurgusu yapılmıştır. Filmde Kuzey Kore için Kızıllar denilmiş ve bu söylem yönetmenin savaşa bakış açısını açık bir şekilde göstermiştir.

Resim-54 Zafer Güneşi- Türk Askerinin İmha Ettiği Köprü

Filmde, diğer filmlerden farklı olarak, gerçek savaş görüntüleri yerine kurgusal görüntüler kullanılmıştır. Bu görüntülere paralel olarak kullanılan dış ses ile Birleşmiş Milletler’e ve Türk askerlerine övgüler düzülmüştür. Filmin sonunda Türk bayrağı izleyiciye gösterilmiş ve Hollywood filmlerinde olduğu gibi güçlü devlet vurgusu yapılmıştır.

3.3.4. Şimal Yıldızı (1954) Filmi

Şimal Yıldızı filmi 1954 yılında çekilmiştir. Filmin senaryosunu Turgut Etingü yazmış, yönetmenliğini ise Atıf Yılmaz Batıbeki yapmıştır. Film Kore Savaşı’nda görevli başarılı bir üstteğmen olan Kemal’in başından geçenleri anlatmaktadır.

3.3.4.1. Filmin Öyküsü

Atıf Yılmaz Batıbeki yönetmenliğinde yapılan Şimal Yıldızı filmi Üsteğmen Kemal (Ayhan Işık) ve arkadaşlarının düşman askerlerinin hareket güzergâhını öğrenmek için verdikleri mücadeleyi anlatır.

Üsteğmen Kemal komutanından aldığı emirle çatışma bölgesine yakın bir köyde yaşayan Can Bey'in (Mümtaz Ener) çiftliğine gelir ve buraya konuşlanır. Çiftlikte konuşlanan askerlere düşman askerlerinin geçişi için çok önemli olan bir köprüyü imha etme emri gelir. Üsteğmen Kemal ve yanındakiler başarılı bir operasyonla köprüyü kullanılmaz hale getirirler. Bunu öğrenen düşman askerleri Can Bey'in evini basar ve iki Türk askeri ile birlikte Can Beyin torunları Yıldızhan (Nurhan Nur) ve Oğuzhan'ı (Atacan Boran) kaçırlar. Bunu öğrenen Üsteğmen Kemal düşman askerlerinin karargâhını basmayı planlar ve esirleri kurtarmanın mücadelesini verir.

3.3.4.2. Filmin Karakterleri

Filmin ana karakteri Üsteğmen Kemal'dir. Kemal, oldukça genç ve yakışıklı bir Türk askeridir. Üsteğmen Kemal askerleri tarafından sevilen ve saygı duyulan başarılı bir askerdir. Filmde sık sık milliyetçi ve vatansever söylemlerde bulunur. Filmde Can Bey'in torunu Yıldızhan'a asık olur ve onu düşman askerlerinin elinden kurtarıp savaş bittiğinde Türkiye'ye getirir.

Filmin diğer önemli karakteri ise, Yıldızhan'dır. Can Bey'in torunu olan ve ailesine bağlı ve onlara annelik görevini üstlenen genç ve güzel bir kadındır. Yıldızhan, Üsteğmen Kemal ile tanıştığı anda aralarında bir etkileşim olur. Kemal, askerleri ile köprüyü imha etmek için gideceği zaman Yıldızhan ona sarılır ve dikkatli olmasını söyler. Bu yaklaşma filmin sonuna kadar devam eder ve savaşın bitmesiyle birlikte Türkiye'ye dönerler.

Resim-55 Şimal Yıldızı- Üsteğmen Kemal

Resim-56 Şimal Yıldızı- Yıldızhan

Filmin yan karakterleri ise General (Temel Karamahmut), Amerikan Ajanı (Atıf Kaplan), Can Bey (Mümtaz Ener) ve Can Bey'in torunu Oğuzhan'dır (Atacan Boran). General, düşman kuvvetlerinin başındaki adamdır. Oldukça sert ve acımasızdır. Kadınlara düşkündür bu sebeple ki Can Bey'in torunu Yıldızhan'ı rehin alınca ona sahip olmaya çalışmıştır.

Amerikan Ajanı, düşman generalinin yanında görünen ve onlara silah satan bir tüccar olarak karşımıza çıkar. General tarafından kaçırılan askerler ve Can Bey'in torunlarının kurtarılmasında Üsteğmen Kemal'e yardım eder. Düşman askerlerinin planlarını onlara anlatır. Bu sahne ile Kore Savaşı müttefiki olan ABD-Türkiye dostluğuna vurgu yapılmıştır.

Resim-57 Şimal Yıldız- General

Resim- 58 Şimal Yıldız- Amerikan Ajanı

Can Bey, zamanında Kore'ye yerleşmiş yaşlı bir adamdır. Vatansever bir kişi olan Can Bey iki torunuyla birlikte yaşamaktadır. Düşman askerleriyle mücadele etmek için gelen Üsteğmen Kemal ve yanındakileri evinde ağırlar ve onlara yardım eder.

Oğuzhan, Can Bey'in küçük torunudur. Babasını kaybeden Oğuzhan, ablası ve dedesi ile birlikte yaşamaktadır. Cesur bir çocuk olan Oğuzhan'ın en büyük hayali asker olmaktır. Üsteğmen Kemal ve askerlerinin yanından ayrılmaz ve sürekli onlara sorular sorarak askerlikle ilgili birşeyler öğrenmeyi ister. Burada verilmek istenen her Türk çocuğu asker olmayı hayal eder düşüncesinin vurgulanmasıdır.

Resim- 59 Şimal Yıldızı- Can Bey

Resim-60 Şimal Yıldızı- Oğuzhan ve Yıldızhan

3.3.4.3. Filmin Mekanları

Şimal Yıldızı filminin temel mekanları Kore Savaşı'nın yaşandığı şehirlerdir. Filmde görülen savaş alanları, kasaba, karakol gibi mekanlar da şehirlerin bir birimi olarak görülebilir. Filmin girişinde yer verilen kalabalık şehirler savaş öncesi Kore toplumunu izleyiciye sunmaktadır.

Ayrıca filmin devamında bombalanmış sokaklar ve askeri kamplar izleyiciye gösterilmektedir. Yine *Kore'de Türk Süngüsü* filminde olduğu gibi Türk askerlerinin Kore'ye gönderildiği Tren Garı ve İskenderun Limanı'na ait gerçek görüntüler filmde kullanılmıştır.

Resim-61 Şimal Yıldızı- Kore Sokakları

Resim- 62 Şimal Yıldızı- Şehir Genel Görüntüsü

3.3.4.4. Filmin Analizi

Şimal Yıldızı filminde, bir Türk askeri olan Üsteğmen Kemal ve yanındaki bir grup askerin düşman askerlerinin hareket güzergahını öğrenmek için verdikleri mücadele anlatılmıştır. Filmin hemen başlangıcında kullanılan “*BİRLEŞMİŞ MİLLETLER ideali uğruna Kore’de bir nur gibi toprağa düşerken ebedileşen ve mezarlarına binbir zaferin gölgesi sinen aziz şehitlerimize ithaf edilmiştir*” söylemi filmin Türkiye’nin savaşa katılmasını nasıl bir perspektifle değerlendirdiğini açıkça ortaya koymaktadır.

Filminde Kuzey Kore’nin, Güney Kore’ye haksız gerekçelerle nasıl saldırdığı ve Birleşmiş Milletler’in Güney Kore’nin yanında savaşa girmesinden övgü ile bahsedilmiştir ve Türk askerinin Birleşmiş Milletler’le birlikte savaşa katılmasına değinilmiştir. Bu hususla ilgili “*Türk topçusu düşman hatlarında taş üstünde taş bırakmıyor. Hâlâ ateşe hizmet eden küstah düşman askerlerini susturuyor*” denilmiştir.

Resim-63 Şimal Yıldızı- Kore’de Birleşmiş Milletler Bayrağı

Resim- 64 Şimal Yıldızı- Kore’de Türk Birliği

Filmde yeşilçamın Kore Savaşı’na bakışı Üsteğmen Kemal’in “*Bu harp dünya kuruluşu beri yapılan harplerin en manalıdır. Burada vatanımız için, çocuklarımızın namusu için, insanlık ideali için, iyinin kötüyü yenebilmesi için, ebedi hürriyet ve gerçek değerler için dövüşüyoruz*” şeklindeki sözlerinden anlaşılabilir.

Üsteğmen Kemal ve beraberindeki askerler komutanlarından aldıkları emirle zamanında Kore’ye yerleşmiş vatansever bir adam olan Can Bey’in çiftliğine giderler ve düşman askerlerinin hareket güzergahını öğrenip buna mani olmak için mücadele verirler.

Türk askerleri Can Bey’in evine yaklaşırken çalışanlar “*düşman askerleri geliyor*” diye Can Bey’i uyarır. Bunun üzerine Can Bey pancereden rastgele askerlerin üzerine ateş açar fakat yaklaşınca durumu fark eder ve yanında çalışanlara “*ahmaklar, bana kendi*

milletimi kırdıracaktınız” der. Bu söylem Can Bey’in bakış açısını görmek açısından önemlidir.

Resim-65 Şimal Yıldızı- Karakol Baskını

Resim- 66 Şimal Yıldızı- Askerlerin Eğlencesi

Çalışma kapsamında değerlendirilen bir diğer film olan *Kore’de Türk Süngüsü* filminde olduğu gibi, *Şimal Yıldızı*’nda da Türk askerlerinin dinlenirken mızıka eşliğinde şarkılar söyleyip eğlenmesi, savaş ortamındaki rahatlığını ve kendine güvenini gösterir. Bu tarz örneklerle savaş, genç adaylar için cazip hale getirilmeye çalışılmıştır. Filmde esir alınan askerler ve Can Bey’in torunları, filmin ana karakteri Üsteğmen Kemal tarafından kurtarılmaya çalışılır. Kahraman Türk askeri vurgusu ön plandadır ve filmin sonunda Yıldızhan ve Üsteğmen Kemal birlikte özlenen anavatana yani Türkiye’ye dönerler.

SONUÇ

Savaş ilk ortaya çıktığı günden günümüze kadar sürekli bir değişim yaşamıştır. Bu durumun en önemli sebebi insanların sürekli bir yenilenme ve gelişim içerisinde olmasıdır. Coğrafi keşifler, sanayi devrimi gibi çığır açıcı olaylar beraberinde teknolojik yenilikleri getirmiştir. Gelişen teknoloji savaşların yıkım gücünü artırmış ve tüm dünyayı tehdit edecek boyutlara gelmesine yol açmıştır. Bu duruma en uygun örnek, I. ve II. Dünya Savaşlarıdır. Bu savaşlar neticesinde milyonlarca insan hayatını kaybetmiş ve birçok ülkede büyük yıkımlar yaşanmıştır.

Teknolojinin gelişmesiyle insanların hayatına gazete, sinema, radyo, televizyon gibi birçok kitle iletişim aracının girmesi, bu tarz toplumsal konuların daha da çok ilgi çekmesine sebep olmuştur. Bu durum çok geçmeden toplumsal konuları konu edinen sinemanın da dikkatini çekmiş ve birçok savaş filmi yapılmıştır. Yapılan çalışma kapsamında görülmüştür ki savaş filmleri, ülkelerin savaştığı ve dünyada savaşların yaşandığı dönemlerde artış göstermiştir. Ülkeler sinemanın insanları etkileme gücünü fark etmiş ve bunu bir silah olarak kullanmışlardır. Savaş dönemlerinde halkı savaşa katılmanın haklılığı konusunda ikna etmek ve cephe gerisindeki insanları motive etmek için birçok savaş filmi çekilmiştir.

Çalışma kapsamında 1950- 1953 yılları arasında yaşanan Kore Savaşı'nın Türk siyasi yaşamında ve buna paralel olarak Türk Sineması'nda nasıl bir yansıması olduğu çalışmanın üçüncü bölümünde incelenmiştir. Bu kapsamda Kore Savaşı konulu dört film analiz edilmiş olup bu filmlerin Türkiye'nin savaşa katılmasına hangi perspektiften baktığı değerlendirilmiştir. Analiz edilen dört film arasında büyük benzerlikler olup, filmlerin hepsinde Kore'de savaşan Türk askerinin yaptığı kahramanlıklar ön plana çıkarılmıştır. Filmlerde savaş döneminde Anadolu'daki köy yaşantısına ait özellikler perdeye aktarılmıştır.

1950-1953 yılları arasında yaşanan Kore Savaşı Türk ve dünya siyasi tarihi açısından oldukça önemli bir yere sahiptir. Türkiye için bu kadar önemli olan bir olgu kaçınılmaz bir şekilde Türk sinemasının da dikkatini çekmiştir. İncelenen filmlerde gözlenmiştir ki Kore Savaşı ülke topraklarından kilometrelerce uzakta olmasına karşın Türk halkı tarafından benimsenmiş ve kendi vatan toprağını savunurcasına milliyetçi söylemler oluşturulmuştur. Bu durumun en önemli sebebi sinemanın siyasi iktidarın politikaları ile uyumudur.

Hazırlanan çalışma kapsamında değerlendirilen dört film analiz edildiğinde açık bir şekilde Türk askerlerinin ön plana çıkarıldığı ve savaş boyunca yaptıkları kahramanlıkların

abartılı sahnelerle izleyiciye sunulduğu görülmüştür. İncelenen tüm filmlerde Türkiye'nin Birleşmiş Milletler ile birlikte hareket etmesinden duyulan memnuniyet açıkça belirtilmiştir. Filmlerde sevdiklerini, evlatlarını askere gönderen Anadolu insanının gururlu duruşu, Türk insanının savaşa ve askerlik olgusuna bakış açısını ortaya koymaktadır. Çekilen filmlerde dönemin iktidarının uyguladığı politikalar açık bir şekilde desteklenmiştir. Yapılan filmlerde Kore Savaşı'nın sebepleri ve Türkiye'nin neden savaşa katıldığı sorgulanmamıştır. Filmler sorgulamaktan ziyade Birleşmiş Milletler'in ve Türkiye'nin savaşa katılmasını meşrulaştırmayı amaçlamıştır. İncelenen filmlerde efekt teknolojisinin gelişmemiş olmasından dolayı savaşa ait gerçek görüntüler kullanılmıştır. Bu durum izleyici üzerinde filmin inandırıcılığını artırmayı amaçlamıştır.

EKLER

Ek 1: Çalışma Kapsamında İncelenen Filmlerin Künyeleri

1- *Kore'de Türk Süngüsü (1951)*

Yönetmen: Vedat Örfi Bengü

Senaryo: Vedat Örfi Bengü

Görüntü Yönetmeni: Orhan Atadeniz

Oyuncular: Cemil Demirel, Ayşe Güzel, Osman Varol, Hulki Jönt

Türkiye / 1951 / Türkçe / 61'

2- *Yurda Dönüş (1952)*

Yönetmen: Nedim Otyam

Senaryo: Nedim Otyam

Görüntü Yönetmeni: İlhan Arakon

Oyuncular: Nevin Aypar, Sedat Ergin, Suat Taner, Hakkı Ruşen

Türkiye / 1952 / Türkçe / 72'

3- *Zafer Güneşi (1953)*

Yönetmen: Seyfi Havaeri

Senaryo: Seyfi Havaeri

Görüntü Yönetmeni: Cezmi Ar

Oyuncular: Seyfi Havaeri, Fatma Andaç, Atıf Kaplan

Türkiye / 1953 / Türkçe / 91'

4- *Şimal Yıldızı (1954)*

Yönetmen: Atıf Yılmaz Batıbeki

Senaryo: Turgut Etingü

Görüntü Yönetmeni: Atıf Yılmaz

Oyuncular: Ayhan Işık, Nurhan Nur, Temel Karamahmut, Atıf Kaplan, Mümtaz Ener

Türkiye / 1954 / Türkçe /94'

KAYNAKÇA

- Akarsu, B., (1997), Felsefi Terimler Sözlüğü, İnkılap Kitapevi, İstanbul.
- Akşin, S., (2007), Kısa Türkiye Tarihi, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.
- Alper, S., vd., (2014), Unutulan Savaş Kore Savaşı, Hukuk Gündemi, S.1, SS.74-83.
- Aziz, A., (2018), Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri ve Teknikleri, Nobel Kitapevi, Ankara.
- Ay, H. Ve Uçar, Ö., (2015), Devletin Gelişim Süreci, İşletme Fakültesi Dergisi, C.16, S.2, SS.195-206.
- Armaoğlu, F., (1993), 20.YY. Siyasi Tarihi, İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara.
- Akgül, Ö., (2013), Uluslararası İlişkilerde Devletlerarası Savaş Ve Savaşın Nedenlerinin Teokratik İncelemesi.
- Ağaoğulları, M.A., (1994), Kent Devletinden İmparatorluğa, İmge Kitapevi, Ankara.
- Alganer, Y. ve Yılmaz, Ç., (2016), Journal Of Life Economics, C.3, S.1, SS.94-114.
- Akkaya, B., (2012), Türkiye'nin Nato Üyeliği Ve Kore Savaşı, Akademik Bakış Dergisi, S.28, SS.1-20.
- Aras, A., (2007), Amerikan Belgelerine Göre II. Dünya Savaşı Sonrası Türkiye, Hacettepe Üniversitesi, Atatürk İlkeleri Ve İnkılapları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Armaoğlu, F., (2005), 20. Yüzyıl Siyasi Tarihi, Alkım Yayınları, İstanbul.
- Albayrak, M., (2014), Türkiye'de Demokrasiye Geçiş Yılları Ve Demokratikleşme Sürecinin İlk On Yılı, Ankara Barosu Dergisi, C.1 S., 2014, SS. 297-300.
- Ahmad, F., (2006), Bir Kimlik Peşinde Türkiye, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Ahmad, F., (2012), Modern Türkiye'nin Oluşumu, Kaynak Yayınları, İstanbul.
- Analı, S., (2014), Kore Savaşı Sürecinde Halkla İlişkiler Ve Kamuoyu Oluşturma, Gazi Üniversitesi, Halkla İlişkiler Ve Tanıtım Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Acıpayamlı, O., (1978), Halkbilim Terimleri Sözlüğü, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.

- Bayram, vd., (2017), Ekonomik Gelişme-Etnik Çatışma İlişkisine Dair Nitel Bir Analiz, Barış Araştırmaları ve Çatışma Çözümleri Dergisi, C.4, S.2, 2016, SS.1-12.
- Baharççek, A., (2000), Bir Dış Politika Aracı Olarak Savaş, İktisadi Ve İdari Bilimler Dergisi, C.14, S.1, SS.271-272.
- Beşikçi, M., (2010), Topyekün Savaş Kavramı Ve Son Dönem Osmanlı Harp Tarihi, Toplumsal Tarih Dergisi, S.198, SS.1-11.
- Bicheno, H., (2001), Total War, Oxford University Press, Oxford.
- Birleşmiş Milletler Anlaşmasınının 51. ve 52. Maddeleri.
- Birleşmiş Milletler Anlaşmasınının 1.-2. Ve 3. Maddeleri
- Birdişli, F., (2010), Birleşmiş Milletlerin Uluslararası Sorunları Önleyebilme Yeteneği, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, S.3, C.11, SS. 172-182.
- Boratav, K., (2016), Türkiye İktisat Tarihi, İmge Kitabevi, İstanbul.
- Bırol, A., (1995), 1950-1960 Yılları Arasında Türk Sineması, Mimar Sinan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Bulut, S., (2018), 38. Enlemde Güç Mücadelesi: Kore Savaşı ve Türkiye'deki Tezahürleri, Mavi Atlas Dergisi, C16, s.1, SS.185-204.
- Burton, J., (1997), Violence Explained: The Sources of Conflict, Violence and Crime and Their, Manchester University Press, Manchester.
- Cevizci, A., (2012), Felsefe Tarihi, Say Yayınları, İstanbul.
- Clausewitz, C., (2003), Savaş Üzerine, Eriş Yayınları, İstanbul.
- Choe, K., vd., (2010), The Causes Of The Korean War 1950-1953, International Journal Of Korean Studies, C.14, S.2, SS. 19-44.
- Cüceloğlu, D., (2006), İnsan Ve Davranışları, Psikolojinin Temel Kavramları, Remzi Kitabevi, İstanbul.
- Coşar, N., (2005), Demokrat Parti Dönemi Maliye Politikası, Ankara Üniversitesi SBF Derisi, C.60, S.1, 2005, SS. 30-53.
- Çıvgın, İ., (2008), Orta Çağ Tarihi, Maya Akademi, Ankara.

- Dursunoğlu, İ., (2016), Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, C.6, S.1, SS.210-221.
- Demirkent, I., (2007), Haçlı Seferleri Tarihi, Dünya Kitapları, İstanbul.
- Daver, B., (1992), Savaş ve Barış Üzerine, Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi, C.3, S.10, 1992, SS.181-186.
- Doğan, G., (2004), Kamuoyunda Kore Savaşı, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Durak, G., (2015), Türk Ve Dünya Basınında Kore Savaşı Ve Türkiye, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, C.8, S.36, SS.323-339.
- Duman, Ö. ve Birsel, H., (2012), Demokrat Parti Dönemi Türk Dış Politikası ve Bu Politikanın Dinamiklerine Etki Eden Dış Gelişmeler, Atatürk Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü Dergisi, C.1, S.1, SS.299-318.
- Eroğlu, F., (1992), Örgüt-Çevre Etkileşimi Açısından Çatışma Yönetimi, Yüksek Lisans Tezi, Erzurum, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Erhan, Ç., (1996), Avrupa'nın İntiharı Ve İkinci Dünya Savaşı, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Dergisi, C.51, S.1, 1996, SS. 259-273.
- Evcin, E., (2011), Atatürk'ün Güzel Sanatlara Ve Sanatçılara Bakışı, Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi, S.47, SS. 521-555.
- Emiroğlu, H., (2007), İkinci Dünya Savaşı'na Giden Süreçte Küresel Ve Bölgesel Aktör-Devlet Davranışlarının Çözümlemesi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, C.1, S.14, SS.63-89.
- Ferro, M., (2002), Fetihlerden Bağımsızlık Hareketlerine Sömürgecilik Tarihi 12.Yüzyıl-20.Yüzyıl, İmge Kitapevi, Ankara.
- Ferro, M., (1995), Sinema ve Tarih, Kesit Yayıncılık, İstanbul.
- Gözübenli, M., ve Şahin, İ., (2016), Toplumsal Olaylarda Şiddet Davranışlarına Teorik Yaklaşımlar: Gezi Parkı Örneği, Güvenlik Ve Toplum Dergisi, C.1, S.1, SS:1-32, 2016.
- Güler, M., (2015), İç Savaşların Değerlendirilmesinde Model Önerisi Ve Libya İç Savaşı İncelemesi, Savunma Bilimleri Dergisi, C.14, S.2, Kasım 2015, SS. 45-75.

- Guevara, C., (2011), Gerilla Savaşı, Everest Yayınları, İstanbul.
- Gökmen, E., (2014), Amerikan Resmi Arşiv Belgelerine Göre Kore'nin Kurulma Çalışmaları, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, C.5, S.2, SS. 59-68.
- Güzel, O., (2009), NATO'nun Yeni Misyonu: Soğuk Savaş Sonrası Güvenlik Algılamaları, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Konya.
- Gilpin, R., (1988), The Theory Of Hegemonic War, The Journal Of Interdisciplinary History, C.18, S.4, SS.591-613.
- Gazigil, O., (2012), Avrasya Bölgesinde Rusya Federasyonu Öncülüğünde Kurulan Uluslararası Örgütler, Yurtdışı Türkler Ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, Uzmanlık Tezi, Ankara.
- Gökmen, E., (2008), Soğuk Savaşta Sıcak Çatışma; Kore Savaşı, Kent Kitap, Antalya.
- Gül, T., (2014), Ulusal Basında Türkiye'nin Kore'ye Asker Gönderme Kararı, BELGİ, S.7, SS.871-879.
- Hobbes, T., (2007), Leviathan Veya Bir Din Ve Dünya Devletinin İçeriği, Biçimi Ve Kudreti, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.
- Halliday, W.R., (2001), The Growth Of The City State: Lectures On Greek And Roman History, William Reginald Halliday Rathbone Professor Of Ancient History In The University Of Liverpool.
- Heywood, A., (2013), Küresel Siyaset, Adres Yayınları, Ankara.
- Hart, B., (2015), İkinci Dünya Savaşı Tarihi, Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul.
- Hoeffler, A., (2014), Oxford Handbook Of The Economics Of Peace And Conflict.
- Haşimi, N., (2014), Türkiye'nin Kore Savaşına Katılmasının Siyasi Nedenleri Ve Sonuçları, Batman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Batman.
- Işık, A., (2009), Kore Savaşında Türk Ordusu'nun Lojistik Desteği, Dokuz Eylül Üniversitesi, Atatürk İlkeleri Ve İnkılap Tarihi Enstitüsü, İzmir.
- Işık, M. ve Özdemir, E., (2017), Türk Sinemasında Kore Savaşını Konu Alan Filmlerde İdeoloji ve Özne, IX. Uluslararası Türk Sanatı, Tarihi ve Folkloru Kongresi, İzmir.

- İşler, E. ve Analı, S., (2015), Kore Savaşına Katılma Sürecinde Basın Yoluyla Halkın Onayını Artırmak, Erciyes İletişim Dergisi, C.4, S.2, SS. 2-18.
- İnan, S., (2008), Demokrat Parti Dönemi, Yakın Dönem Türk Politik Tarihi Dergisi.
- Koca, S., (2017), Haçlı Seferleri Sebep Ve Sonuçları Bakımından Nasıl Değerlendirilebilir?, Akademik Bakış Dergisi, C.10, S.20, SS.15-35.
- Karaosmanoğlu, A., (2014), NATO'nun Dönüşümü, Uluslararası İlişkiler, C.10, S.40, SS.3-38.
- Kazgan, G., (2002), Tanzimat'tan 21. Yüzyıla Türkiye Ekonomisi, Altın Kitaplar Yayınevi, İstanbul.
- Kanca, O., (2012), 1950-1960 Arası Türkiye'de Uygulanan Sosyo-Ekonomik Politikalar, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, C.9, S.19, SS.47-63.
- Kaya, E., (2009), Demokrat Parti Politikalarının Cumhuriyet Gazetesi'nde Ele Alınış Biçimleri (1950-1960), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara.
- Malkasian, C., (2001), The Korean War 1950-1953, Osprey Publishing, USA.
- Maslow, A., (2001), İnsan Olmanın Psikolojisi, Kuraldışı Yayınları, İstanbul.
- Malthus, T., (2018), Nüfus İlkesi Üzerine Bir Deneme, Gece Kitaplığı, Ankara.
- Marx, K. ve Engels, F., (2003), Alman İdeolojisi, Sol Yayınları, Ankara.
- Öztürk, Y., (2015), Konvansiyonel Savaş Devri Geride mi Kaldı? , Milli Güvenlik ve Askeri Akademik Bilimler Dergisi, C.2, S.6, SS.23-42.
- Pomeroy, W.J., (2005), Marksizm Ve Gerilla Savaşı, Eriş Yayınları, Ankara.
- Pala, M., (2017), Kore Savaşı'nın Dönemin Kore Edebiyat Eserlerine Etkisi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Roberts, J., (2015), Avrupa Tarihi, İnkilap Kitapevi, İstanbul.
- Rousseau, J., (2012), Toplum Sözleşmesi, İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.
- Ruşçuklu, (2014), Unutulan Savaş Kore Savaşı, Hukuk Gündemi Dergisi, S.1, SS.74-83.
- Sander, O., (1996), Siyasi Tarih 1918-1994, İmge Kitapevi, Ankara.

- Sander, O., (2013), Türkiye'nin Dış Politikası, İmge Kitapevi, Ankara.
- Şahin, Y., (2013), Çatışma Kuramları Ve Kimlik Temelli Çatışmalar; Teorik Bir Giriş, Barış Araştırmaları Ve Çatışma Çözümleri Dergisi, C.1, S.1, 2013.
- Tokat, B., (1999), Örgütlerde Çatışma Ve Çatışmanın Yöntemi, Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, S.1, Ocak, 1999, 23-40.
- Tekin, S., ve Sipahi, E., (2014), Kent, Yönetim, Din, Siyaset ve Düşünce Bağlamında Orta Çağ Avrupa'sına İlişkin Bir Değerlendirme, Tarih Okulu Dergisi, S.17, SS.189-219.
- Taş, S. Ve Günay, E., (2015), Antik Çağ Toplumlarının Özellikleri, Geleneksel Statüleri ve İktisadi Yapıyı Belirleyen Kurumları, KSÜ Sosyal Bilimler Dergisi, C.2, S.12, SS.141-166.
- Tanrıöver, O., Ve Kırılı, S., (2015), Global Köy Ve Kültürel Emperyalizm: Küreselleşme Bağlamında Enformasyon Toplumuna Bakış, E-Journal of Intermedia, s.2, C.1, SS.133-142.
- Tunçay, M. ve Koçak, C., (1989), Çağdaş Türkiye Tarihi, Cem Yayınevi, Ankara.
- Türk Dil Kurumu Sözlüğü, (2011), Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Uygur, E. ve Uygur, F., (2013), Fransız Sömürgecilik Tarihi Üzerine Bir Araştırma, Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, S. 3, SS.273-286.
- Ünal, U. vd., (2013), Birinci Dünya Harbi, T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, Seçil Ofset, İstanbul.
- Varlık, A., (2013). Savaşı Tanımlamak: Terminolojik Bir Yaklaşım, Avrasya Terim Dergisi, C.1, S.2, SS. 114-129.
- Walker, N., (2017), İnsanlar Neden Savaşıyor?, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.
- Yazıcı, T., (1963), Kore Birinci Türk Tugayında Hatıralarım, Ülkü Basımevi, İstanbul.
- Yücel, A., (2005), Kore Harbinin Türk Dış Politikasına Etkisi, Ankara Üniversitesi, Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Yaman, A., (2005), Kore Savaşı'nın Türk Kamuoyuna Yansımaları, Ankara Üniversitesi, Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü, Atatürk Yolu Dergisi, S.37-38, SS.231-245.

İnternet Kaynakları

- Amerika Bülteni, <http://amerikabulteni.com/2018/06/25/kore-savasi-ne-zaman-ve-nasil-basladi/>, Erişim Tarihi, 12, 08, 2018.
- DW Gazetesi, <https://www.dw.com/tr/tarih-natoya-kar%C5%9F%C4%B1-var%C5%9Fova-pakt%C4%B1/a-2524916>, Erişim Tarihi, 02,08,2018.
- FCPSU.S./Virginia.History.SOL.Standards,<https://www.lcps.org/cms/lib/VA01000195/Centricity/Domain/10599/Korean%20War.pdf>, Erişim Tarihi, 26,08,2018.
- Guevara, Gerilla Savaşı: Bir Yöntem, <https://www.marxists.org/turkce/guevara.htm>, Erişim Tarihi, 02, 05, 2019.
- Haber Türk, <https://www.haberturk.com/haber/haber/974279-kore-savasi#>, Erişim Tarihi, 25, 08, 2018.
- Haber Türk Gazetesi, Kore Savaşı, <https://www.haberturk.com/haber/haber/974279-kore-savasi>, Erişim Tarihi, 26,08,2018.
- Milliyet Gazetesi, <http://www.milliyet.com.tr/kore-savasi-nedenleri-nedir--kore-savasi-naturkiye-neden-katildi--molatik-8851/>, Erişim Tarihi, 29,12,2018.
- Rummel, R.J., <https://www.hawaii.edu/powerkills/TCH.CHAP27.HTM>, Erişim Tarihi, 24,05,2018.
- TGRT HABER, <http://www.tgrthaber.com.tr/dunya/-12460>, Erişim Tarihi, 30, 07, 2018.
- Türkiye Muharip Gaziler Derneği, Kore Savaşı Türk Tugayının Muharebeleri, <http://muharipgaziler.org.tr/kore-savasi/>, Erişim Tarihi, 28,08,2018.

Filmler

- Bengü, V. (1951), Kore'de Türk Süngüsü. Sinema Filmi.
- Otyam, N. (1952), Yurda Dönüş. Sinema Filmi
- Havaeri, S. (1953), Zafer Güneşi. Sinema Filmi.
- Batıbeki, A. (1954), Şimal Yıldızı. Sinema Filmi.

T. C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Özgeçmiş

Adı Soyadı:	Fatih SET
Doğum Yeri:	Gölköy/ORDU
Doğum Tarihi:	25/10/1994
Medeni Durumu:	Bekar
Öğrenim Durumu	
Derece:	Okulun Adı:
İlköğretim:	Şehit Er Bilgin Çelenk İlkokulu/Ordu
Ortaöğretim:	Haki Yener Ortaokulu/Ordu
Lise:	Cumhuriyet Lisesi/Ordu
Lisans.	Selçuk Üniversitesi/İletişim Fakültesi/Radyo Televizyon ve Sinema Bölümü
Yüksek Lisans.	Selçuk Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü/ Radyo Televizyon ve Sinema Anabilim Dalı
Becerileri:	Dijital Kurgu, Kamera...
İlgi Alanları:	Sinema, Edebiyat, Spor, Tiyatro, Belgesel...
İş Deneyimi: (Doldurulması isteğe bağlı)	Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Süha Arın Kısaca Film Atölyesinde çeşitli birimlerde çalıştı.
Aldığı Ödüller: (Doldurulması isteğe bağlı)	

Hakkında bilgi almak için önerebileceğim şahıslar: (Doldurulması isteğe bağlı)	-Prof. Dr. Meral SERARSLAN (Selçuk Üniversitesi Radyo Televizyon ve Sinema Bölümü, Öğretim Üyesi) -Prof. Dr. Aytekin CAN (Selçuk Üniversitesi Radyo Televizyon ve Sinema Bölümü, Bölüm Başkanı) -Dr. Öğr. Üyesi Nermin Orta (Selçuk Üniversitesi Radyo Televizyon ve Sinema Bölümü, Öğretim Üyesi) -Dr. Öğr. Üyesi Sinem Evren Yüksel (Selçuk Üniversitesi Radyo Televizyon ve Sinema Bölümü, Öğretim Üyesi)
Tel:	0507 706 29 19
Adres:	Altınordu- ORDU

İmza: